

Warsta, Matias; Lilja, Raimo; Ekroos, Ari

KETJUA-hanke:

Kemikaalivarastojen kemikaaliturvallisuuslain mukaisen luvan ja ympäristöluvan
suhde

Enlawin Consulting Oy
Ekoleima Ay
2017

Tiivistelmä

Selvityksessä laadittiin vertaileva analyysi, jonka perusteella arvioitiin missä määrin tiettyjen kemikaalivarastojen vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun lain (390/2005, ns. kemikaaliturvallisuuslaki) mukainen lupa- tai ilmoitusmenettely ja ympäristönsuojelulain (527/2014) mukainen lupamenettely sisältävät päällekkäisyyttä tai täydentävät toisiaan.

Selvityksessä pyrittiin myös arvioimaan, millaisia aukkoja ennakoivalvonnalliseen ohjaukseen tulisi, jos edellä mainituista menettelyistä sovellettaisiin vain toista. Lisäksi arvioitiin, missä määrin lupaviranomaisten toimivaltaa olisi laajennettava, jotta myös toisen lupamenettelyn tavoitteet saataisiin toteutetuksi. Tapaustutkimuksella kerättiin tietoa kuulemiseen ja mahdollisiin valituksiin liittyvistä kokemuksista.

Kemikaalivarastot valittiin ympäristönsuojelulain uudistamisessa erityisesti tarkastelukohteeksi, koska niiden poistaminen luvanvaraisuudesta oli selkeimmin ollut esillä ja koska toimintoja tarkastellaan jo kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa ennakkolisessä menettelyssä ympäristölupamenettelyn lisäksi. Menettelyissä annetuissa päätöksissä oli myös todettu olevan päällekkäisyyksiä.

Ympäristöministeriön ympäristönsuojelulain uudistamisen ns. projekti 7 ehdotti, että luvanvaraisuus poistetaan ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 toiminnoilta, joiden ympäristövaikutukset ja valvonnan järjestäminen voidaan ottaa huomioon ja säätää niistä jossakin toisessa ennakkolisessä menettelyssä. Tällainen on kohta 5d) Muu polttonesteiden tai terveydelle tai ympäristölle vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto, jossa voidaan varastoida tällaista kemikaalia vähintään 100 m³.

Tässä selvityksessä on laadittu alustava ehdotus siitä, miten kemikaalivarastojen ympäristölupamenettelyn keventämisen toteuttamisesta voitaisiin säätää.

Ympäristöluvanvaraisia kemikaalivarastoja on enintään noin 90 kappaletta. Näistä merkittävä osa on maanpuolustukseen ja valmiusvarastointiin liittyviä varastoja, joita koskevat tiedot eivät ole julkisia. Kaikkeen laajamittaiseen kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin tarvitaan lupa myös Tukesilta, joka valvoo toimintaa. Laajamittaisia kohteita on yhteensä noin 700, joista varastoja on 125. Muu kuin laajamittainen käsittely ja varastointi katsotaan vähäiseksi ilmoituksenvaraiseksi toiminnaksi, jota valvoo alueellinen pelastusviranomais.

Yleisesti ympäristöllisen ennakoivalvontamenettelyn korvaaminen toisella edellyttää, että on tunnistettu mm. eri nykyisten menettelyjen soveltamisalojen laajuus ja leikkauspinnat, menettelyjen ajallinen sijoittuminen toisiinsa nähden, menettelyjen sisällöllinen vaatimustaso, menettelyissä vaadittujen tietosisältöjen

vastaavuus, yhdentämisellä tai koordinoinnilla mahdollisesti saavutettavissa olevat hyödyt ja siitä aiheutuvat haitat sekä vaadittavat viranomaisjärjestelyt.

Kemikaaliturvallisuuslain lähestymisnäkökulma on riskiperusteinen ja tavoitteena on ennalta varautua keskeisiin mahdollisiin vaaratekijöihin, siten että ihmisille ja ympäristölle aiheutuvia seurauksia voitaisiin estää ja rajoittaa (mm. lain 10 §). Ympäristönsuojelulain mukaisen menettelyn tavoitteena on mahdollistaa ennakolta arvioiden ympäristölle vaarallinen toiminta vain mikäli tietyt edellytykset täyttyvät. Keskeiset edellytykset ovat soveltuva sijoituspaikka (ja kaavan mukainen), ympäristön- ja terveydensuojelun hyväksyttävä taso, haitankärsijöiden sekä toiminnanharjoittajan aseman turvaaminen. Ympäristönsuojelulain mukainen tarkastelu on kokonaisvaltainen ja päästökeskeinen, kemikaaliturvallisuuslain mukainen näkökulma vaaratilanteiden ja onnettomuuksien ehkäisyssä sekä riskien hallinnassa. Menettelyiden soveltamisala ja tarkastelu leikkaavat toisiaan, mutta pääosin ne ovat toisiaan täydentäviä.

Kemikaalivarastoista ei normaalitoiminnassa aiheudu syrjäytymiskaasuja, mahdollisia likaantuneita hulevesiä ja vuotovesipäästöjä lukuun ottamatta päästöjä ympäristöön. Useiden laitosten alueilla on kuitenkin havaittu päästöjä maaperään ja joissain tapauksissa myös pohjaveteen. Kemikaaliturvallisuuslain mukainen lupa ja Tukesin valvonta kohdistuvat nimenomaan poikkeustilanteiden ennaltaehkäisyyn ja niihin varautumiseen, mikä on myös ympäristönsuojelulain kannalta näissä toiminnoissa kaikkein keskeisintä.

Selvityksessä tarkasteltiin seuraavia keventämisvaihtoehtoja:

- A. Pohjavesialueen ulkopuolella sijaitsevien kemikaalivarastojen ympäristölupavaraisuus poistetaan, Tukes ratkaisee päätöksessään varastojen sijoittamisen ottaen huomioon ELY:n lausunnon ja lisäksi kemikaalivarastot merkitään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.
- B. Tukesille siirretään toimivalta myöntää lupa sekä ympäristönsuojelulain että kemikaaliturvallisuuslain nojalla
  - 1) YSL:n valvontaviranomaisella lausunnonanto- ja muutoksenhakuoikeus
  - 2) YSL:iin perustuvat määräykset ja sijoitusratkaisu TUKES:in luvassa annetaan YSL:n valvontaviranomaisen lausunnon perusteella.
- C. Muut vaihtoehdot, kuten ilmoitusmenettelyyn siirtyminen tai yhden luukun hankkeen toteutustavan käyttöönotto.

Kemikaalivarastojen ja -terminaalien lupa-asioita käsitellään vuosittain verrattain vähän (valtion viranomaisessa 2 - 5 asiaa vuosittain). Osa laitoksista liittyy laajempaan toimintakokonaisuuteen, jolloin ne mahdollisesti tulisivat jonkin muun laitosluektion kohdan vuoksi joka tapauksessa ympäristölupamenettelyn piiriin. Useat laitokset suorittavat myös ammattimaista jätteenkäsittelyä ja ovat siksi luvanvaraisia myös jatkossa.

Laitosluettelon kemikaalivaraston ja terminaalin käsitteillä ei vaikuta olevan käytännön eroa. Ainakin osittain vaikuttaa kuitenkin sattumanvaraiselta kumman laitосluettelon kohdan mukaisesti asiat ratkaistaan. Mikäli joitakin laitoksia haluttaisiin nimenomaisesti säilyttää luvanvaraisuuden piirissä, tämä onnistuisi parhaiten kemikaalien läpivirtaaman ja kemikaalien vaarallisuusluokkien avulla.

Pääosin lupa-asioissa on kyse olemassa olevien toimintojen muutoksista. Kokonaistilanne ei puolla monimutkaista erityisjärjestelmän luomista. Siksi voidaan katsoa, että selkein tapa keventää kemikaalivarastojen ennakovalvontaa olisi vapauttaa ne ympäristöluvanvaraisuudesta ja tehdä pieniä kehittämistoimenpiteitä kemikaaliturvallisuuslain mukaiseen menettelyyn vaihtoehdon A1 mukaisesti. Ympäristönsuojelun tason varmistamiseksi laitokset voitaisiin, mikäli tämä katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, säätää rekisteröintimenettelyn piiriin. Tätä puoltaisi mahdollisuus antaa ympäristönsuojelun vaatimuksista säännöksiä ympäristönsuojelulain nojalla annettavalla asetuksella. Näistä käytännön merkitystä voisi olla valvontaa tukevilla seuranta ja raportointia koskevilla säännöksillä, VOC-päästöjä koskevilla määräyksillä sekä toiminnan lopettamista koskevilla säännöksillä. Asetus voisi sisältää myös yleisluontoisia vaatimuksia melunhallinnasta tai muista immissioista sekä jätteen käsittelystä. Näiden käytännön merkitys olisi kuitenkin ennalta arvioiden varsin vähäinen. Valvonta voisi perustua myös pelkästään ympäristönsuojelulain mukaiseen yleiseen laillisuusvalvontaan.

Toissijaisesti voidaan ajatella, että kemikaalivarastojen keventämisiä ratkaistaisiin ympäristönsuojelulain mukaisen ilmoitusmenettelyn avulla (vaihtoehdon C1 mukaisesti). Tämä jättäisi voimaan kaksi toisistaan irrallista ennakovalvontamenettelyä. Ratkaisua puoltaisi lähinnä se, että ilmoitusjärjestelmää ollaan ilmeisesti ottamassa laajemminkin käyttöön ympäristönsuojelulain muutoksella. Tällöin ilmoitusmenettely olisi katsottava tarkoituksenmukaisemmaksi ja joustavammaksi kuin järjestely, jossa järjestelmän yhtenäisyyttä heikennettäisiin luomalla vain näitä laitoksia varten luotu kahden lain yhteismenettely.

Sisällysluettelo

Tiivistelmä	3
Sisällysluettelo	6
1. Johdanto	8
1.1. Työn tausta	8
1.2. Toimeksianto	9
1.3. Hankkeen suunnitelma	9
2. Kemikaalivarastojen ennakkovalvonnan perusteita ja nykytilaa	11
2.1. Kemikaalivarastojen ympäristövaikutukset ja -riskit	11
2.2. Yleistä kemikaalivarastoihin ennakkovalvontaan liittyen	12
2.3. Kemikaaliturvallisuuslain ja ympäristönsuojelulain mukaiset viranomaiset	14
2.4. Viranomaisten välinen vuorovaikutus nykyjärjestelmässä	15
2.5. Valtion viranomaisen toimivaltaan kuuluvista ympäristöluvanvaraisista kemikaalivarastoista	16
2.6. Kemikaalivarastojen kemikaaliturvallisuuslain mukaisten lupien ja ympäristölupien käytännön vertailua	18
2.6.1. Aineisto	18
2.6.2. Havaintoja ympäristölupapäätöksistä ja niiden määräyksistä	19
3. Mahdollisuudet kehittää kemikaalivarastojen ennakkovalvontaa	22
3.1. Yleistä vaihtoehtotarkastelusta	22
3.1.1. Kemikaaliturvallisuuslain ja ympäristönsuojelulain tavoitteiden eroista	22
3.1.2. Kemikaalivarastojen ennakkovalvontamenettelyiden vertailua	23
3.1.3. Kemikaalivarastojen sijoituspaikan harkinta	24
3.1.4. Kemikaalivarastojen lupamääräysten harkinta	25
3.1.5. Kemikaaliturvallisuuslain hakemuksen sisältövaatimusten riittävyys ympäristönsuojelun tason arviointiin	27
3.1.6. Tärkeille pohjavesialueille sijoittuvien kemikaalivarastojen ympäristöluvanvaraisuuden säilyttäminen	29
3.2. Vaihtoehto A1: Poistetaan tiettyjen kemikaalivarastojen ympäristöluvanvaraisuus	30
3.2.1. Arviointia vaihtoehdon A1 toteuttamismahdollisuuksista	31
3.3. Vaihtoehto A2: Poistetaan tiettyjen kemikaalivarastojen ympäristöluvanvaraisuus, mutta edellytetään rekisteröintimenettelyä	33
3.3.1. Kemikaalivarastojen merkitsemisestä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään	34
3.3.2. Tärkeille pohjavesialueille sijoittuvien kemikaalivarastojen ympäristöluvanvaraisuuden säilyttäminen	35

3.4.	Vaihtoehto B1: TUKES:lle siirrettäisiin toimivalta myöntää lupa sekä ympäristönsuojelulain että kemikaaliturvallisuuslain nojalla	36
3.5.	Vaihtoehto B2: Kemikaalivarastojen kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa luvassa annettaisiin tarvittavat ympäristönsuojelulakiin perustuvat määräykset ympäristönsuojelulain valvontaviranomaisen lausunnon perusteella.....	37
3.6.	Muut vaihtoehdot kemikaalivarastojen ennakkovalvonnan keventämiseksi	38
3.6.1.	Vaihtoehto C1: Ympäristölupavelvollisuuden korvaaminen ilmoitusmenettelyllä (uusi kevennetty ennakkovalvontamenettely).....	38
3.6.2.	Vaihtoehto C2: Yhden luukun menettely, jossa hakija asioi koordinoivan viranomaisen kanssa	39
3.6.3.	Vaihtoehto C3: Nykyiset lupaprosessit, mutta parannukset menettelyissä	40
4.	Arviointia ja yhteenvetoa	41
4.1.	Miksi nykytilannetta pitäisi kehittää?.....	41
4.2.	Kemikaalivaraston ja -terminaalien käsitteistä.....	41
4.3.	Konsultin suositus kemikaalivarastojen ennakkovalvonnan kehittämiseksi	42
	Lähteet	44
	Liitteet 1-2	

1. Johdanto

1.1. Työn tausta

Tässä selvityksessä tehdään alustava ehdotus siitä, miten kemikaalivarastojen ympäristölupamenettelyn keventämisen toteuttamisesta voitaisiin säätää. Toteuttaminen voidaan tehdä usealla eri ratkaisulla, joiden vahvuuksia ja heikkouksia pyritään myös erittelemään.

Kemikaalivarastot valittiin ympäristönsuojelulain uudistamisessa erityiseksi tarkastelukohteeksi, koska toimintojen ympäristövaikutukset ovat normaalitoiminnassa vähäisiä ja toimintojen riskejä tarkastellaan jo kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa ennakkolisessä menettelyssä ympäristölupamenettelyn lisäksi. Menettelyissä annetuissa päätöksissä oli todettu olevan päällekkäisyyksiä.

Ympäristönsuojelulain uudistamisen projekti 7 ehdotti, että luvanvaraisuus poistetaan ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 toiminnoilta, joiden ympäristövaikutukset ja valvonnan järjestäminen voidaan ottaa huomioon ja säätää niistä jossakin toisessa ennakkolisessä menettelyssä. Tällainen on kohta 5d) Muu polttonesteiden tai terveydelle tai ympäristölle vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto, jossa voidaan varastoida tällaista kemikaalia vähintään 100 m³. Tämän selvityksen aikana kävi ilmi, että laitoslueuettelon kohta 12e) Kemikaaliratapiha tai terminaali, jossa siirretään terveydelle tai ympäristölle vaarallisia kemikaaleja kuljetusvälineestä toiseen tai varastoon taikka varastosta kuljetusvälineeseen, ei kuitenkaan kappaletavaran siirtäminen, on vaikeasti erotettavissa kohdasta 5d monien yksittäisten laitosten käytännön tarkastelussa.

Ympäristöluvanvaraisia kemikaalivarastoja, joilta edellytetään myös kemikaaliturvallisuuslain mukaista lupaa, on aiemmin arvioitu olevan noin 125 kpl¹. Kaikkeen laajamittaiseen kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin tarvitaan lupa myös Tukesilta, joka valvoo toimintaa. Laajamittaisia kohteita on yhteensä noin 700, joista varastoja on 125. Muu kuin laajamittainen käsittely ja varastointi katsotaan vähäiseksi ilmoituksenvaraiseksi toiminnaksi, jota valvoo alueellinen pelastusviranomainen.

Toisen menettelyn poistaminen edellyttää, että on tunnistettu mm. eri nykyisten menettelyjen soveltamisalojen laajuus ja leikkauspinnat, menettelyjen ajallinen sijoittuminen toisiinsa nähden, menettelyjen sisällöllinen vaatimustaso, menettelyissä vaadittujen tietosisältöjen vastaavuus, yhdentämisellä tai koordinoinnilla mahdollisesti saavutettavissa olevat hyödyt ja siitä aiheutuvat haitat sekä vaadittavat viranomaisjärjestelyt.

---

¹ Warsta M., Ekroos A. Ympäristönsuojelulain ja kemikaaliturvallisuuslain mukaisten menettelyiden suhteesta yhden luukun mallissa. Taustaselvitys 20.6.2016. Enlawin Consulting Oy.

1.2. Toimeksianto

Selvityksen toimeksiantona oli selvittää mahdollisuus erillisten kemikaalivarastojen (YSL liite 1 T2 kohta 5d) ympäristölupamenettelyn keventämiseen. Ainakin tuli tutkia mahdollisuus lupien yhteiskäsittelyyn Kemikaaliturvallisuusvirastossa sekä mahdollisuus kokonaan poistaa ympäristölupavelvoite, jos laitos ei sijoitu pohjavesialueelle. Selvityksen lähtökohtana pidettiin ympäristönsuojelulain uudistuksen projekti 7:n pienryhmän ehdotusta.

"5d) Muu polttonesteiden tai terveydelle tai ympäristölle vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto, jossa voidaan varastoida tällaista kemikaalia vähintään 100 m³, ei kuitenkaan liitteen 2 mukaisen rekisteröitävän energiantuotantolaitoksen polttonestesäiliö, voimansiirron suurmuuntaja-asema tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen ulkopuolella sijaitseva valmiiksi pakattujen tuotteiden kappalevarasto."

Alla on eritelty tarkemmin ne ratkaisuvaihtoehdot, jotka ainakin tuli selvittää:

- A. Ympäristölupavelvoite poistetaan, jos sijainti ei pohjavesialueella. TUKES:n kemikaaliluvassa sijoitusratkaisu. Varasto merkitään ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.
- B. TUKES:lle toimivalta myöntää ympäristölupa kemikaaliluvan yhteydessä.
  - B1. YSL:n valvontaviranomaisella lausunto/muutoksenhakuoikeus.
  - B2. YSL:iin perustuvat määräykset ja sijoitusratkaisu TUKES:in luvassa annetaan YSL:n valvontaviranomaisen lausunnon perusteella.
- C. Muut vaihtoehdot, kuten ilmoitusmenettelyyn siirtyminen tai yhden luukun hankkeen toteutustavan käyttöönotto.

1.3. Hankkeen suunnitelma

Selvityksessä laadittiin vertaileva analyysi, jonka perusteella arvioitiin missä määrin tiettyjen kemikaalivarastojen vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun lain (390/2005, ns. kemikaaliturvallisuuslaki) mukainen lupa- tai ilmoitusmenettely ja ympäristönsuojelulain (527/2014) mukainen lupamenettely sisältävät päällekkäisyyttä tai täydentävät toisiaan sekä miten menettelyiden aiheuttamaa hallinnollista raskautta voitaisiin keventää ympäristöturvallisuutta heikentämättä.

Selvityksessä pyrittiin arvioimaan, millaisia aukkoja ennakkovalvonnalliseen ohjaukseen tulisi, jos edellä mainituista menettelyistä sovellettaisiin vain toista. Lisäksi tarkasteltiin, missä määrin lupaviranomaisten toimivaltaa olisi laajennettava, jotta myös toisen lupamenettelyn tavoitteet saataisiin toteutetuksi.

Tapaustutkimuksella kerättiin tietoa kuulemiseen ja mahdollisiin valituksiin liittyvistä kokemuksista.

Selvityksessä on tarkoituksena käydä läpi kemikaalivarastojen edellyttämistä ennakoivalvontamenettelyistä kemikaaliturvallisuuslain ja ympäristönsuojelulain mukaisen luvan suhdetta ja arvioida nykyisten kahden erillisen menettelyn tarkoituksenmukaisuutta. Tavoitteena on edistää yhden luukun periaatteen toteutumista sekä jouhevoittaa menettelyitä ja vähentää hankkeiden hallinnollista raskautta varmistamalla, että hyväksymismenettelyissä keskitytään olennaisiin seikkoihin ja pyydetään vain hankkeen vaikutusten kannalta olennaisia tietoja ja selvityksiä.

Selvityksessä käydään läpi kemikaalivarastotoimintaan vaikuttavasta lainsäädännöstä keskeisiä kemikaaliturvallisuuslakia ja ympäristönsuojelulakia sekä näiden lakien suhdetta muuhun ympäristölainsäädäntöön.

2. Kemikaalivarastojen ennakoivalvonnan perusteita ja nykytilaa

2.1. Kemikaalivarastojen ympäristövaikutukset ja –riskit

Kemikaalivarastojen toiminnot vaihtelevat varsin laajasti riippuen käsillä olevasta kokonaisuudesta. Tämän selvityksen tarkastelu rajoittuu pääsoin laitoksiin, jotka ovat ympäristöluvanvaraisia laitosluehtelon kohdan 5d perusteella tai vastaavan aiemman säännöksen mukaisesti. Selvityksessä on tarkasteltu myös joitakin sellaisia laitoksia, jotka on katsottu luvanvaraiseksi laitosluehtelon kohdan 12e tai jätteenkäsittelyn perusteella, jos toiminto on katsottu vertautuvan tosiasiallisesti niihin laitoksiin, joiden lupaperusteeksi on katsottu kohta 5d. Luvanvaraisuus ei koske valmiiksi pakattujen tuotteiden kappaletavaravarastoa.

Tyypillisesti kemikaalivarastojen toimintaan liittyy logistiikkakeskuksen piirteitä eli alueella vastaanotetaan, varastoidaan ja lähetetään irtokemikaalituotteita. Usein samalla alueella käsitellään myös pakattuja tuotteita. Logistinen kuljetusratkaisu tukeutuu tyypillisesti maantie- ja/tai rautatieyhteyteen. Selvityksessä terminaalien ja varaston välisen käsitteen erottaminen osoittautui käytännössä mahdottomaksi. Tulkinta voisi oikeastaan olla sellainen, että valtaosa kaupallisista toiminnoista on itse asiassa jonkinlaisia terminaaleja ja puhtaat varastotoiminnot liittyvät tyypillisimmillään viranomaisten varautumisvelvoitteisiin.

Suurin vaara ympäristölle aiheutuisi mahdollisessa onnettomuustilanteessa, kuten tulipalon, säiliövuodon tai säiliön väärän täytön yhteydessä. Kemikaalien varastointiin liittyviä päästöjä voivat olla mm. haihtuvien hiilivetyjen (VOC) päästöt laitosten operoinnin yhteydessä (täyttö, tyhjennys, lisäaineiden sekoitus, tankkien puhdistaminen ja tuulettaminen (*degassing*) sekä haihtuminen (*fugitive emissions*). Varastoinnista voi aiheutua riskiä maaperän, pinta- tai pohjavesien pilaantumisesta. Tuotteiden purkuun ja pakkaukseen liittyy ympäristöriski pakkausten tai säiliöiden rikkoutumiseen tai aineiden vuotamiseen niiden siirron yhteydessä. Tyypillisiä toimenpiteitä logistiikkaan liittyen ovat mm.:

- purku ajoneuvoista/junanvaunuista lastauslaiturilla (vast.)
- purku nostimella, trukilla tai pumppaamalla säiliöautosta taikka konteista.

Kemikaalivarastojen lupapäätöksissä olleiden tietojen perusteella monien laitosten alueella on aineita vuosien saatossa päässyt maaperään ja useampien laitosten osalta kemikaalihavaintoja oli tehty myös tarkkailtavista pohjavesiputkista.

Kemikaalivarastolla kemikaalia voidaan prosessoida jotenkin esimerkiksi sekoittamalla, liettämällä, saostamalla tms. Tällaiseen toimintaan voi liittyä esimerkiksi tyhjiksi jäävien astioiden pesua, säiliöiden puhdistamisesta syntyvien jätevesien sekä sakan poistamisesta aiheutuvien jätevesien käsittelyä.

Huomioitavia ympäristövaikutuksia ovat mm. putkistojen tiiveys, mahdollisten

vuotojen tai pesuvesien kerääminen varaston sisältä tai piha-alueelta. Ympäristöriskien ja -vaikutuksien hallintaan vaikuttavia teknisiä tekijöitä ovat mm. kanaalien, kaivojen, keräilyssäiliöiden tms. mitoitus, kunto, ylläpito sekä viemäriin johdettavien päästöjen laatu, käsittely ja purkamispiste. Käsittelytoimenpiteistä voi aiheutua myös esimerkiksi pöly- tai ilmapäästöjä taikka melua. Tällöin tarkasteltavaksi voi tulla esimerkiksi ilman suodattaminen, melun hallinta tai muu vastaava tekniikka.

Ympäristönsuojelun (ja myös kemikaaliturvallisuuden) kannalta keskeisiä ovat säiliöiden ja varastotilojen tekniset rakenteet sekä erilaiset hälytys- ja varojärjestelmät sekä niiden toimivuus ja kestävyys poikkeustilanteissa. Ympäristönsuojeluratkaisuihin kuuluvat myös varastointi-, pakkaus- ja lastausalueen allastukset siten, että mahdolliset vuodot ja sammutusvedet saadaan kiinni. Säiliöissä on tyypillisesti ylitäytön hälytys- tai estojärjestelmä. Ulkona sijaitsevat lastaus- ja purkupaikat rakennetaan sellaisiksi, että mahdolliset vuodot saadaan helposti talteen eivätkä ne pääse leviämään paikalta muualle.

Varastojen normaalin toiminnan aikana ei synny laskennallisten säiliöiden syrjäytymiskaasujen (ml. lastaukset, säiliöiden täytöt ja kemikaalien siirrot kuljetussäiliöihin tai -kontteihin) päästöjen lisäksi muita päästöjä ympäristöön.

Laitosten rakenteelliset ja tekniset ratkaisut ovat keskeisiä sekä kemikaaliturvallisuuden että ympäristönsuojelun näkökulmista, mikä nykyisellään johtaa TUKES:n toimivallassa olevan laitosten valvonnan ja ympäristönsuojelulain mukaisen lupamenettelyn ja valvonnan päällekkäisyyksiin.

Kemikaalivarastoista ei normaalitoiminnassa aiheudu syrjäytymiskaasuja lukuun ottamatta päästöjä ympäristöön (taulukko 1). Kemikaaliturvallisuuslain mukainen lupa ja TUKES:n valvonta kohdistuvat nimenomaan poikkeustilanteiden ennaltaehkäisyyn ja niihin varautumiseen, mikä on myös ympäristönsuojelulain kannalta näissä toiminnoissa kaikkein keskeisintä.

Taulukko 1. Polttoainevarastojen ja kemikaalien varastoinnin riskiarviointi ympäristönsuojelulain uudistamishankkeessa

YSL liite 1 taulukko 2	Toiminta	Selvitystä varten tarkasteltu toi- minta	Päästöt pinta- vesiin	Päästöt vhl:n viemäriin	Päästöt ilmaan	Jätteet	Kemikaal- lien aihe- uttama riski	Melu	Pöly	Tärinä	Haju	Riski päästöille maa- perään/ pohja- veteen
5e	Muu polttonesteiden tai terveydelle tai ympäristölle vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto	Palavien nesteiden varasto		1	0		2					

2.2. Yleistä kemikaalivarastoihin ennakoivalvontaan liittyen

Kemikaalien käsittelyä ja varastointia säädellään lailla vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallisesta käsittelystä ja varastoinnista (390/2005, ns.

kemikaaliturvallisuuslaki). Lisäksi huomioon on otettava mm. valtioneuvoston asetukset vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (Vna 685/2015), vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista (Vna 856/2012) sekä asetus nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista (858/2012). Ympäristölupajärjestelmästä säädetään ympäristönsuojelulaissa (527/2014) sekä sitä täsmentävässä asetuksessa (713/2014). Molemmat lait sisältävät lupiin ja ilmoitukseen perustuvan ennakkovalvontajärjestelmän.

Kemikaaliturvallisuuslain mukainen toiminnan laajuuden (ja sitä kautta lupavelvollisuuden) määrittely tehdään suhdelukulaskennan avulla. Laajamittaisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin määrittämisen laskentakaava on vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annetun asetuksen (685/2015) 4 §:ssä. Merkittävämät laitokset tarvitsevat TUKES:n luvan. Lupavelvollista vähäisemmästä kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista edellytetään ilmoitusta pelastusviranomaiselle (23, 24, 33, 34, 58, 58 a, 58 b §).

Käytettävien kemikaalimäärien ja luokitusten perusteella laajamittaisen toiminnan yritykset jaetaan lupalaitoksiin, toimintaperiaateasiakirjalaitoksiin (MAPP, Major Accident Prevention Policy) sekä Turvallisuusselvityslaitoksiin (TS). Tyypillisimpiä lisävelvoitteiden piiriin kuuluvia laajamittaisen toiminnan laitoksia ovat: suuret kemiantehtaات, öljynjalostamot, sellutehtaات, paperitehtaات, satamavarastot ja kyllästämöt.

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan on oltava lupa (ympäristölupa, YSL 27 §). Ympäristönsuojelulain liitteessä 1 sekä ympäristönsuojeluasetuksella (YSA) säädetään tarkemmin luvanvaraisista toiminnoista ja toimivaltaisista lupaviranomaisista. Ympäristölupa on lisäksi oltava toimintaan, josta saattaa aiheutua vesistön pilaantumista eikä kyse ole vesilain mukaan luvanvaraisesta hankkeesta; jätevesien johtamiseen, josta saattaa aiheutua ojan, lähteen tai noron pilaantumista sekä toimintaan, josta saattaa ympäristössä aiheutua eräistä naapurussuhteista annetun lain (26/1920) 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasisitusta. Myös toiminnan olennaiseen muutokseen on oltava lupa.

Kemikaalien varastointialueella sijaitsee usein myös muita kohteita, jotka saattavat olla luvanvaraisia. Jos samalla toiminta-alueella sijaitsevien ympäristöluvanvaraisten toimintojen ympäristövaikutuksia tai jätehuoltoa on tarpeen tarkastella yhdessä, toimintoihin on haettava lupaa samanaikaisesti eri lupahakemuksilla tai yhteisesti yhdellä lupahakemuksella (YSL 46 §).

TUKES luvittamia ja valvomia laajamittaisia kemikaali- ja räjähdelaitoksia on Suomessa noin 700 kpl. Kemikaalien vähäistä käsittelyä ja varastointia valvovat pelastusviranomaiset (22 aluepelastuslaitosta), joille tehdään ilmoitus vähäisen toiminnan aloittamisesta. Näitä ilmoituksenvaraisia kohteita on noin 3000 kpl.

Valtion ympäristönsuojeluviranomaisen (AVI) toimivaltaan kuuluvia ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraisia kohteita on n. 6500 kpl. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvia luvanvaraisia toimintoja on noin 14 000 kappaletta. Edellä mainituista noin 14 000 toiminnosta n. 1500 kpl polttonesteiden jakeluasemia, n. 120 kpl asfalttiasemia sekä noin 340 energiantuotantolaitosta toimii siirtymäsäännösten nojalla vielä ympäristöluvan mukaisesti, mutta tulevat myöhemmin siirtymään rekisteröintimenettelyn piiriin. Rekisteröinnin piiriin on jo siirtynyt lähes 700 laitosta.

Kemikaalivarastoja, joille kunnan ympäristönsuojeluviranomainen myöntää ympäristöluvan ja joissa varastoidaan kemikaaleja vähintään 100 mutta alle 1 000 m³ vuodessa, on 24 kappaletta.²

Suurempia ympäristöluvanvaraisia kemikaalivarastoja, joille valtion lupaviranomainen myöntää ympäristöluvan kohdan 5 alakohdan d perusteella, on arvioitu olevan tällä hetkellä yhteensä noin 60.³ Selvityksen laatijat pyrkivät keräämään toimialan lupapäätökset ja tämän tarkastelun perusteella vaikuttaisi siltä, että varastoja on vähemmän. Yhteensä tunnistettiin 35 lupapäätöstä, josta muutama koski samaa laitosta. Lisäksi on olemassa puolustusvoimien ja huoltovarmuuskeskuksen varastoja, joiden päätöksistä vain kaksi huomioitiin selvityksessä. Näitä koskevat tiedot eivät ole julkisia.

2.3. Kemikaaliturvallisuuslain ja ympäristönsuojelulain mukaiset viranomaiset

Kemikaaliturvallisuuden näkökulmasta merkittävämät laitokset tarvitsevat TUKES:n luvan. Lupavelvollista vähäisemmästä kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista edellytetään ilmoitusta pelastusviranomaiselle (22 aluepelastuslaitosta). TUKES on valtakunnallinen viranomainen, jolla on useita toimipisteitä. TUKES kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön ohjaukseen. Alueelliset pelastuslaitokset kuuluvat muodollisesti kunnan itsehallintoon, eivätkä ne ole suoraan esimerkiksi sisäministeriön ohjauksessa. Maakuntahallinnon luomiseen liittyvässä aluehallinnon uudistuksessa pelastuslaitoksia ollaan tiivistämässä viiteen laitokseen. Alueelliset pelastuslaitokset toimivat varsin itsenäisesti erillään kunnan muusta hallinnosta, joten kunnallisella ympäristönsuojeluviranomaisella ja alueellisella pelastuslaitoksella ei ole konkreettista yhteyttä toisiinsa paitsi järjestettyjen yhteisten valvontakäyntien osalta. Alueelliset pelastuslaitokset ovat myös itsenäisiä suhteessa toisiinsa eli niillä ei ole yhtä valtakunnallista johtoa.

Pelastuslaitos antaa myös lausuntoja vaarallisten kemikaalien laajamittaista käsittelyä tai varastointia koskevista lupahakemuksista samoin kuin em. kohteiden

---

² Luonnos hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain muuttamiseksi 5.9.2017, s. 29.

³ Luonnos hallituksen esitykseksi ympäristönsuojelulain muuttamiseksi 5.9.2017, s. 29.

sisäisistä pelastussuunnitelmista, toimintaperiaateasiakirjoista ja turvallisuusselvityksistä.

Toimivaltainen ympäristölupaviranomainen on joko aluehallintovirasto tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Ympäristönsuojelulaissa (YSL) ja -asetuksessa (YSA) on määrätty, mikä viranomainen myöntää luvan millekin hankkeelle. Jos lupa tarvitaan sekä vesilain että ympäristönsuojelulain mukaan, luvan myöntää aluehallintovirasto (YSL 34 §, 39 §, YSA 1-2 §).

Aluehallintovirastoja on kuusi, mutta niistä vain neljä käsittelee ympäristölupahakemuksia. Aluehallintovirastot ovat toimialueillaan varsin itsenäisiä toimijoita, vaikka virastot tekevätkin yhteistyötä toiminnan yhdenmukaisuuden lisäämiseksi. Niillä ei nykyisellään ole keskitettyä johtoa ja ne ovat muodollisesti erillisiä virastoja. Nyt suunnitteilla olevassa aluehallinnon uudistuksessa tavoitteena on luoda AVI:en pohjalta yksi valtakunnallinen viranomainen (LUOVA), jolla on alueellisia toimipisteitä.

Vuonna 2013 kunnista 173:lla oli kunnan oma lautakunta hoitamassa ympäristönsuojelun tehtäviä. Yhteensä 114 kuntaa oli mukana kuntien yhteislautakunnissa, joita oli 35 kpl. Kuntayhtymiä oli ympäristönsuojelun alalla 4 kpl ja niissä oli mukana 17 kuntaa. Kunnat vastaavat pelastustoimesta yhteistoiminnassa muodostetuilla pelastustoimen alueilla. Alueita on kaikkiaan 22. Niistä 19 toimii vastuukuntamallilla ja kaksi on organisoitu maakunnan liiton yhteyteen. Lisäksi Helsinki muodostaa oman alueensa. Näin ollen kuntatasollakin eri lakien mukaiset viranomaiset ovat täysin erillään toisistaan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomainen suorittavat ympäristöluvanvaraisten toimintojen valvontaa. ELY-keskuksia on 15, mutta vain yhdeksällä niistä on ympäristövastuualue.

2.4. Viranomaisten välinen vuorovaikutus nykyjärjestelmässä

Kemikaalivalvonta-asetuksen (685/2012) 9 §:n ja 25 §:n mukaan TUKES:n tulee pyytää laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia koskevaa lupahakemusta käsitellessään lausunnot ELY-keskukselta, pelastusviranomaiselta ja tarvittaessa muilta tahoilta. ELY-keskuksen ja pelastusviranomaisen lausunto tarvitaan myös ennen alueen vahvistamista varastoalueeksi.

Käytännössä kemikaaliturvallisuusviranomainen pyytää tavanomaisessa lupa-asiassa lausuntoa aluehallintoviraston työsuojeluvastuualueelta, ELY-keskuksen ympäristövastuualueelta sekä alueelliselta pelastuslaitokselta. Joissakin tapauksissa TUKES on kuullut kuntaa tai pyytänyt kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen taikka teknisen lautakunnan lausuntoa. Lausuntoa ei pyydetä valtion

ympäristölupaviranomaiselta. Ympäristönsuojelulain ja kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa (jälki)valvonnassa tehdään yhteistyötä.

Ympäristönsuojelulain 42 §:n mukaan lupaviranomaisen on pyydettävä hakemuksesta lausunto mm. kunnan ympäristönsuojeluviranomaisilta, asiassa yleistä etua valvovalta viranomaisilta sekä lupaharkinnan kannalta muilta tarpeellisilta tahoilta. Valtion ympäristölupaviranomaisen on pyydettävä hakemuksesta lausunto valtion valvontaviranomaiselta, toiminnan sijaintikunnalta ja tarvittaessa vaikutusalueen kunnilta. Ympäristönsuojeluasetuksen 12 §:n mukaan, jos ympäristölupahakemuksen mukainen toiminta sijoittuu pohjavesialueelle, tulee kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen pyytää siitä ELY-keskuksen lausunto. Vaarallisten kemikaalien laajamittaista käsittelyä ja varastointia koskevassa asiassa on pyydettävä lausuntoa TUKES:lta.

Ympäristönsuojelulain mukainen viranomainen on sellaisissa kohteissa, jotka edellyttävät myös kemikaaliturvallisuuslain mukaista lupaa tai ilmoitusta pyytänyt yksittäisissä tapauksissa alueellisen pelastuslaitoksen lausuntoa. Yleensä lausunto on kuitenkin pyydetty vain ympäristönsuojelulain mukaisilta valvontaviranomaisilta (ELY, kunta) ja ehkä muilta kunnan tahoilta.

Ympäristönsuojelulain ja kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa (jälki)valvonnassa tehdään yhteistyötä, mutta yhteistyö ei näytä juurikaan ulottuvan lupaviranomaisiin. Ympäristöministeriön tehostamishankkeen raportissa todetaan, että *"Joissain kohteissa viranomaisilla on kokemusta yhteistarkastuksista. Sähköisen asioinnin kehittämällä voidaan parantaa merkittävästi aineistojen hyödyntämistä ja menettelyiden kokonaisuuden hallintaa. Kemikaalien laitosvalvonnan yhteinen valvontajärjestelmä tehostaisi viranomaisten yhteistyötä. Yhteistyön piiriin kuuluisivat ympäristönsuojelulain täytäntöönpanosta vastaavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, aluehallintovirastot ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset sekä kemikaaliturvallisuuslain täytäntöönpanosta vastaava TUKES ja pelastusviranomaiset (22 aluepelastuslaitosta)."*

2.5. Valtion viranomaisen toimivaltaan kuuluvista ympäristöluvanvaraisista kemikaalivarastoista

Selvityksen laatija kävi läpi kaikki aluehallintovirastojen myöntämät ympäristöluvat, joiden otsikkotiedossa löytyi sana *"kemikaali"* tai *"polttoaine"* sekä keräsi tietoja sellaisista aluehallintovirastojen edeltäjien tekemistä ympäristöluvista, joihin löytyi viite muusta aineistosta. Lisäksi tunnistettiin joitakin sellaisiakin aluehallintoviraston päätöksiä, joista em. avainsanaa ei löytynyt. Järjestelmällisesti katsottiin myös ympäristölupavirastojen tekemät ratkaisut vuosilta 2008 ja 2009. Selvityksen laatijat pyysivät myös Suomen ympäristökeskusta toimittamaan selvityksen tarkoittamia ympäristölupapäätöksiä.

Yhteensä kokoon saatiin tällä menetelmällä 35 kpl valtion lupaviranomaisen ratkaisemia ympäristölupa-asioita. Lisäksi lupia on myönnetty olennainen määrä valmius- ja huoltovarmuustarkoituksiin, mutta nämä tiedot eivät ole julkisia, eikä niiden lukumäärää siksi ilmoiteta tässä.⁴ Kerätty otos ei liene täysin tyhjentävä, mutta se kattanee valtaosan toimialaa koskevista valtion lupaviranomaisen ratkaisuista viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Edellä esitetystä otoksesta suoritettiin kaksi toisistaan erillistä selvitystä. Selvittäjien itsensä keräämällä 24 kpl osaotoksella tarkasteltiin lupapäätöksiä, jotka koskivat 22 yksittäistä laitosta. Kerätyistä hakemuksista 4 kpl koski uutta toimintaa, 15 kpl olemassa olevaa toimintaa tai luvan tarkistamista ja 5 kpl toiminnan muutosta. Luvan tarkistaminen perustuu jatkossa valvontaviranomaisen ratkaisuihin ja ratkaisut puolestaan pohjautuvat laitoksen muutokseen tai luvan ajanmukaisuuden muuhun arviointiin. Oletettavasti tarkistaminen vähenee selvästi aiemmasta.

Yhdestäkään osaotoksen luvasta ei löytynyt mainintaa, että laitos sijaitsisi luokitellulla pohjavesialueella, mutta kuudesta päätöksestä ei käynyt selvästi ilmi laitoksen sijoittumisen suhdetta luokiteltuihin pohjavesialueisiin. Vaikuttaa kuitenkin siltä, että sijoittuminen luokitellulle pohjavesialueelle olisi hyvin poikkeuksellista.

Laitosluettelon kohdaksi oli 20 kpl päätöksiä mainittu vanhan ympäristönsuojeluasetuksen (169/2000) 1 §:n 5 a -kohta. Viidessä näistä viitattiin lisäksi laitospäätösten jätteen käsittelyyn. Lisäksi joistakin muista päätöksistä kävi ilmi, että laitoksilla varastoitiin tai käsiteltiin merkittäviä määriä jäteöljyjä tai muita jättekemikaaleja. Näiltä osin laitoksen luvanvaraisuuden perusteeksi voitaisiin arvioida myös jätteen käsittely. Yhden laitoksen osalta luvan tarpeen perusteeksi oli ilmoitettu ainoastaan jätteen käsittely, vaikka laitoksen nimi viittasi dieselpolttoaineen raaka-aineen varastointiin. Yksi laitos katsottiin luvanvaraiseksi uuden ympäristönsuojelulain liitteen 2 kohdan 12 e perusteella ja kaksi laitosta em. kohdan sekä (aiemman) 5 e - kohdan perusteella.

Suurin osa valtion lupaviranomaisen käsittelemistä hakemuksista koskee varastointikapasiteetiltaan hyvin suuria laitoksia. Alle 10000 m³:n varastointikapasiteetti oli vain viidellä laitoksella.

Kaikista ympäristölupapäätöksistä ei löytynyt täsmällisiä tietoja TUKES:n päätöksistä, mutta useimmista päätöksistä kävi ilmi, että laitoksilla on TUKES:n laajamittaisen käsittelyn lupa tai sellainen oltiin hakemassa.

---

⁴ Yhden puolustusvoimien ja huoltovarmuuskeskuksen varaston lupa on julkaistu karsittuna versiona, lisäksi toisen puolustusvoimien varaston osalta luvan myöntäminen oli julkaistu. Muilta osin luvista ei löydy tietoa tietoverkosta.

Kemikaalivarastojen lupa-asioita tulee vuosittain käsiteltäväksi vain muutama ja lupien tarkistamisen perustuessa jatkossa tarveharkintaan, käsittelymäärät vähenevät entisestään.

Keventämisen mahdollinen rajausta pohjavesialueiden ulkopuolelle ei merkittäväällä tavalla vaikuta kevennyksen piirissä olevien laitosten lukumäärään.

Laitosluettelon 5d-kohdan poisjättämisestä huolimatta useat laitokset tulkittaisiin todennäköisesti edelleen luvanvaraisiksi laitosluettelon muiden kohtien perusteella. Erityisesti 12e kohdassa tarkoitettua terminaalin käsitettä sekä jätteen käsittelyyn perustuvaa luvanvaraisuutta saatettaisiin soveltaa nykyistä laajemmin.

Valtion ympäristölupaviranomaisen toimivallassa olevat laitokset ovat myös TUKES:n valvonnan piirissä.

2.6. Kemikaalivarastojen kemikaaliturvallisuuslain mukaisten lupien ja ympäristölupien käytännön vertailua

2.6.1. Aineisto

Suomen ympäristökeskukselta SYKE:lta pyydettiin otos ympäristöluvista vuosilta 2013-2016, jotka on myönnetty YSL liitteen taulukon 2 kohdan 5d (aikaisemman laitosluettelon kohdan 5e nojalla ja sitä ennen YSA 169/2000 1 § kohdan 5a nojalla):

5d) Muu polttonesteiden tai terveydelle tai ympäristölle vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto, jossa voidaan varastoida tällaista kemikaalia vähintään 100 m³, ei kuitenkaan liitteen 2 mukaisen rekisteröitävän energiantuotantolaitoksen polttonestesäiliö, voimansiirron suurmuuntaja-asema tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen ulkopuolella sijaitseva valmiiksi pakattujen tuotteiden kappaletavaravarasto.

SYKE toimitti 16 kpl AVI:en ratkaisemia kemikaalivarastojen lupapäätöksiä vuosilta 2013-2015. AVI:en sivuilta poimittiin lisäksi kaksi tapausta vuosilta 2010-2012. Lisäksi SYKE toimitti otoksen (6 kpl) kuntien myöntämiä lupia sekä yhtä päätöstä koskevan KHO:n ratkaisun.

Luettelo näistä ympäristölupapäätöksistä toimitettiin TUKES:lle ja pyydettiin kyseistä toimintaa koskeva kemikaaliturvallisuuslupa-aineisto. TUKES toimitti lupadokumentit kolmesta laitoksesta. Lisäksi TUKESin sivuilta saatiin kaksi TUKES:n päätöstä. Alueellisesta pelastuslaitoksesta saatiin kaksi päätöstä vaarallisten kemikaalien vähäisestä varastoinnista. TUKES ilmoitti, että ympäristölupaa vastaavaa kemikaaliturvallisuuslupaa ei voida toimittaa selvityksen käyttöön, koska

lupa muodostuu käytännössä suuresta määrästä erilaisia tarkastusasiakirjoja, joiden kokoaminen on ”mahdoton tehtävä”. TUKESin edustajan sanoin:

Ilmeisesti vain yksi kohde (L Oy) on sellainen, että kohteelle on annettu ainoastaan yksi lupa (tai oikeastaan lupa ja erikseen johtopäätökset turvallisuus selvityksestä), koska kyseessä on uusi laitos. L Oy:nkin osalta prosessi on vielä kesken, koska käyttöönottotarkastuksessa asiaa vielä tarkennetaan.

Kemikaaliturvallisuuslain mukainen menettelykäytäntö eroaa siltä osin ympäristölupamenettelyn käytännöistä, että ainoastaan ensimmäinen lupa koskee koko laitosta sellaisenaan kun se on perustettu (ja on voimassa toistaiseksi). Sen jälkeen, kun laitoksella tapahtuu muutoksia, tehdään uusia päätöksiä, jotka koskevat ko. muutosta ja alkuperäiset luvat jäävät voimaan.⁵ Lisäksi pienemmät muutokset hoidetaan toiminnanharjoittajan oman muutostenhallinnan avulla. TUKES valvoo tarkastuksillaan muutostenhallintamenettelyiden toimivuutta ja tarkastaa pistokoemaisesti tehtyjä muutoksia. Olennaisimmat asiat (esimerkiksi kemikaalimuutokset tai tärkeimmät turvajärjestelyt) kirjataan tarkastuspöytäkirjoihin. Suuri osa listalla olleista kohteista on sellaisia, joilla on lukuisia (jopa kymmeniä) lupia ja jotkut hyvin vanhojakin (ei saatavilla sähköisesti). Näiden laitosten osalta myös määräaikaistarkastukset ovat olennainen osa vaatimusten määrittelyä laitokselle. Kolme listalla olevaa laitosta kuuluu alueellisen pelastuslaitoksen toimivaltaan.

2.6.2. Havaintoja ympäristölupapäätöksistä ja niiden määräyksistä

Kaikille aineistossa oleville kemikaaliterminaaleille on myönnetty lupa varaston nimellä. KemTL ei käytä nimitystä terminaali, vaan varasto. Teoriassa kemikaaliterminaali tarkoittaa toimintaa, jossa tapahtuu kemikaalin siirtokuormausta kuljetusvälineestä varastoon tai päinvastoin ja lyhytaikaista välivarastointia. Kemikaalivarasto, joka ei ole samalla terminaali olisi sen sijaan pitkäaikaisempi kemikaalin varasto, josta kemikaali tai polttoaine toimitetaan pääasiassa yhdelle käyttäjälle. Valtio eli huoltovarmuuskeskus omistaa polttoaineiden varmuusvarastoja, joista monien ylläpito on ulkoistettu. Monissa tapauksissa kemikaalivarasto on muun luvanvaraisen toiminnan yhteydessä, jolloin se ei kuulu tämän selvityksen piiriin. Satamien yhteydessä kemikaalivaraston lupa voisi olla mahdollista käsitellä sataman ympäristöluvan yhteydessä, koska se kuuluu samaan toiminnalliseen kokonaisuuteen. Esimerkiksi kemikaalin lastausputki pumppuineen on joissakin tapauksissa satamalaitoksen omistama. Erillistä käsittelyä kuitenkin puoltaa se, että kemikaalivaraston tai terminaalin toiminnassa tapahtuu usein olennaisia muutoksia tai omistajan vaihdoksia, kun taas sataman toiminnassa ei muilta osin tapahdu kovin usein olennaisia muutoksia ympäristöluvan muutostarpeen näkökulmasta.

⁵ Myös ympäristönsuojelulain mukaisissa menettelyissä esimerkiksi tuomioistuimet voivat muuttaa lupien määräyksiä, eikä koko lupapäätöstä enää julkaista uudelleen konsolidoidussa muodossa.

Kemikaalien kappaletavaravarastolla (monituotevarastolla) tarkoitetaan varastoa, jossa säilytetään suuria määriä vaarallisia kemikaaleja astioissa, tynnyreissä, säkeissä, laatikoissa, muissa vastaavissa pakkauksissa tai kuljetusastioissa. Tällaisia varastoja ovat kemikaalien valmistajien ja muun teollisuuden raaka-aine- ja tuotevarastot, tukkukaupan varastot, satamien vaarallisten aineiden varastot sekä maatalous- ja puutarhatukkuliikkeiden torjunta-ainevarastot. Ohjetta voidaan soveltaa myös pienehköihin kemikaalivarastoihin, joita on esimerkiksi huolintaliikkeiden ja kuljetustermiinaalien tiloissa⁶.

Tämän selvityksen aineistossa olevista 18 ympäristöluvasta 13 oli luonteeltaan vaarallisten kemikaalien termiinaaleja, jossa siirretään terveydelle tai ympäristölle vaarallisia kemikaaleja kuljetusvälineestä toiseen tai varastoon taikka varastosta kuljetusvälineeseen mm. sataman yhteydessä. Lisäksi yksi toiminnoista oli kappaletavaran termiinaali, jossa varastoidaan asiakkaan kuljetuskontteja tai kuljetussäiliöitä ilman purkamista. Tällainen kappaletavaratermiinaali ei enää ole luvanvarainen 1.9.2014 YSL:n muutoksen jälkeen. Kolmessa tapauksessa oli kyse huoltovarmuuskeskuksen pitkäaikaisesta polttoainevarastosta, jota hallinnoi yksityinen yritys. Yksi näistä varastoista sijaitsee saman toimijan voimalaitoksen yhteydessä, jolloin sen lupa olisi voitu yhdistää voimalaitoksen luvan käsittelyyn. Yksi varmuusvarasto sijaitsee tärkeällä pohjavesialueella ja olisi joka tapauksessa luvanvarainen tällä perusteella. Yksi tapaus sijaitsee lentoaseman yhteydessä ja olisi voitu yhdistää lentokentän luvan käsittelyyn. Yksi sijaitsee voiteluainetehtaan yhteydessä ja on aiemmin käsitelty osana tehtaan lupaa. Voiteluainetehtas (alle 10 000 tonnin tuotanto) ei enää ole luvanvarainen.

Konsultin toimeksiannossa selvitystyön ulkopuolelle rajattiin YSL liitteen 1 taulukon 2 kohta 12e

12e) Kemikaaliratapiha tai termiinaali, jossa siirretään terveydelle tai ympäristölle vaarallisia kemikaaleja kuljetusvälineestä toiseen tai varastoon taikka varastosta kuljetusvälineeseen, ei kuitenkaan kappaletavaran siirtäminen.

YSL liitteen *kemikaalivarastoja* koskeva kohta kuuluu:

d) Muu polttonesteiden tai terveydelle tai ympäristölle vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto, jossa voidaan varastoida tällaista kemikaalia vähintään 100 m³, ei kuitenkaan liitteen 2 mukaisen rekisteröitävän energiantuotantolaitoksen polttonestesäiliö, voimansiirron suurmuuntaja-asema tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen ulkopuolella sijaitseva valmiiksi pakattujen tuotteiden kappaletavaravarasto.

---

⁶ OHJE KEMIKAALIEN KAPPALETAVARAVARASTOSTA. 5. UUDISTETTU PAINOS. Sosiaali- ja terveysministeriö Kemikaalivaltuutuskunta. Helsinki 2000.

Laitosluettelon kohta 12e on peräisin YSA:n 169/2000 vastaavasta luettelosta. Asetuksen 169/2000 perusteluissa on todettu, että *"lupavelvollisuus koskee ratapihoja ja terminaaleja, joihin liittyy kemikaalien siirtoa kuljetusvälineisiin tai kuljetusvälineistä toiseen. Tämä ei siten koskisi ratapihaa, jossa on pelkästään kemikaalien kuljetuskalustoa tai lastattuja kuljetusvaunuja"*. Voitaneen tulkita, että lupavelvollisuus ei myöskään koske varastoa tai terminaalia, jossa nestemäinen kemikaali säilytetään pelkästään vaunuissa tai kuljetuskonteissa. (esim. ns. IME-kenttä Kokkolassa LLSAVI 194/2015/1).

Ympäristölupaotoksesta selvitettiin päätökset, joissa pääasiallisena toimintana/luvanhakuperusteena olisi kohta 12e. Näin oli vain neljässä tapauksessa, joista kahdessa 12 e oli mainittu 5e kohdan ohella.

Kyseessä oli mm. palavien nesteiden varasto Kotkan satamassa. Palavat nesteet tuodaan terminaaliin maanteitse, rautateitse tai laivoilla. Varastolta toimitukset tapahtuvat vastaavasti kaikilla edellä mainituilla kuljetusmuodoilla. Voidaan todeta, että vastaavalla perusteella suuri osa kohdan 5e perusteella luvitetuista toiminnoista olisi vastaavasti voitu luokitella myös "terminaaliksi".

Vuodelta 2014 löytyi kaksi AVI:n päätöstä, jossa pääasiallisena lupaperusteena oli 12e kemikaaliterminaali. Toinen näistä oli nesteytetyn maakaasun terminaali. Normaaliolosuhteissa kyseessä on kaasu. Lupapäätöksessä viitattiin myös kohtaan 5e, sillä kohteeseen tulee 50 000 m³:n varasto nesteytetylle kaasulle. Hankkeelle oli tehty YVA, joka kattoi myös ruoppaukset ja vesistötyöt, LNG-voimalahankkeen, sekä terminaalialueen rakentamisen. Tällaisessa terminaalissa sen läpikulkeva kemikaalimäärä on paljon olennaisempi asia kuin hetkellinen varastointi.

Toinen tapaus oli logistiikkakeskus. Terminaali toimii kemikaalien kappaletavaravarastona sekä kemikaalien maahantuonti- että vientivarastona. Kemikaalien lisäksi terminaalilla varastoidaan myös muita tuotteita. Kaupan ja teollisuuden tarpeisiin toimitettavat kemikaalit ovat syttyviä, myrkyllisiä, hapettavia, syövyttäviä, ärsyttäviä ja haitallisia kemikaaleja. Näitä ovat esimerkiksi 25-prosenttinen ammoniakkivesi, teollisuusbensoini, rikkihappo, typpihappo, vetyperoksidi, natriumhydroksidi, formaliini ja biosidit. Nestemäisten vaaralliseksi luokiteltujen kemikaalien kertavarastointimäärä on yli 100 m³, mutta alle 1 000 m³. Tässä tapauksessa lupaperusteena mainittiin pelkästään 12e. Koska varastointimäärä on alle 1000 m³, lupaviranomainen olisi 5e kohdan osalta kunta. Määrittelemällä toiminta terminaaliksi, AVI luokitteli toiminnan toimivaltaansa kuuluvaksi.

Yhteenvedon voidaan todeta, että tarkastelluista 18 AVI:n myöntämästä luvasta vain yksi täyttäisi keventämismenettelyn kriteerit. Muut olisivat luvanvaraisia YSL taulukon 12 e nojalla tai kuuluvat toiminnalliseen kokonaisuuteen jonkin muun luvanvaraisen toiminnan kanssa tai sijaitsevat pohjavesialueella.

3. Mahdollisuudet kehittää kemikaalivarastojen ennakoivalvontaa

3.1. Yleistä vaihtoehtotarkastelusta

Tarkastelun perusta on pyritty rakentamaan niin, että samassa kirjainkategoriassa olevat vaihtoehdot alkavat lainsäädännöllisesti yksinkertaisemmasta variantista, jota seuraavat alavaihtoehdot ikään kuin täydentävät. Näin ollen esimerkiksi kohdassa A2 ei suoriteta uutta tarkastelua niistä tekijöistä, jotka perustuisivat vaihtoehtoon A1. Kokoava taulukko vaihtoehtojen edellyttämistä toimenpiteistä löytyy liitteestä 2.

3.1.1. Kemikaaliturvallisuuslain ja ympäristönsuojelulain tavoitteiden eroista

Kemikaaliturvallisuuslakia sovelletaan vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käyttöön. Sen tavoitteena on torjua ja ehkäistä vahinkoja valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista, säilytyksestä ja muusta käsittelystä (2 §).

Kemikaaliturvallisuuslaki sisältää säännöksiä mm. suunnittelusta, lupamenettelystä ja turvallisuudesta.

Kemikaaliturvallisuuslain lähestymisnäkökulma on riskiperusteinen ja tavoitteena on ennalta varautua keskeisiin vaaratekijöihin, siten että ihmisille ja ympäristölle aiheutuvia seurauksia voitaisiin rajoittaa (mm. 10 §). Riskeihin varautuminen kattaa organisaation ja henkilöstön (11 §), vastuut, osaamisen, tiedonjaon, laitteiden ja rakenteiden tarkoituksenmukaisuuden, 16 § asiattomien pääsyn estäminen (16 §) sekä sijoituksen (17-20 §).

Ympäristönsuojelulaki on pilaantumisen torjunnan yleislaki, jota sovelletaan kaikkeen pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan, mikäli laissa ei erityisesti ole poikkeamisesta säädetty. YSL sisältää yleisiä periaatteita ja vaatimuksia, jotka lähtökohtaisesti ovat yleisesti sovellettavia, mutta monilta osin tavoitesäännöksen kaltaisia, jossain määrin epätasällisiä yleissäännöksiä, joiden oikeusvaikutukset tavallisesti täsmentyvät YSL:n keskeisten mekanismien eli ennakoivalvontamenettelyiden, kuten lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyiden tai tarkentavan normiohjauksen kautta.

YSL:n tavoitteena on mahdollistaa ennakolta arvioiden ympäristölle vaarallinen toiminta vain mikäli tietyt edellytykset täyttyvät. Keskeiset edellytykset ovat soveltuva sijoituspaikka (ja kaavan mukainen), ympäristön- ja terveydensuojelun hyväksyttävä taso, haitankärsijöiden sekä toiminnanharjoittajan aseman turvaaminen. Luvan saamisen edellytyksenä on, että vaikutuksia voidaan rajoittaa riittävästi lupamääräyksin. Määräyksiä täydentävät yleiset normit.

Myös kemikaaliturvallisuuslain mukaisissa menettelyissä on lain mukaan huomioitava hankkeiden ympäristövaikutuksia ja mm. sijoittuminen esimerkiksi

tärkeälle pohjavesialueelle. Viranomaisten näkökulma riskeihin on erilainen, kemikaaliturvallisuusviranomaisen arvioi riskejä erityisesti suhteessa turvallisuuteen ja ympäristöviranomaisen suhteessa vaikutuksiin ympäristöön.

Kemikaalilainsäädännön asetuksissa on paljon ympäristönsuojelullisesti tärkeitä yksityiskohtaisia säännöksiä erityisesti teknisiä ratkaisuja ja laitteiden hyväksymistä koskien. Kemikaaliturvallisuuslain mukaisten päätösten määräyksistä osa koskee ympäristönsuojelun järjestämistä. Ympäristölupa on enemmän puiteluontoinen, kokonaisvaltaiset reunaehdot asettava päätös. Kemikaaliturvallisuuslain mukainen lupa sen sijaan on teknisempi ja arvioi toiminnan toiminnallista ja teknistä järjestämistä. Kemikaaliturvallisuuslain menettely vastaa enemmän laatujärjestelmän auditoinnin kaltaista menettelyä, jolla varmistetaan vastuiden allokointi yrityksessä, ohjeistuksen olemassa olo, teknisten mittausten toteuttaminen sekä riskiperusteisten arviointien ja suunnitelmien laatiminen.

Edellä esitetystä voidaan huomata, että ympäristönsuojelulilla ja kemikaaliturvallisuuslailla on soveltamisalassaan ja tavoitteissaan leikkauspintaa, mutta niillä on näkökulmaero: kemikaaliturvallisuuslaissa varaudutaan onnettomuus- ja vaaratilanteisiin ja rajoitetaan niiden syntymahdollisuuksia kartoittamalla riskejä, laatimalla suunnitelmat vasteista erilaisissa tilanteissa sekä teknisistä keinoista vähentää vaaraa. Esimerkiksi sijoittumisen ohjauksessa keskiössä on onnettomuustilanteiden yleisölle aiheuttama vaara.

Ympäristönsuojelulain keskeinen tavoite on suunnitella toimintaa niin, että ihmiseen ja ympäristöön kohdistuvia päästöjä hallitaan normaalitoiminnassa tehokkaasti, mutta myös poikkeuksellisten tilanteiden ympäristölle aiheuttama vaara on huomioitu. Ympäristönsuojelulain ennalta varautumisen periaate tuo ympäristönsuojelun arviointiin riskiperusteisen komponentin. Käytännössä molempien lakien menettelyt asettavat vaatimuksia teknisille ratkaisuille, jotka yleensä ovat samansuuntaisia.

Tarkastelunäkökulmien eroista johtuen myös menettelyiden ajallinen suhde on usein sellainen, että ensin haetaan ympäristölupaa ja suunnitelmien täydentyessä kemikaaliturvallisuuslain mukaista lupaa. Aina näin ei kuitenkaan ole. Toiminnan muutoksissa ja pienimuotoisissa toiminnoissa luvan hakeminen voi tapahtua hyvinkin yhdenaikaisesti.

[3.1.2. Kemikaalivarastojen ennakoivalvontamenettelyiden vertailua](#)

Erilaiset hallinnolliset lupa- ja ilmoitusprosessit ovat pääosiltaan samankaltaisia, mutta niissä on kuitenkin yksityiskohtia koskevia eroja. Lupamenettely käsittää varsinaisen lupaharkinnan ja lupapäätöksen antamisen lisäksi muun muassa kuulutusmenettelyn ja siihen liittyvän asianosaisten kuulemisen, laissa edellytettyjen ja tarvittavien muiden lausuntojen hankkimisen sekä lupapäätöksestä tiedottamisen. Ympäristölupapäätöksessä rajoitetaan lupamääräyksiin toiminnasta aiheutuvia päästöjä ja niistä johtuvaa ympäristön pilaantumista ja määrätään päästöjen ja vaikutusten tarkkailusta. Lupaharkinta ja

päästömääräykset perustuvat toiminnan luonteen ja sijoituspaikan huomioon ottavaan tapauskohtaiseen harkintaan. Lupapäätöksestä voi valittaa Vaasan hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Kemikaaliturvallisuuslakiin lisättiin vuonna 2014 uusi luku, jossa käsitellään lupahakemuksen kuuluttamista ja siitä tiedottamista laajamittaisen teollisen käsittelyn ja varastoinnin lupahakemusta käsiteltäessä. Aikaisemmin menettelyyn ei kuulunut lainkaan kuulemista. Kuulemista koskevan muutoksen voidaan katsoa lisänneen ympäristönsuojelulain ja kemikaaliturvallisuuslain menettelyllistä päällekkäisyyttä.

Kemikaaliturvallisuuslain mukaisen menettelyn ja ympäristölupamenettelyn kulku vastaa nykyisin pääpiirteissään toisiaan, vaikka menettelyiden käytännön yksityiskohdissa ja selvittämisen tavassa on melko merkittäviäkin eroja.

3.1.3. Kemikaalivarastojen sijoituspaikan harkinta

Sijoituspaikan harkinnassa merkitystä on sillä, soveltuuko paikka (muulta) maankäytöltään esitettyyn toimintaan eli onko läheisyydessä mahdollisesti häiriintyviä kohteita tai aiheutuuko toiminnasta sellaista onnettomuusriskiä, jonka seuraukset vahinkotapauksessa olisivat sietämättömiä ja onko sijoituspaikka muilta ominaisuuksiltaan, esim. ekosysteemipalveluiden (kuten juomaveden tuotanto) näkökulmasta tai luontoarvoiltaan tarkoitukseen sopiva.

Kemikaaliturvallisuuslain 17- 20 §:ssä säädetään sijoittumispaikan soveltuvuudesta muun muassa toiminnan etäisyyksistä häiriölle alttiisiin kohteisiin, luonnon kannalta tärkeisiin alueisiin ja pohjavesialueisiin, kaavoitustilanteen ja onnettomuusvaaran ehkäisemisen huomioimisesta sijoitettaessa toimintaa.

Ympäristönsuojelulain 11 §:ssä asetetaan keskeisesti viisi vaatimusta toiminnan sijoittumiselle, joista kemikaaliturvallisuuslain säännösten riittävyttä sijoituspaikan arviointiin voidaan selvittää arvioimalla muun muassa toiminnan luonnetta, kestoa ja vaikutusten merkittävyttä, alueen herkkyyttä ympäristön pilaantumiselle sekä kaavoitustilannetta.

KemTL selvilläolo-, valinta- ja huolehtimisvelvollisuudet turvaavat tietyllä tasolla sen, että toiminnan luonne tulee lain mukaisesti toimittaessa selvitettyksi. Luonteen selvittämiseen liittyvät kysymykset koskevat olennaisella tavalla myös lupahakemuksen sisältövaatimuksia, joita ei tarkastella tässä kohtaa. Tuotantolaitoksen suunnittelua ja rakentamista koskevat vaatimukset huomioivat laajalti toiminnan luonnetta koskevia kysymyksiä ja vaikuttavat myös sijoittumiseen. Toiminnan luonnetta koskeva vaatimus on ympäristönsuojelulain sijoituspaikan arviointiin liittyvistä tekijöistä kenties abstraktein, mutta näyttäisi toteutuvan varsin hyvin myös pelkästään kemikaaliturvallisuuslain nojalla tapahtuvassa tarkastelussa, joskin tarkastelun fokus on enemmän onnettomuusherkkyydessä.

Kun puhutaan kemikaalivarastoista, jotka nyt ovat ympäristöluvanvaraisia, voidaan lähteä olettamuksesta, että kysymys on pysyvästä toiminnasta eli *kesto* luonteeltaan jatkuvaa.

Kemikaalivarastojen joukko on laadultaan sellaista, että ympäristövaikutukset ovat kokonaisuudessaan vähäisiä. Vaikutukset voisivat olla merkittävimpiä onnettomuustilanteissa pohjavedelle, mutta tärkeille pohjavesialueille sijoittuvat laitokset on rajattu tarkastelun ulkopuolelle. Lisäksi kemikaaliturvallisuuslain tarkastelu on laadukasta nimenomaisesti onnettomuusriskien hallinnan kannalta.

Pilaantumisen todennäköisyys liittyy kemikaalivarastojen osalta erityisesti erilaisiin häiriötilanteisiin ja niihin varautumiseen, joka on huomioitu erityisesti KemTL:n 18 §:ssä, jolla rajoitetaan sijoittumista *luonnon kannalta erityisen tärkeiden ja erityisen herkkien alueiden, muiden ympäristönsuojelun kannalta tärkeiden kohteiden sekä virkistysalueiden läheisyyteen*. Lisäksi 18 §:n 2 momentilla rajoitetaan sijoittumista suhteessa pohjavesialueisiin. Kokonaisuutena arvioiden *pilaantumisen todennäköisyyden* vaikutus sijoituspaikan valintaan olisi riittävällä tavalla arvioitavissa kemikaaliturvallisuuslain säännöksiin.

Merkitys elinympäristön terveellisyyden, ja viihtyisyyden kannalta tulee huomioitua laajemmin ympäristönsuojelulaissa. Syrjäytymiskaasujen hajuhaitat, toiminnan mahdollisesti aiheuttama pölyäminen tai työkoneiden, puhaltimien tms. aiheuttama melu voisivat olla viihtyisyyteen vaikuttavia tekijöitä, joita kemikaaliturvallisuuslaki ei tunnista. Näiden laitostyyppien osalta viihtyisyyteen voidaan parhaiten vaikuttaa alueiden käytön suunnittelulla, käytännössä asemakaavoituksella.

Ympäristönsuojelulain 11-13 §:n mukaan toiminnan sijoituspaikan soveltavuutta arvioitaessa on otettava huomioon sijoituspaikan ja vaikutusalueen oikeusvaikutteisen kaavan osoittama käyttötarkoitus eli vaatimus on samanlainen kuin kemikaaliturvallisuuslain 20 §:ssä. Lisäksi ympäristönsuojelulain mukaan luvanvaraista tai rekisteröitävää toimintaa ei saa sijoittaa asemakaavan vastaisesti. Maakuntakaavan tai oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella on katsottava, ettei toiminnan sijoittaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen. Ympäristönsuojelulain säännökset ovat siis jossain määrin tarkempia kuin kemikaaliturvallisuuslain maankäytön suunnittelua koskevat määräykset. Käytännön merkitys muotoiluiden eroilla lienee kuitenkin varsin vähäinen.

49 §:n luvanmyöntämisedellytykset sisältävät sijoituspaikan soveltavuuden arvioinnin. Yleensä sijoituspaikka on tosiasiallisesti ratkaistu muussa menettelyssä, tyypillisesti jossakin maankäytön suunnittelujärjestelmän menettelyssä.

3.1.4. Kemikaalivarastojen lupamääräysten harkinta

Ympäristönsuojelulain 48 §:n mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten

vaatimukset. Lupa-asiaa ratkaistaessa on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään. Kemikaaliturvallisuuslaissa ei ole vastaavia viittauksia jätelain vaatimuksiin tai luonnonsuojelulakiin. Luontoa koskevat kysymykset on huomioitu sijoittumisen osalta KemTL:n 18 §:ssä. Luvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen ympäristönsuojelulain 49 §:n tarkoitettua seuraamusta.

Terveyshaittojen ehkäisyn kannalta KemTL tunnistaa erityisesti onnettomuus- ja poikkeukselliset tilanteet sekä ikään kuin tuottamukselliset päästöt ympäristöön (9 §:n huolehtimisvelvollisuus). Kemikaaliturvallisuuslaissa ei ole samanlaista näkökulmaa normaalista toiminnasta aiheutuvien päästöjen terveyshaittojen rajoittamiseen kuin ympäristönsuojelulaissa. Selvityksen tarkoittamien kemikaalivarastojen ympäristövaikutukset on kuitenkin arvioitu normaalitoiminnassa vähäiseksi ja voitaneen lähteä siitä, että terveyshaitan estämiseksi annettavat lupamääräykset normaalitoiminnan päästöistä eivät olisi tarpeen.

Toiminnasta ei myöskään saa aiheutua YSL 5 §:n 1 momentin 2 kohdalla tarkoitettua ympäristön pilaantumista muun muassa terveyshaittaa tai viihtyisyyden vähentymistä aiheuttavana päästönä yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa.

Yleiseen viihtyisyyteen heikentävästi liittyvät tekijät voisivat olla seurasta esimerkiksi toiminnasta aiheutuvasta melusta, hajusta tai pölyämisestä. Kemikaaliturvallisuuslain lupamenettely ei suojaa kolmansien osapuolien etua viihtyisyshaitalta. Tarkoitukseen soveltuvaan paikkaan sijoitettuna tämän selvityksen mukaisten laitosten toiminta voisi aiheuttaa viihtyisyshaittaa lähinnä teollisen toiminnan luonteesta johtuvan liikenteen, työkoneiden tai puhaltimien tai vastaavien laitteiden melusta tai joissain tapauksissa pölyämisestä johtuen. Näitä päästöjä koskevat lupamääräykset ovat yleensä standardinomaisia enimmäismelutasoja tms. Mikäli ympäristölupamenettelyä ei sovellettaisi, toiminnan sijoituspaikan soveltuvuuden arvioinnin tärkeys korostuisi.

Kemikaalivarastojen normaalitoiminnan päästöistä ei voine ennalta arvioiden aiheutua vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle tai muuta näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkausta. Kemikaaliturvallisuuslain vaatimuksin voidaan hyvin varautua poikkeuksellisten tilanteiden tai onnettomuuksien tämänkaltaisiin vaikutuksiin.

Kemikaaliturvallisuuslaissa tunnistetaan yleisesti ympäristövahinkojen vaara ja nimenomaisesti vaikutukset pohjaveteen (mm. 13 § ja 18 §). Ympäristönsuojelun teknisillä ratkaisuilla varaudutaan nimenomaisesti vuototapauksiin, ylitäyttöihin ja muuhun normaalista poikkeaviin tilanteisiin, jossa pilaantumista voisi aiheutua. Lähtökohtaisesti useimmat ympäristönsuojelun kannalta tarpeelliset määräykset

olisivat mahdollisia esimerkiksi kemikaaliturvallisuuslain 13 §:n laitteistoja ja laitteita koskevien vaatimusten perusteella. Pykälän mukaan ”...*valmistus-, varastointi- ja käyttölaitteistot ja -laitteet tulee suunnitella, mitoittaa, rakentaa ja sijoittaa siten, että niiden tavanomaisesta käytöstä ja ennalta mahdollisiksi arvioitavista poikkeustilanteista ei aiheudu... ..kemikaalipäästöjä, joista seuraisi... ..ympäristö- tai omaisuusvahinkoja tuotantolaitoksessa ja sen ulkopuolella*”. Kemikaalivarastoilla ei normaalisti toimiessaan ole sellaisia päästöjä, jotka voisivat käytännössä muodostua luvanmyöntämisen esteeksi pilaamiskieltojen vuoksi, lukuun ottamatta tilannetta, jossa laitos sijoittuisi luokitellulle pohjavesialueelle.

Ympäristönsuojelulain edellytetään myös parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamista. Kemikaalivarastojen tapauksessa kemikaaliturvallisuuslain valintavelvollisuus vastannee sisällöllisesti riittävällä tavalla parhaan tekniikan valintavelvollisuutta ainakin vuototurvallisuuden ja muiden kemikaalien hallintaan liittyvien teknisten ratkaisujen osalta.

Lupamääräysten osalta YSL 52 §:ssä on säädetty annettavista tarpeellisista määräyksistä kuten päästöistä, päästöraja-arvoista, päästöjen ehkäisemisestä ja rajoittamisesta sekä päästöpaikan sijainnista sekä maaperän ja pohjavesien pilaantumisen ehkäisemisestä ja toimista häiriö- ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa. KemTL:n 23 a §:ssä on todettu, että lupaan voidaan liittää turvallisuusvaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia ehtoja. Valvonta-asetuksen 10 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan lupa sisältää lupaehtot.

Aiemmissa luvuissa esitetyn analyysin perusteella KemTL:n yleispiirteinen säätämistapa mahdollistaa määräysten antamisen riskiperusteisista päästöistä, päästöpaikan sijainnista, toimista häiriö- ja poikkeuksellisissa tilanteissa, maaperän ja pohjaveden pilaantumisen ehkäisemisestä ja joistakin muista toimista, joilla ehkäistään tai vähennetään ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. KemTL ei näyttäisi sisältävän normiperustaa määräyksille, jotka ovat tarpeen normaalitoiminnan päästöille (VOC-päästöt), toiminnan immissioiden rajoittamiseksi, jätteistä, toiminnan lopettamisen jälkeisestä kunnostamisesta taikka säännöllisestä ympäristöraportoinnista.

3.1.5. Kemikaaliturvallisuuslain hakemuksen sisältövaatimusten riittävyys ympäristönsuojelun tason arviointiin

Ympäristönsuojelulain ja kemikaaliturvallisuuslain mukaisilla menettelyillä on osin erilaisia tavoitteita, mutta niissä suoritettava arviointi edellyttää monelta osin samaa tai samankaltaista tietoa. Usein tieto on sellaista, joka jollain viranomaisella on jo käytössään. Tällaista tietoa on mm. yrityksiin liittyvät perustiedot, kiinteistöihin liittyvät tiedot, ympäristöolosuhteisiin liittyvä aineisto sekä väestön liittyvä tieto. Menettelyissä kerätään hakijalta sellaista tietoa, joka tarvitaan myös toisessa tarkasteltavassa päätöksentekomenettelyssä.

Kemikaaliturvallisuuslain mukaan lupahakemuksessa ja ilmoituksessa tulee esittää tiedot ja selvitykset toiminnasta ja turvallisuusjärjestelyistä. Asiasta säädetään tarkemmin valvonta-asetuksessa (685/2015).

Ympäristönsuojelulain mukaan hakemuksessa tulee esittää lupaharkinnan kannalta tarpeellinen selvitys toiminnasta, sen vaikutuksista, asianosaisista ja muista merkityksellisistä seikoista. Tarkemmat sisältövaatimukset on esitetty YSA 2 luvussa.

Valvonta-asetuksen (685/2015) mukaan lupaa haetaan kirjallisesti hyvissä ajoin ennen tuotantolaitoksen rakennustöiden aloittamista. Ympäristönsuojelulain mukaista lupaa haetaan kirjallisesti lupaviranomaiselta (39 §).

Aluehallintovirastolle hakemus tulee toimittaa lisäksi sähköisesti. Jos hakemus on puutteellinen tai asian ratkaiseminen edellyttää erityistä selvitystä, viranomainen varaa hakijalle tilaisuuden täydentää hakemusta määräajassa (40 §). Hakemus jota ei ole täydennetty, voidaan jättää tutkimatta Kemikaaliturvallisuuslaissa tai sitä täsmentävissä asetuksissa ei ole säädetty hakemuksen täydentämisestä, mutta käytännössä täydentäminen on mahdollista. Lupakäytännön perusteella näyttää siltä, että täydennyspyynnöt ovat kemikaaliturvallisuuslain mukaisissa menettelyissä suurin piirtein yhtä lukuisia kuin ympäristölupamenettelyissäkin.

Ympäristönsuojelulain mukaan hakemuksen laatijalla on oltava riittävä asiantuntemus hakemuksen laatimiseen. Kemikaaliturvallisuuslaissa ei ole hakijan pätevyydestä määräyksiä.

Joiltain osin tieto voi olla muokattu ko. menettelyn erityisvaatimukseen tai muotovaatimukset eroavat eri viranomaisten välillä ilman erityistä syytä.

Taulukosta 2 käy selville keskeiset erot ympäristölupahakemuksen ja kemikaaliturvallisuusluvan hakemusten sisältövaatimuksissa.

Taulukko 2. Ympäristönsuojelulain ja kemikaaliturvallisuuslain mukaisten lupamenettelyiden hakemusten sisältövaatimusten vertailua

Kerättävä tieto	YSL	KemTurvL
Hankkeen perustiedot	+	+
Tiedot kiinteistöitä ja laitoksista	+	+
Yleiskuvaus toiminnasta	+	+
Tuotanto, prosessit, laitteet	+	+
Sijaintipaikka ja ympäristöolosuhteet	+	+
Tiedot ympäristövaikutuksista	+	
Toiminnan aloitusajankohta	+	+
Selvitys naapureista	+	+
Tiedot polttoaineista	+	+
Tiedot raaka-aineista ja kemikaaleista	+	+
Arvio toimintaan liittyvistä riskeistä	+	+
Arvio parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisesta	+	
Selvitys päästöjen vähentämistä koskevista toimista	+	
Selvitys liikennejärjestelyistä	+	+
Toimintaa koskevat kartat	+	+
Tiedot toiminnan seurannasta ja tarkkailusta	+	+
Muut myönnettyt luvat	+	+
Selvitys pohjavesialueesta	+	+

3.1.6. Tärkeille pohjavesialueille sijoittuvien kemikaalivarastojen ympäristöluvanvaraisuuden säilyttäminen

Toimeksiannon mukaan tärkeälle pohjavesialueelle sijoittuvan kemikaalivaraston tulisi säilyä ympäristöluvanvaraisuuden piirissä. Pohjavesialue määritellään ympäristönsuojelulain 5 §:n 12 kohdassa. Määritelmän mukaan pohjavesialueella tarkoitetaan geologisin perustein rajattavissa olevaa aluetta, jolla sijaitseva maaperän muodostuma tai kallioperän vyöhyke mahdollistaa merkittävän pohjaveden virtauksen tai vedenoton

Ympäristönsuojelulain 28 §:n mukainen luvantarve pohjavesialueilla ei kuitenkaan koske kaikkia kyseisen määritelmän mukaisia pohjavesialueita, vaan se kohdistuu toimintoihin, jotka sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla ohjavesialueelle. Tämä käsite vastaa vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 10 b §:n mukaisia 1-luokan ja 2-luokan pohjavesialueita. Mainitun säännöksen mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus luokittelee pohjavesialueet niiden vedenhankintakäyttöön soveltuvuuden ja suojelutarpeen perusteella.

Jos varastot kokonaan poistettaisiin luvanvaraisten laitosten luettelosta, luvanvaraisuudesta pohjavesialueella tulisi säätää erikseen. Käytännössä

pohjavesialueella sijaitseva kemikaalivarasto tulisi tällöin lisätä laitosluetteloon omaksi kohdaksi.

3.2. Vaihtoehto A1: Poistetaan tiettyjen kemikaalivarastojen ympäristöluvanvaraisuus

Tässä vaihtoehdossa pohjavesialueen ulkopuolella sijaitsevien kemikaalivarastojen ympäristöluvanvaraisuus poistettaisiin, lukuun ottamatta kaikkein suurimpia laitoksia ja pohjavesialueille sijoitettavia varastoja, ja TUKES ratkaisisi päätöksessään varastojen sijoittamisen ottaen huomioon YSL:n valvontaviranomaisen lausunnon. Ratkaisu tehtäisiin kemikaaliturvallisuuslain nojalla, joten ympäristönsuojeluviranomainen voisi lausunnossaan tuoda esille ympäristönsuojelua edistäviä seikkoja, joista on mahdollisuus määrätä kemikaaliturvallisuuslain nojalla.

Kemikaalivarastojen toiminta tulisi lausuntopyynnön kautta ympäristönsuojeluviranomaiseen tietoon ja tietoa voitaisiin hyödyntää ympäristönsuojelun laillisuusvalvonnan suunnittelussa. YSL:n valvontaviranomainen valvoisi, että toiminta on ympäristönsuojelun kannalta hyvien käytäntöjen mukaista.

Kemikaaliturvallisuuslain turvallisuusvaatimuksissa huomioidaan ympäristönsuojelullisia seikkoja. Hallinnollisen taakan ja ajan tasalla pitämisen näkökulmista varastojen ympäristönsuojelun hyvät käytännöt voisi olla toimivinta kirjata esim. TUKESin Vaarallisten kemikaalien varastoinnin oppaaseen. Ko. päivitystyö tehtäisiin viranomaisyhteistyönä YSL:n valvontaviranomaisen ja Tukesin kesken. Ohjeistusta voitaisiin antaa esimerkiksi tarkkailun, syrjäytymiskaasujen raportoinnin sekä toiminnan lopettamisen toimenpiteiden osalta.

Mallissa ei olisi kahta ennakkollista hallinnollista menettelyä. Jälkivalvonnassa säilyisi kaksi viranomaista, mutta ympäristönsuojelun osalta menettelyn ennakoivallinen luonne poistuisi. Valvonta tehtäisiin yhteistarkastuksina.

Olemassa olevat luvat jäisivät voimaan. Ne raukeaisivat ja uusi menettely tulisi voimaan vasta, kun varastolla olisi tarve hakea TUKES:lta muutoslupaa.

Tämä vaihtoehto edellyttäisi, että kemikaaliturvallisuuslaki lupamenettelyineen yksin riittäisi varmistamaan sellaisen ympäristönsuojelun vaatimustason kemikaalivarastoille, ettei erillinen ympäristönsuojelulain mukainen lupamenettely olisi tarpeen. Varastoja koskisivat toki ympäristönsuojelulain yleiset aineelliset vaatimukset, mutta näitä ei täsmennettäisi tapauskohtaisin lupamääräyksin (YSL:n nojalla). Ympäristönsuojelun tekninen taso ei ennalta arvioiden olennaisesti laskisi. Muutoksella olisi jonkin verran vaikutuksia asianosaisten vaikuttamismahdollisuuksiin, koska immissiohaittaa ei voitaisi kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa lupaharkinnassa huomioida.

3.2.1. Arviointia vaihtoehdon A1 toteuttamismahdollisuuksista

Vaihtoehdon A toteuttaminen olisi lainsäädännön näkökulmasta yksinkertainen toteuttaa. Esimerkiksi yli 50 000m³ varastot ja pohjavesialueelle sijoitetut varastot jätettäisiin luvanvaraisuuden piiriin muuttamalla laitosluettelon nykyistä 5d-kohtaa.

Mikäli ympäristölupamenettelystä luovuttaisiin ja tarkastelu tehtäisiin vain kemikaaliturvallisuuslain perusteella, tulisi jäljelle jäävän menettelyn huomioida ympäristönsuojelun tarpeet riittävällä tavalla.

Kemikaalivarastojen ympäristönsuojelun tason varmistamiseksi tarvittavat määräykset ovat laajalti asetettavissa kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa menettelyssä suoraan kemikaaliturvallisuuslain nojalla.

Kemikaaliturvallisuusviranomaisia voisi olla tarpeen lisäkouluttaa kemikaalivarastojen ympäristönsuojelua edistävien käytäntöjen osalta ja kemikaalivarastojen ympäristönsuojelusta voitaisiin laatia ohjeita.

Yksi mahdollisuus tehostaa ympäristönsuojelun edistämistä kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa valvonnassa olisi huomioimalla kemikaaliturvallisuuslain teknisiä vaatimuksia koskevassa 2 luvussa merkittävät viihtyisyshaitat sekä jätekysymykset. Muutokset jossain määrin heikentäisivät sääntelyn tarkkarajaisuutta ja tavallaan lisäisivät säädösten päällekkäisyyttä. Helposti haihtuvia hiilivetypäästöjä voisi pyrkiä rajoittamaan ohjeistuksella.

Kemikaaliturvallisuuslain järjestelmässä tukeudutaan laajalti omavalvontaan. KemTL:n nojalla ei voitane antaa ympäristönsuojelua edistäviä toiminnan tarkkailua ja päästöjen seurantaa koskevia määräyksiä nykyisten ympäristölupien laajuudessa. Arvioitavaksi tulee, ovatko tämän tyyppiset määräykset välttämättömiä kemikaalivarastoille. Nykyisissä ympäristöluvista määräyksiä on annettu, vaikka varastojen päästöt arvioidaan vähäisiksi. Samoin ratkaistavaksi tulee se, miten toiminnan lopettamista koskevat ympäristönsuojelun vaatimukset asetettaisiin: Olisivatko YSL:n pilaantunutta maaperää koskevat säännökset itsessään tästä näkökulmasta riittäviä myös ilman lupamääräyksiä?

Kemikaalivarastojen kemikaaliturvallisuuslain mukainen lupamenettely mahdollistaa sinänsä asianosaisille osallistumismahdollisuudet ilman ympäristölupamenettelyäkin. Osallistumisen vaikuttavuutta heikentää se seikka, että kemikaaliturvallisuuslaissa ei ole vastaavia säännöksiä viihtyisyshaittojen rajoittamisesta kuin ympäristönsuojelulaissa: KemTL ei sisällä säännöksiä sellaisten määräysten antamiselle, joilla voitaisiin vaikuttaa immissiohaittojen syntymiseen. Näin ollen immissioiden hallinnan ja päästöjen näkökulmasta muutos heikentäisi ennakoivalvonnan vaikuttavuutta, mutta käytännön merkitys olisi ennalta arvioiden vähäinen, koska kemikaalivarastot eivät ole erityisesti immissioita aiheuttavia toimintoja ja niiden päästöt ovat vähäisiä.

Kokonaisuutena arvioiden kemikaalivarastojen sijoituspaikan arviointi voitaneen tehdä riittävällä tavalla suoraan kemikaaliturvallisuuslain vaatimusten pohjalta kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa lupamenettelyssä. Kemikaaliturvallisuuslain ja ympäristönsuojelulain sijoituspaikkaa koskevaa sääntelyä olisi mahdollista jonkin verran yhdenmukaistaa lakien erilaiset tavoitteet huomioiden. Nyanssina voidaan todeta, että ympäristönsuojelulain luvanmyöntämisedellytyksissä erikseen viitataan sijoituspaikan soveltavuuteen, kun taas kemikaaliturvallisuuslaissa viitataan vain yleisesti 2 luvun turvallisuusvaatimuksiin.

Kemikaaliturvallisuuslain lupahakemuksessa ei pyydetä tietoja ympäristövaikutuksista, arviota parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisesta taikka selvitystä päästöjen vähentämistä koskevista toimista, joita ympäristölupahakemukseen liitetään. Ottaen huomioon sen, että asiantuntija-arvioiden perusteella laitosten päästöt ovat normaalitoiminnassa vähäiset, edellä esitettyjen tietojen esittäminen onnettomuuksien ja poikkeusolojen näkökulmasta ei todennäköisesti olennaisesti heikennä mahdollisuuksia varmistaa kemikaaliturvallisuuslain mukaisella menettelyllä korkeaa ympäristönsuojelun tasoa.

Kemikaaliturvallisuuslain lupahakemuksen sisältövaatimuksia voisi olla mahdollista kehittää sellaisten laitosten osalta, jotka eivät ole ympäristönsuojelulain mukaisen lupamenettelyn piirissä siten, että hakemuksessa tulisi kuvata myös keskeiset ympäristövaikutukset ja päästöjenhallintaa koskevat suunnitelmat. Tämä ei ehkä kuitenkaan olisi tarpeen ottaen huomioon laitostyyppin yleensä vähäiset päästöt.

Kemikaaliturvallisuuslakiin voisi olla tarpeen tehdä tiettyjä uusia viittauksia ympäristönsuojelulakiin, jotka sinällään jossain määrin heikentäisivät järjestelmien tarkkarajaisuutta. Ratkaisu jättäisi kuitenkin lainsäädäntökokonaisuuden ja lupajärjestelmät omiksi selkeiksi entiteeteikseen, eikä loisi yhden laitostyyppin kohdalle erillisjärjestelmää. Se olisi myös lainsäädäntötyön työmäärän kannalta kustannustehokas tapa kehittää järjestelmää pienen laitosjoukon osalta.

Ympäristönsuojelun tason varmistamiseksi kemikaaliturvallisuuslain lupamenettelyn lausuntokäytännöistä nimenomaan ympäristönsuojeluviranomaisen osalta voisi olla tarpeen säätää nykyistä tarkemmin. Nykyisin kemikaaliturvallisuuslaissa ei ole säädetty pakollisista lausunnoista lupa- tai ilmoitusmenettelyissä. Laajamittaisesta varastoinnista olisi pyydettävä valtion ympäristöviranomaisen (ELY/LUOVA) lausunto ja vähäisestä varastoinnista kunnan ympäristöviranomaisen lausunto. Lausunnon nojalla ei kuitenkaan voitaisi antaa sellaisia määräyksiä, jotka eivät liity kemikaaliturvallisuuteen. Esimerkiksi tekniset vaatimukset ovat YSL:n ja KemTL:n näkökulmista monilta osin yhteneviä ja KemTL:n turvallisuusvaatimuksetkin edellyttävät ympäristönäkökohtien huomioimista. Ympäristönsuojeluviranomainen voisi lausunnossaan todeta sellaisia ympäristönäkökohtia, joita tultaisiin valvomaan YSL:n nojalla.

Henkilöressurssien osalta muutos olisi toteutettavissa ilman merkittäviä henkilöstövaikutuksia. Resurssien osalta puhutaan huomattavasti alle yhdestä henkilötyövuodesta, joka voisi olla tarpeen kohdentaa kemikaaliturvallisuuslain mukaiseen valvontaan kemikaalivarastojen ympäristönsuojelun asiantuntemuksena.

3.3. Vaihtoehto A2: Poistetaan tiettyjen kemikaalivarastojen ympäristölupavaraisuus, mutta edellytetään rekisteröintimenettelyä

Tässä vaihtoehdossa pohjavesialueen ulkopuolella sijaitsevien kemikaalivarastojen ympäristölupavaraisuus poistettaisiin ja lisäksi kemikaalivarastot merkittäisiin rekisteröintimenettelyssä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään.

Kemikaalivarastojen toiminta merkittäisiin ympäristönsuojelun tietojärjestelmään kuten muutkin rekisteröintivelvolliset toiminnot taikka TUKES:lle tehdyn lupahakemuksen tai alueelliselle pelastusviranomaiselle tehdyn ilmoituksen sisältämien tietojen perusteella.

Ympäristönsuojelun näkökulmasta kemikaalivarastojen osalta on olennaista olla tietoinen toimintaan liittyvistä riskeistä ja tarve asettaa toiminnalle ehtoja liittyä poikkeustilanteisiin.

Ympäristönsuojelun kannalta keskeisistä vaatimuksista säädettäisiin rekisteröintimenettelyä tukevalla valtioneuvoston asetuksella. YSL 116 §:n 1 momentin mukaan "*(r)ekisteröitävää toimintaa koskevista erityisistä vaatimuksista ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi säädetään 10 §:n nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.*" Hallituksen esityksen HE 214/2013 vp mukaan "*(m)omentin lopussa todettaisiin informatiivisesti, että rekisteröitävien toimintojen erityisistä ympäristönsuojeluvaatimuksista säädettäisiin 10 §:n nojalla annettavilla valtioneuvoston asetuksilla*".

Kemikaalivarastot ovat kohtalaisen yhtenäinen laitosryhmä, jolloin niitä koskevat yhtenäiset määräykset olisi suhteellisen helppoa antaa verrattuna esim. elintarviketeollisuuteen. Ainakin voitaisiin katsoa niin, että valtioneuvoston asetuksen ei tarvitsisi kattaa sellaisia varastojen teknisiä ympäristönsuojeluvaatimuksia, joiden noudattaminen tulee varmistetuksi jo kemikaaliturvallisuuslain perusteella.

Kemikaalivarastojen osalta valtioneuvoston asetuksella voitaisiin asettaa vaatimuksia sellaisista immissioista, joita kemikaaliturvallisuuslaki ei ainakaan nykyisellään kata, kuten melusta, sekä jätehuollosta ja toiminnan lopettamisen jälkeisistä toimista. Ympäristölupapäätöskäytännön perusteella useissa kohteissa on havaittu maaperän pilaantumista ja haitta-aineita voi olla havaittavissa myös pohjavesissä.

3.3.1. Kemikaalivarastojen merkitsemisestä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään

Ympäristönsuojelulain 116 §:ssä säädetään toiminnan rekisteröinnistä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Rekisteröitävät toiminnot on lueteltu lain liitteessä 2. Liitteen 2 mukaiset toiminnot rekisteröidään tekemällä niistä lain 117 §:ssä tarkoitettut tiedot sisältävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Kemikaalivarastojen osalta hallinnollista kuormaa voitaisiin keventää, jos rekisteröinti-ilmoituksen kirjaaminen voitaisiin tehdä suoraan kemikaaliturvallisuuslain mukaisen lupahakemuksen yhteydessä kemikaaliturvallisuusviranomaisen lausuntopyynnön yhteydessä lähettämän aineiston perusteella. Kemikaalivarastojen ympäristöluvanvaraisuuden poistaminen edellyttäisi muutosta ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 kohtaan 5, josta poistettaisiin:

~~"d) Muu polttonesteiden tai terveydelle tai ympäristölle vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto, jossa voidaan varastoida tällaista kemikaalia vähintään 100 m³, ei kuitenkaan liitteen 2 mukaisen rekisteröitävän energiantuotantolaitoksen polttonestesäiliö, voimansiirron suurmuuntaja asema tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen ulkopuolella sijaitseva valmiiksi pakattujen tuotteiden kappaletavaravarasto"~~

Mikäli kemikaalivarastot haluttaisiin pitää rekisteröinnin piirissä, vastaava laitosluettelon kohta tulisi lisätä ympäristönsuojelulain liitteeseen 2.

...

8. Kiinteät betoniasemat ja betonituotetehtaat

9. Polttonesteiden tai terveydelle tai ympäristölle vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto, jossa voidaan varastoida tällaista kemikaalia vähintään 100 m³, ei kuitenkaan voimansiirron suurmuuntaja-asema tai tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen ulkopuolella sijaitseva valmiiksi pakattujen tuotteiden kappaletavaravarasto.

Liite 2 voitaisiin muotoilla myös niin, että rekisteröintivelvollisuus koskisi samaa joukkoa kuin kemikaaliturvallisuuslain mukainen ennakovalvonta. Erillisistä kemikaalivarastoista rekisteröitäisiin ne varastot, joilta edellytetään kemikaaliturvallisuuslain mukainen lupa laajamittaiseen varastointiin tai ilmoitus vähäisestä varastoinnista. Tämä merkitsisi, että rekisteröitävien laitosten lukumäärä kasvaisi nykyisin ympäristönsuojelulain mukaisesti luvanvaraisista laitoksista, mutta luokitus olisi tällöin lainsäädännössä yhtenäinen. Rekisteröinnin kautta saataisiin tietoa ympäristöriskiä aiheuttavasta kemikaalien varastoinnista. Rekisteröivä viranomainen voisi siirtää näin vähäisempiäkin laitoksia lupamenettelyyn YSL 28 §:n 2 momentin nojalla esimerkiksi pohjavesien suojelutarpeen perusteella.

Rekisteröintimenettely on luonteeltaan kirjaamistoimenpide, jossa ei tehdä hallinnollista päätöstä eikä anneta määräyksiä. Nykyisin käytössä olevissa rekisteröintimenettelyissä rekisteröinnin edellytyksenä on, että toiminnalle on YSL:n 10 §:n nojalla annetussa toimialakohtaisessa valtioneuvoston asetuksessa säädetty alalla yleisesti noudatettavat ympäristönsuojeluvaatimukset. Näin olisi mahdollistaa säätää kemikaalivarstojen ympäristönsuojelun kannalta tarpeellisista vaatimuksista asetuksella.

Vaihtoehtoisesti voisi tukeutua pelkästään kemikaaliturvallisuuslain mukaiseen lupamenettelyyn mahdollisesti ympäristönsuojelun vaatimuksia tukevaa ohjeistusta kehittämällä ja ympäristönsuojelulain yleisiin määräyksiin tukeutuen. Ottaen huomioon laitosten varsin pieni määrä, lainsäädäntötyön aiheuttaman hallinnollisen taakan rajoittamiseksi olisi kannatettavaa pyrkiä mahdollisimman yksinkertaiseen ratkaisuun. Mikäli valtioneuvoston asetus haluttaisiin antaa, tulisi ympäristönsuojelulain 10 §:n lisätä uusi kohta 12 *Kemikaalivarasto (tai terminaali)*.

Toiminta voidaan aloittaa, kun kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on rekisteröinyt toiminnan tai ilmoituksen jättämisestä on kulunut 30-90 päivää. Toiminnanharjoittajalle lähetetään tieto rekisteröinnistä. Toimivaltainen valvontaviranomainen varmistaa valvonnalla, että toiminnassa noudatetaan ympäristönsuojelulain yleisiä huolellisuusvelvoitteita ja toimintaperiaatteita.

Liitteen 2 mukaista toimintaa ei kuitenkaan aina voida rekisteröidä. Ympäristönsuojelulain 30 §:ssä säädetään tilanteista, joissa liitteen 2 mukainen toiminta edellyttää rekisteröinnin sijasta ympäristölupaa.

3.3.2. Tärkeille pohjavesialueille sijoittuvien kemikaalivarastojen ympäristöluvanvaraisuuden säilyttäminen

Ympäristönsuojelulain 28 §:ssä säädetään toiminnan luvanvaraisuudesta pohjavesialueilla. Pykälän soveltamisalaan kuuluvien toimintojen osalta luvanvaraisuuden määrittelyyn ei sisälly pilaantumisen arviointia, vaan toimintaan on aina haettava lupa, jos se sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueelle. Pykälän 1 momentissa säädetään, että liitteessä 2 tarkoitettuun toimintaan on oltava ympäristölupa, jos toiminta sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueelle. Pykälän 2 momentissa säädetään, että liitteessä 1 ja 2 tarkoitettuun, mutta niitä vähäisempään toimintaan on oltava ympäristölupa, jos toiminta sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueelle ja toiminnasta voi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa. Tämä 2 momentin säännös koskee sellaisia rekisteröitäviä toimintoja vähäisempiä toimintoja, jotka on rajattu rekisteröinnin ulkopuolelle.

Lain 30 §:ssä säädetään liitteen 2 mukaisen rekisteröitävän toiminnan luvanvaraisuudesta. Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädetään luvanvaraisuudesta

28 §:n perusteella, kun toiminta sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella.

3.4. Vaihtoehto B1: TUKES:lle siirrettäisiin toimivalta myöntää lupa sekä ympäristönsuojelulain että kemikaaliturvallisuuslain nojalla

Vaihtoehto B1 tarkoittaisi sitä, että vaihtoehdon A osalta käsiteltyjen kemikaaliturvallisuuslain antamien toimivaltuuksien lisäksi TUKES:lle annettaisiin toimivaltaa arvioida luvanmyöntämisedellytyksiä ja antaa tarvittavia lupamääräyksiä ympäristönsuojelulain nojalla.

Ympäristöluvanvaraisia ovat nykyisin myös jotkin yksittäiset laitokset, jotka kuuluvat kemikaaliturvallisuuslain mukaan pelastuslaitosten toimivaltaan jo ovat ilmoitusmenettelyssä. Tämä on seurausta siitä, että luvan tarpeen kynnys on laeissa määritelty hyvin eri tavoin. Asia olisi ratkaistavissa siten, että ne laitokset, jotka eivät edellyttäisi kemikaaliturvallisuuslain mukaista TUKES:n lupaa, vapautettaisiin kokonaan ympäristöluvanvaraisuudesta muuttamalla YSL:n liitteen laitosluetteloa.

Tämä ratkaisu edellyttäisi, että TUKESille (ja sotilaskohteiden osalta Pääesikunnan teknilliselle tarkastusosastolle) varattaisiin riittävät tiedolliset (asiantuntemus) ja aineelliset voimavarat toimivallan siirrossa tulevan tehtävän hoitamiseen. Käytännössä tässä selvityksessä tarkoitettuja kemikaalivarastojen ympäristölupa-asioita on niin vähän, että henkilöresurssien siirtotarve lienee olematon. Käyttökelpoinen tapa voisi olla järjestää osalle TUKES:n käsittelijöitä lisäkoulutusta ympäristönsuojelulain vaatimuksista.

Tehtävänannon mukaan kemikaaliturvallisuuslakia tulisi tässä vaihtoehdossa täydentää luvan sisällön osalta vastaamaan myös ympäristönsuojelulain vaatimuksia. Tämä voitaisiin toteuttaa lisäämällä kemikaaliturvallisuuslain 23 a §:ään uudet momentit 4 ja 5. Viidennen momentin muotoilua tulisi miettiä, sillä reunaehtona tämän vaihtoehdon toteutukselle annettiin laajentaa kemikaaliturvallisuuslain mukaisen valvontaviranomaisen toimivaltaa koskemaan myös ympäristönsuojelulakia kemikaalivarastojen osalta. Ympäristönsuojelulain mukaisella valvontaviranomaisella olisi yleisen ympäristöedun valvojana mahdollisuus antaa lausunto sekä hakea muutosta, kuten nytkin. Näin ollen voisi olla tarkoituksenmukaista säätää, että nimenomaisesti pyydetään lausuntoa nimeltä mainitulta valtion ympäristönsuojelun valvontaviranomaiselta eikä kemikaaliturvallisuuslain mukaiselta valvontaviranomaiselta, jolla on toimivaltaa myös ympäristönsuojelulain mukaisessa asiassa.

Yhteismenettely vaatisi muutoksia useisiin säännöksiin. Muutoksia tarvittaisiin esimerkiksi YSL 34 §:ään (toimivaltainen lupaviranomainen) ja YSL 24 §:ään (muut valvontaviranomaiset). Myös kemikaaliturvallisuuslain säännöksiä tulisi muuttaa: KemTL 23 § (luvanvaraisuus), KemTL 23 a § (luvan myöntäminen). Lisäksi molempiin

lakeihin tarvittaisiin useampia uusia pykälä mm. koskien kemikaalivaraston luvan myöntämistä (yhteismenettelyssä) sekä yhteismenettelyssä olevien kemikaalivarastojen valvonnasta. Lisäksi tulisi säätää yhteismenettelyssä olevan laitoksen hakemuksen sisältövaatimuksista. Tarvittavia säännösmuutoksia on hahmoteltu tarkemmin liitteessä 2.

Myös muutoksenhausta tulisi säätää erikseen siten, että ympäristönsuojelulain mukaisella valvontaviranomaisella olisi muutoksenhakuoikeus yhteismenettelyssä olevien päätösten osalta.

Vaihtoehtoissa B1 luotaisiin käytännössä uusi ympäristöviranomaisen yhdelle toimialalle, mikä sekoittaisi kokonaisuuden ymmärrettävyyttä melkoisesti.

3.5. Vaihtoehto B2: Kemikaalivarastojen kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa luvassa annettaisiin tarvittavat ympäristönsuojelulakiin perustuvat määräykset ympäristönsuojelulain valvontaviranomaisen lausunnon perusteella

Vaihtoehto B2 voitaisiin toteuttaa hyvin samalla tavoin kuin B1 eli lakien mukaisena yhteismenettelynä, mutta tekemällä ympäristönsuojeluviranomaisen lausunnosta velvoittava. Uusi 23 b pykälään voitaisiin tällöin sisällyttää myös määräys velvoittavan lausunnon huomioimisesta. Tämä momentti voitaisiin säätää myös ikään kuin toisin päin kieltämällä poikkeaminen lausunnosta.

Uusi 23 b § Kemikaalivaraston luvan myöntäminen

”Turvallisuus- ja kemikaalivirasto myöntää 23 §:ssä tarkoitetun luvan, jos toiminta täyttää mitä edellä on 23 a §:ssä säädetty sekä ympäristönsuojelulain 49 §:ssä säädetyt ympäristöluvan myöntämisedellytykset. Lupa voidaan liittää ympäristönsuojelulain vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä.”

”Lupa sisällytetään määräyksenä ympäristönsuojelun valvontaviranomaisen lausunnossaan antamat ehdot ympäristönsuojelulain vaatimuksien täyttämiseksi.”

Ympäristönsuojelulakiin perustuvat vaatimukset, joista YSL:n valvontaviranomainen voisi lausua, voisi olla tarpeen määritellä etukäteen (selkeyttäisi ja yhdenmukaistaisi). TUKES:n lupaan liitettävä määräys voisi olla esimerkiksi erityistapauksissa tarvittava pinta-/pohjavesitarkkailu, josta tulisi tehdä ilmoitus YSL:n valvontaviranomaiselle, jos tulos ylittäisi ympäristölaatumormin tai näytteenottoa ei ole voitu tehdä.

Malli ei edellyttäisi vastaavaa resursointia kuin 1. kohdassa, mutta TUKES:n toimivallasta lopullisena ennakovalvontaviranomaisena ja siihen liittyvästä

pakollisesta lausuntomenettelystä (ELY) tulisi säätää YSL:ssa ja kemikaaliturvallisuuslaissa.

Vaihtoehto B2 loisi järjestelmän, jossa varsinaisella lupaviranomaisella ei olisi asiassa kokonaisuudessaan harkintavaltaa. Normaalisti lupamenettelyissä lausunto on otettava huomioon, mutta lupaviranomaisella on viime kädessä oikeus yhteen sovittaa tekijöitä kokonaisuutena suoritettavassa lupaharkinnassa. Lausunnon antajalla ei olisi vastaavaa vastuuta kokonaisuudesta.

3.6. Muut vaihtoehdot kemikaalivarastojen ennakoivalvonnan keventämiseksi

3.6.1. Vaihtoehto C1: Ympäristölupavelvollisuuden korvaaminen ilmoitusmenettelyllä (uusi kevennetty ennakoivalvontamenettely)

Eräänlainen välimalli nykyisen järjestelmän ja TUKES:n lupaan sekä ympäristönsuojelulain mukaisen rekisteriöintimenettelyn välillä olisi ratkaisu, jossa ympäristölupavelvollisuuden sijaan toiminnasta säädettäisiin ilmoituksenvaraista. Tällöin olisi mahdollista säätää myös niin, että asiassa ei olisi pakko tehdä päätöstä tai asettaa määräyksiä, mutta ympäristönsuojeluviranomaiselle jäisi toimivalta ja menettely, jossa määräyksiä olisi mahdollista antaa.

Ilmoitusmenettelyssä voitaisiin antaa ehdot niistä päästöistä, joita ei ehkä ainakaan kokonaisuudessaan voisi antaa kemikaaliturvallisuuslain nojalla: tällaisia ovat esimerkiksi haju, melu, liikenne, hulevedet, maaperän pilaantumisen selvittäminen ja puhdistaminen ja jätteet säiliöiden puhdistamisesta.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi (5.9.2017) ehdotetaan säädettäväksi ympäristönsuojelulakiin uusi ympäristölupamenettelyä kevyempi ennakoivalvonnallinen menettely. Uusi menettely olisi yleinen ilmoitusmenettely ja sitä koskevat säännökset sijoitettaisiin uuteen 10 a lukuun. Olemassa olevat ilmoitusmenettelyt jäisivät lakiin uudelleen nimettyinä kertaluonteista toimintaa koskevana ilmoitusmenettelyinä. Esityksessä ehdotetaan eräiden kansallisesti luvanvaraisten toimintojen siirtämistä yleiseen ilmoitusmenettelyyn. Ilmoituksenvaraiset toiminnot, joista suurin yksittäinen ryhmä olisi eläinsuojat, määriteltäisiin lain liitteessä 4. Lakia ehdotetaan tarkistettavaksi muutoin useiden pykälien osalta siten, että ympäristöluvanvaraista, ja osin rekisteroitävää toimintaa koskevat säännökset ulotettaisiin koskemaan myös 10 a luvun mukaisesti ilmoituksenvaraista toimintaa.

Siirtyminen kemikaalivarastojen osalta ilmoitusmenettelyyn edellyttäisi monia muutoksia ympäristönsuojelulakiin, joita on käsitelty tarkemmin aiemmin mainitussa luonnoksessa hallituksen esitykseksi.

Ilmoitusmenettelyn käyttöönotto kemikaalivarastojen ympäristönsuojelun ohjauksessa ei oletettavasti kovin merkittävästi keventäisi hallinnollista taakkaa suhteessa nykyjärjestelmään. Ilmoitusmenettely olisi uusi elementti ympäristönsuojelulain nykyisin tuntemien 11 luvun rekisteröintimenettelyn ja 12 luvun ilmoitusmenettelyn lisäksi ja vähentäisi jossain määrin järjestelmän ymmärrettävyyttä ja yksinkertaisuutta.

Kemikaalivarastot soveltuisivat sinänsä hyvin ilmoitusmenettelyyn, mikäli tällainen järjestelmä päätetään toteuttaa laajemmalle joukolle nykyisin luvanvaraisia toimintoja. Sen sijaan pelkästään hyvin rajalliselle määrälle kemikaalivarastoja tällaista kokonaan uutta ennakkovalvonnan muotoa, joka ennalta arvioiden ei ratkaisevasti keventäisi hallinnollista taakkaa, ei voida pitää tarkoituksenmukaisena. Jos ilmoitusmenettely toteutetaan, tulee jatkokehittämisen osalta huomioida, että saavutettavissa oleva keventämispotentiaali on vähäisempi luovuttaessa ilmoitusmenettelystä kuin lupamenettelystä. Tällöin kohtalaisen vähäisen kemikaalivarastojen joukon osalta tulee arvioida, kannattaako erillisiin säätämistoimenpiteisiin tältä osin enää ryhtyä.

3.6.2. Vaihtoehto C2: Yhden luukun menettely, jossa hakija asioi koordinoivan viranomaisen kanssa

Vaihtoehto C2 tarkoittaisi sitä, että kemikaalivarastojen ennakkovalvonnan sujuvoittaminen ratkaistaisiin osana yhden luukun järjestelmän luontia Suomeen. Yhden luukun malli ei sinänsä vähentäisi menettelyiden lukumäärää tai lupaharkinnan perusteita, mutta ajallisesti koordinoisi lupamenettelyiden kulun ja voisi yhdistää tiettyjä menettelyiden vaiheita, ainakin ajallisesti samanaikaisiksi.⁷

Vaihtoehto C2 olisi perusteltu siitä lähtökohdasta, että kohtalaisen pienelle laitospuolelle ei luotaisi omaa, muusta kokonaisuudesta poikkeavaa järjestelyä. Samalla on huomioitava, että yhden luukun toimeenpanossa on enemmänkin kyse nimenomaisesti menettelyiden sujuvoittamisesta kuin ennakkovalvonnan varsinaisesta keventämisestä. Kemikaalivarastojen verrattain vähämerkitykselliset ympäristövaikutukset puoltaisivat niiden ennakkovalvonnan päällekkäisyyksien poistamista. Tällaisten vähäisempien toimintojen osalta yhden luukun menettelykokonaisuuden tuomat hyödyt ovat ennalta arvioiden vähäisempiä kuin suurille laitospuolelle, joissa menettelyitä on lukuisia ja käsiteltävät aineistot laajoja.

Pelkkään yhden luukun järjestelyyn nojautuminen ei ennalta arvioiden olennaisesti keventäisi kemikaalivarastojen ennakkovalvonnan hallinnollista kuormitusta. Järjestelmän peruserä on luotu erityisesti monimutkaisia laitospuolelle ajatellen, ei vaikutuksiltaan rajallisten toimintojen ennakkovalvonnan keventämiseen.

---

⁷ Ks. Tarkemmin Belinskij et al. 2016.

3.6.3.Vaihtoehto C3: Nykyiset lupaprosessit, mutta parannukset menettelyissä

Muun muassa yhden luukun hankkeen yhteydessä on selvitetty muitakin ennakkovalvontamenettelyitä sujuvoittavia toimenpiteitä, jotka voivat vähentää hallinnollista taakkaa joko osana yhden luukun prosessia tai osittain myös nykyisiä menettelyitä hyödynnettäessä. Tärkein tällainen osa-alue on sähköisen lupamenettelyn kehittäminen. Warsta on laatinut asiasta myös erillisen selvityksen.⁸ Sähköisen asioinnin kehittäminen tulisi tehdä koko lupajärjestelmää tukemaan. Asian laaja-alaisempi selvittely pelkästään yhden toimialan lupamenettelyä tehostamaan ei vaikuta järkevältä. Tämän selvityksen osalta riittäneekin todeta, että sähköisten menettelyiden kehittäminen sellaisiksi, että eri lakien mukaisia lupia voi hakea samassa järjestelmässä, vähentäisi menettelyiden aiheuttamaa päällekkäistä hallinnollista taakkaa.

Edellä mainittu pitää erityisesti paikkaansa, jos lainsäädäntöä yhdennettäisiin kehittämällä lupahakemusten sisältövaatimuksista mahdollisimman yhdenmukaisia tai yhtenäistämällä lupavolvollisten laitosten määrittämistapoja. Kemikaalivarastojen osalta ennakkovalvonnan rajojen lähentäminen tarkoittaisi mitä ilmeisimmin ympäristönsuojelulain ennakkovalvonnan laajenemista nykyistä suurempaan laitosjoukkoon.

Raportoinnin osalta kemikaaliturvallisuuslaissa tukeudutaan pitkälti laitosten omavalvontaan. Myös ympäristönsuojelulain mukaisia raportointivelvoitteita voisi olla mahdollista korvata ainakin osin omavalvontaan perustuvalla järjestelmällä.

Kokonaisuutena arvioiden lupaprosessien kehittäminen pelkästään yhden toimialan näkökulmasta ei vaikuta houkuttelevalta. Mikäli tehostamista haettaisiin tätä reittiä, kannattaisi tarkastelu ulottaa kaikkiin sellaisiin laitoksiin, jotka edellyttävät sekä KemTL:n ja YSL:n mukaista lupaa.

---

⁸ Warsta 2015.

4. Arviointia ja yhteenvetoa

4.1. Miksi nykytilannetta pitäisi kehittää?

Nykyisellään kemikaalivaraston operointiin tarvitaan useita hallinnollisia lupia, jotka ovat ainakin osittain päällekkäisiä. Ennakkovalvonnan laajuudesta aiheutuu ainakin seuraavaa:

- Toiminnanharjoittajan hallinnollinen kuorma kahdesta luvasta
- Ympäristölupaprosessin aiheuttama viivästys (muutoksenhakuineen)
- Päällekkäinen työ kahdessa lupahakemuksessa
- Ristiriitaisten määräysten riski kahdessa luvassa

Ympäristölupamenettelyn pullonkaulat -selvityksen johtopäätöksissä todetaan, että eniten käsittelyajasta kuluu asian käsittelyyn ja päätösluonnoksen laatimiseen (36 %).⁹ Pullonkaulat -selvityksessä toisen, kolmannen ja neljännen sijan ajankäytöllisesti jakoivat hakemusasiakirjojen ja niiden riittävyden tarkistaminen, kuulutusten ja lausuntopyyntöjen valmistelu mukaan lukien kuulutus- ja lausuntoaika sekä päätösluonnoksen kommentointi (kaikkien suhteelliset osuudet keskimäärin 11 %). Yhdessä päätöksessä muodollista valmistelua olisi vähemmän kuin kahdessa päätöksessä. Kemikaalivarastojen osalta asian sisällöllinenkin selvittäminen on osin päällekkäistä.

Se millaisia lupia, ilmoituksia ja suunnitelmia kemikaalivarastointi vaatii, riippuu olennaisesti kyseessä olevasta kokonaisuudesta. Yksittäisen menettelyn laajuudenkin kannalta toiminnan laatu vaikuttaa merkittävästi. Esimerkiksi ympäristölupamenettelyssä vaadittavat selvitykset sekä asetettavat määräykset vaihtelevat laajuudeltaan olennaisesti riippuen toiminnan ympäristöllisestä merkittävydestä.

4.2. Kemikaalivaraston ja –terminaalin käsitteistä

Osa ympäristöluvista on haettu ja myönnetty varastoinnille, ilman että lupakäsittelyssä olisi ollut tarpeen harkita onko toiminnassa kyse varastosta vai terminaalista. Koska varastossa harjoitetaan osittain vastaavaa toimintaa kuin mitä terminaaleilla, olisi terminaalitoiminta ja sen luvanvaraisuus määriteltävä tarkemmin, mikäli terminaalitoiminta haluttaisiin jättää luvanvaraiseksi.

Vaarallisten kemikaalien varastoinnin osalta, olisi syytä harkita onko tietyt suuronnettomuusvaaraa aiheuttavaksi luokitellut varastot edelleen syytä säilyttää luvanvaraisena. Tämä olisi tehtävissä asettamalla laitoksen läpivirtaamalle lupavelvollisuuden määrittävä kynnyks tai määrittämällä lupavelvollisuus suurimman

---

⁹ Attila 2017. Ympäristölupamenettelyn pullonkaulat ja kesto. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4727-2>. Ympäristöministeriön raportteja 5/2017.

varastoitavissa olevan tilavuuden mukaan. Lupavelvollisuus olisi syytä säilyttää varastoilla, joihin on sovellettava YVA-menettelyä lain 252/2017 hankeluettelon perusteella [liite 1 kohta 8 (d) öljyn, petrokemian tuotteiden tai kemiallisten tuotteiden varastot, joissa näiden aineiden varastosäiliöiden tilavuus on yhteensä vähintään 50 000 kuutiometriä;]. Lupaotoksen perusteella näin suuria varastoja on Suomessa vain muutama. Mikäli suuret yli 50 000 m³:n kemikaalivarastot säilyisivät luvanvaraisina, ei terminaalin tarkempi määrittely olisi ehkä niin välttämätön.

Selvitystyössä kävi ilmi, että hyvin suuri osa toiminnoista, joille oli myönnetty AVI:n lupa YSL liitteen kohdan 5e perusteella olivat luonteeltaan kemikaaliterminaleja: esimerkiksi satamien kemikaalivarastot, tukkumyynnin öljyvarastot, logistiikkakeskusten kemikaalivarastot.

Mikäli yli 1000 m³:n kemikaalivarastot vapautetaan lupavelvollisuudesta, suuri osa olisi kuitenkin AVI:n luvan tarpeessa kemikaaliterminaalien luonteensa vuoksi. Lupamenettelyn keventäminen jäisi toteutumatta. Jotta keventäminen toteutuisi, olisi myös terminaalin lupavelvollisuudelle annettava alaraja, joka perustuisi läpikulkevan kemikaalin määrään ja vaarallisuuteen. Vastaava alaraja voisi olla tarpeen myös kemikaaliratapihan kohdalla.

Esimerkitapauksista käy myös ilmi, että nykyinen luokitus voi johtaa (ja on johtanutkin) tilanteeseen, jossa kemikaalin varastointi, joka laajuudeltaan kuuluisi kunnan toimivaltaan, on otettu valtion lupaviranomaisen päätettäväksi terminaalitoimintojen perusteella. Tällä perusteella valtion toimivaltaan pitäisi ottaa mm. kaikki, pienetkin logistiikkakeskukset, joissa tapahtuu nestemäisten kemikaalien välivarastointia säiliössä. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista, vaan terminaalikäsitettä lupaperusteena on tarkennettava.

4.3. Konsultin suositus kemikaalivarastojen ennakoivalvonnan kehittämiseksi

Selvityksen laatijat katsovat, että kemikaalivarastojen ja -terminaalien lupa-asioita käsitellään vuosittain verrattain vähän (valtion viranomaisessa 2 - 5 asiaa vuosittain). Kokonaisuudessaankin laitoksia on lukumäärältään enintään n. 90 kpl, mutta tämän selvityksen aikana hankitun aineiston perusteella todennäköisesti vähemmän. Osa laitoksista liittyy laajempaan toimintakokonaisuuteen, jolloin ne mahdollisesti tulisivat jonkin muun laitosluektion kohdan vuoksi joka tapauksessa ympäristölupamenettelyn piiriin. Useat laitokset suorittavat myös ammattimaista jätteenkäsittelyä ja ovat siksi luvanvaraisia myös jatkossa. Laitosluektion kemikaalivaraston ja terminaalin käsitteillä ei vaikuta olevan käytännön eroa. Selvityksen laatijan näkemyksen mukaisesti vaikuttaa jokseenkin sattumanvaraiselta kumman laitosluektion kohdan mukaisesti asiat ratkaistaan. Mikäli joitakin laitoksia halutaan nimenomaisesti säilyttää luvanvaraisuuden

piirissä, tämä onnistuu parhaiten kemikaalien läpivirtaaman ja kemikaalien vaarallisuusluokkien avulla.

Pääosin lupa-asioissa on kyse olemassa olevien toimintojen muutoksista. Kokonaistilanne ei puolla monimutkaista erityisjärjestelmän luomista. Siksi konsultti katsoo, että lupaavin tapa keventää kemikaalivarastojen ennakovalvontaa olisi yksinkertaisesti vapauttaa ne ympäristöluvanvaraisuudesta (tarkasteltu vaihtoehto A1). Ympäristönsuojelun kannalta hyvät käytännöt perustuisivat esimerkiksi TUKESin ohjeistuksen päivittämiseen tarkkailun, syrjäytymiskaasujen raportoinnin sekä toiminnan lopettamisen osalta. Ympäristöviranomaisen voisi lausuntomenettelyn yhteydessä kirjata toiminnon omaan valvontaohjelmaansa. Tältä osin kyse ei siis olisi ympäristönsuojelulain mukaisesta rekisteröintimenettelystä, sillä toimenpiteen suorittaisi viranomaisen, ei toiminnanharjoittaja.

Ympäristönsuojelun tason varmistamiseksi laitokset voitaisiin, mikäli näin halutaan, määrätä myös rekisteröintimenettelyn piiriin (tarkasteltu vaihtoehto A2). Tätä puoltaa mahdollisuus antaa ympäristönsuojelun vaatimuksista valtioneuvoston asetuksella kemikaaliturvallisuuslakia täydentäviä yleisiä määräyksiä. Näistä käytännön merkitystä voisi olla valvontaa tukevilla seuranta ja raportointia koskevilla määräyksillä, VOC-päästöjä koskevilla määräyksillä, sekä toiminnan lopettamista koskevilla määräyksillä. Asetus voisi sisältää myös yleisluontoisia vaatimuksia melunhallinnasta tai muista immissioista sekä jätteiden käsittelystä. Näiden käytännön merkitys olisi ennalta arvioiden varsin vähäinen. Konsultin näkemyksen mukaan valvonta voisi perustua myös pelkästään ympäristönsuojelulain mukaiseen (jälki)valvontaan.

Merkittävä määrä kemikaalivarastoista on turvallisuusviranomaisten hallussa olevia kansallista valmiutta ja huoltovarmuutta turvaavia kokonaisuuksia. Ympäristölupamenettely soveltuu heikosti näiden varastojen ohjaamiseen, sillä tietojen salaisuuden vuoksi ympäristölupamenettelyn osallistaminen ja menettelyn avoimuus eivät käytännössä voi toteutua.

Toissijaisesti selvityksen laatijat suosittelevat, että kemikaalivarastojen keventämisiä ratkaistaan ympäristönsuojelulain mukaisen ilmoitusmenettelyn avulla (tarkasteltu vaihtoehto C1). Tämä jättäisi voimaan kaksi toisistaan irrallista ennakovalvontamenettelyä. Ratkaisua puoltaa lähinnä se, että ilmoitusjärjestelmä ollaan ilmeisesti ottamassa laajemminkin käyttöön. Tällöin ilmoitusmenettely olisi katsottava paremmaksi kuin järjestely, jossa järjestelmän yhtenäisyyttä heikennettäisiin luomalla vain näitä laitoksia varten luotu kahden lain yhteismenettely.

Lähteet

Attila, Mikko: Ympäristölupamenettelyn pullonkaulat ja kesto. Ympäristöministeriö 2017.

Belinskij, Antti; Warsta, Matias; Ekroos, Ari; Soininen, Niko; Määttä, Tapio; Pölönen, Ismo; Heinonen, Hilikka; Malin, Kimmo: Yhden luukun periaatteen toteuttaminen ympäristöasioissa. Valtioneuvoston kanslia. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 29/2016.

Rinne, Tomi; Ekroos, Ari; Hokkanen, Joonas; Warsta, Matias; Järvinen, Kimmo; Savikko, Heikki: Ilmoitusmenettely. Ramboll Finland Oy 2017.

Warsta, Matias: Sähköisen asiointijärjestelmän (e-lupajärjestelmän) kehittäminen sujuvoittamaan ympäristöön liittyvää päätöksentekoa sekä edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä. Enlawin Consulting Oy 2015.

Käsittelyt ympäristölupapäätökset:

Altia Oyj	ESAVI	68/2011/1
Baltic Port Service Oy	PSAVI	50/10/1
Baltic Port Service Oy	PSAVI	5/2013/1
Baltic Tank Oy	PSAVI	171/2016/1
Baltic Tank Oy	ESAVI	39/2011/1
Baltic Tank Oy	ESAVI	168/2013/1
Baltic Tank Oy	ESAVI	259/2015/1
Baltic Tank Oy	ESAVI	25/2011/1
Baltic Tank Oy	LSSAVI	149/2012/1
Baltic Tank Oy	LSSAVI	111/2013/1
Baltic Tank Oy	LSU-2008-Y-497	
Chemret Oy	Valkeak.	2014-57-YLH
Ekoport Turku Oy	ESAVI	39/2011/2
ExxonMobil Finland Oy Ab	ESAVI	179/2013/1
Forlogistics Oy	ESAVI	96/2012/1
Gaudium Oy	ESAVI	1/2012/1
GT Trading Finland Oy	PSAVI	10.12.2001
KIP Infra Oy	LSSAVI	194/2015/1
Lahti Energia	ESAVI	215/2013/1
Länsi-Suomen Polttoöljy Oy	ESAVI	38/2011/1
Movere Oy	LSSAVI	48/2010/1
NEOT Oy	ESAVI	42/2010/1
Neste Markkinointi Oy	ISAVI	13/2014/1
Neste Oil Oyj	PSAVI	18/2015/1

Neste Oil Oyj	LSSAVI	21/2015/1
Neste Oil Oyj	ESAVI	97/2014/1
Oiltanking Finland Oy	ESAVI	184/2017/1
Okmetic Oyj	Vantaa	20.6.2013
Oy Teboil Ab	LSSAVI	36/2014/1
Puolustusvoimat	ESAVI	20/2012/1
Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta	PSAVI	49/2015/1
Rauma Terminal Services Oy	ESAVI	160/2011/1
Semtu Oy	Sipoo	24.5.2000
Stanoil Oy	ESAVI	195/2016/1
Stanoil Oy	ESAVI	185/2017/1
Taminco Finland Oy	PSAVI	60/2014/1
West Tank Oy	ESAVI	32/2011/1
Vopak Chemicals Logistics Finland Oy	ESAVI	13/2013/1

Tapausselostus A

Ympäristölupapäätös

ESAVI 96/2012/1; 6.6.2012

A Oy:n Rauman mäntyöljy- ja sen jatkojalostekemikaalien varasto sijaitsee Rauman satama-alueella Martinkarin öljysatamassa palavan nesteen varastoalueella noin 2 km Rauman keskustasta. Toiminta sijoittuu Rauman Satamaliikelaitokselta vuokrattuun määräalaan.

Hakemus on tullut vireille Etelä-Suomen aluehallintovirastossa 11.11.2010 eli käsittelyaika noin 7 kk. Raakamäntyöljyn kemikaaliluokituksen muuttuminen on muuttanut laitoksen luvanvaraiseksi. Toiminta on lupavelvollinen ympäristönsuojeluasetuksen 5 §:n 1 momentin kohta 5a:n mukaisesti. Lupaviranomainen on AVI. (Konsultin huomautus: laitos selvästi täyttää myös asetuksen 12 e kohdan määritelmän eli terminaali, jolla siirretään terveydelle tai ympäristölle vaarallisia kemikaaleja kuljetusvälineestä toiseen tai varastoon taikka varastosta kuljetusvälineeseen).

Hakijalla on toiminnalleen kemikaaliviranomaisen (Tukes, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto) 10.8.2011 antama lupa koskien terveydelle ja ympäristölle vaarallisten kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia.

Alueella on voimassa asemakaava (28.6.2004). Kiinteistö sijoittuu LS1-merkinnällä varustetulle satama-alueelle.

A Oy:n Rauman terminaalissa varastoidaan ärsyttäväksi luokiteltua raakamäntyöljyä ja luokittelematonta mäntypikeä ja rasvahappoja. Säiliö-varastoalueelle rakennettiin kaksi 5 000 m³ suuruista säiliötä, jotka otettiin käyttöön 1.4.2010. Varastolle ei haettu ympäristölupaa, koska varastoitavia aineita ei tuolloin ollut luokiteltu vaarallisiksi kemikaaleiksi. Kolmas 5000 m³:n säiliö on valmistunut lupahakemuksen vireillä ollessa lokakuussa 2011.

Kaikkien säiliöiden yhteistilavuus on noin 15 400 m³. Varaston vuotuinen läpimeno on ollut noin 60 000 t/a (noin 55 000 m³/a). Raakamäntyöljy toimitetaan asiakkaalle säiliöautoilla. Paluukuormana tulee mäntyöljypikeä, joka myöhemmin lastataan laivoihin pois kuljetettavaksi.

Varastoitavat kemikaalit tuodaan laivakuljetuksina, säiliöautoilla tai junalla säiliövaunuilla. Lastattavat kemikaalit kuljetetaan edelleen laivakuljetuksina tai säiliökuljetuksina, Säiliöautot ja rautatievaunut puretaan varaston pumpuilla.

Säiliöautot ja laivat lastaan varaston pumpuilla, mutta laivat lastataan laivan pumpuilla.

Laitoksen normaalitoiminnasta ei aiheudu päästöjä vesiin tai viemäriin. Hakemus ei sisällä tietoja mahdollisista päästöistä ilmaan. Ottaen huomioon varastoitavien aineiden korkean kiehumispisteen, ei varastoinnista aiheudu vähäistä suurempia määriä päästöjä ilmaan. Laitoksella ei varastoida tai käsitellä muualla syntyneitä jätteitä.

Turvallisuus- ja kemikaaliviranomaisen 10.8.2011 antamassa päätöksessä on edellytetty hakijaa laatimaan sisäinen pelastussuunnitelma, joka on liitetty lupahakemukseen. Turvallisuus- ja kemikaaliviranomaisen 10.8.2011 antamassa päätöksessä on edellytetty hakijaa noudattamaan standardin SFS 3357 tasoa sammutuksen osalta. Turvallisuus- ja kemikaaliviranomaisen 10.8.2011 antamassa päätöksessä on edellytetty hakijaa merkitsemään säiliöt, purkauspaikka ja putkistot onnettomuustilanteisiin varautumisen edellyttämällä merkinnöillä.

Laitoksella tehdyn tarkastuksen perusteella voidaan arvioida kemikaali-varastoinnin noudattavan parhaan käyttökelpoisen tekniikan periaatteita.

Hakemuksen johdosta ei ole jätetty muistutuksia tai ilmaistu mielipiteitä.

Lupamääräykset

1. luvassa hyväksytyt kemikaalimäärät
2. Terveydelle ja ympäristölle vaaralliset kemikaalit tulee varastoida vallitiloissa, joiden tilavuus vastaa vähintään vallitilassa olevan suurimman säiliön tilavuutta.
3. Palavat nesteet tulee varastoida omissa vallitiloissaan, joihin pitää mahtua vähintään 110 % suurimman säiliön tilavuudesta.
4. Vallitilassa ei saa varastoida kemikaaleja, jotka keskenään reagoidessaan aiheuttavat palo- tai räjähdysvaaran tai muodostavat terveydelle tai ympäristölle vaarallisia yhdisteitä, eikä kemikaaleja, jotka vuototilanteessa voivat syövyttää vallitilassa olevia muita säiliöitä.
5. Säiliöiden varoaltaiden tai vallitilojen tulee olla tiiviit ja rakenteeltaan sellaiset, että ne kestävät varastoitavien kemikaalien vaikutuksia vähintään kaksi vuorokautta. Mahdollisia päästöjä maaperään ja sen kautta vesiin tulee tarkkailla sekä tarvittaessa varustaa varoaltaat hälytyslaitteistoilla.
6. Säiliöajoneuvojen lastauspaikkojen sekä IBC-pakkausten ja säiliökonttien varastointi- ja välivarastointialueiden tulee olla rakenteeltaan, muotoilultaan ja pinnoitukseltaan sellaisia, ettei kemikaaleja pääse häiriö- tai onnettomuustapauksissakaan virtaamaan ympäristöön tai viemäriin tai imeytymään maahan. Säiliöajoneuvojen lastauspaikoilta tulee sade- ja valumavedet johtaa hallitusti keräilyjärjestelmään.

7. Toiminnanharjoittajan on määrättävä kemikaalien varastointialueen asianmukaisesta hoidosta, käytöstä ja toiminnan tarkkailusta vastuussa oleva henkilö. Henkilöllä on oltava riittävä koulutus ja ammattitaito kemikaalien varastointitoiminnan asianmukaiseen hoitamiseen. Vastuuhenkilön nimi ja yhteystiedot on ilmoitettava Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Rauman kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

8. Tuotteiden varastointiin ja siirtoihin käytettävien laitteistojen kuntoa ja toimintaa tulee seurata säännöllisin tarkastuksin. Kemikaalivahinkoja tulee ehkäistä ennakolta ja kemikaalivuotojen torjuntaan liittyvää kalustoa on sijoitettava riittävästi saataville ja mahdollisten vahinkojen yhteydessä toteutettavat toimenpiteet tulee kirjata yksityiskohtaisesti laitoksen suojelusuunnitelmaan.

Jätteet ja jätehuolto

9. Varastointitoimintaa on hoidettava niin, että jätettä muodostuu mahdollisimman vähän. Hyödyntämiskelpoinen jäte tulee kerätä erikseen ja toimittaa hyötykäyttöön ensisijaisesti materiaalina sellaiselle vastaanottajalle, jolla on lupa vastaanottaa ja hyödyntää jätettä.

10. Mikäli kaatopaikalle aiotaan toimittaa muuta kuin yhdyskuntajätteeksi luokiteltavaa jätettä, on jätteen kaatopaikkakelpoisuus selvitettävä kaatopaikoista annetun valtioneuvoston päätöksen (861/19(97) liitteen 2 mukaisesti ja erän toimittamisesta on etukäteen sovittava kaatopaikan pitäjän kanssa. Kaatopaikkakelpoisuustodistus on pyynnöstä esitettävä valvovalle viranomaiselle.

11. Vaaralliset jätteet tulee toimittaa laitokseen, jonka ympäristöluvassa kyseisen vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely on hyväksytty. Vaaralliset jätteet on pakattava ja varastoitava asianmukaisilla sisällön laatua ja vaarallisuutta osoittavilla merkinnöillä varustettuihin tiiviisiin astioihin tai säiliöihin. Vaarallisia jätteitä ei saa sekoittaa keskenään tai muihin jätteisiin. Varastointipaikat tulee järjestää niin, että Vaaralliset jätteet eivät pakkausten ja säiliöiden mahdollisesti rikkoutuessaan pääse leviämään ympäristöön. Vaarallisten jätteiden kuljetuksista on laadittava erillinen siirtoasiakirja, joka on mukana jätteiden siirron aikana ja luovutetaan jätteiden vastaanottajalle.

12. Säiliöiden ja putkistojen huuhtelu- ja pesuvedet on toimitettava paikkaan, jolla on asianmukaiset luvat vastaanottaa ja käsitellä kyseisiä jätejakeita, ellei niitä voida palauttaa asiakkaalle, sekoittaa käsiteltävään tuotteeseen tai muutoin hyödyntää.

Päästöt ilmaan

13. Voc-yhdisteiden varastoinnista ja käsittelystä aiheutuvista päästöistä tulee laatia kalenterivuositain päästökomponentteittain eritelty laskelma, joka tulee

toimittaa Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Rauman kaupungin ympäristövirastolle vuosiraportoinnin yhteydessä.

Voc-yhdisteiden varastoinnista, pakkaamisesta ja muusta käsittelystä aiheutuvat päästöt tulee laskea ulkopuolisen tahon toimesta vähintään 10 vuoden välein alkaen vuodesta 2015. Tulokset tulee toimittaa Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Rauman kaupungin ympäristövirastolle seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

14. Toiminnanharjoittaja on vaikutusalueellaan (Rauman satama) velvollinen osallistumaan mahdollisesti järjestettävään ilman laadun yhteistarkkailuun toiminnan laajuuden ja päästöjen suuruuteen suhteutetulla osuudella. Osallistumisesta päätetään tarvittaessa erikseen.

Melu

15. Toiminnasta ei saa aiheutua merkittävää melua.

16. Mikäli satama-alueen toiminnasta aiheutuvaa melua selvitetään, tulee luvan saajan osallistua selvitykseen toiminnan laajuutta ja toiminnasta aiheutuva melu huomioon ottavalla maksuosuudella.

Kuormitus vesiin ja viemäriin

17. Vallitilojen poistoputkien tulee olla venttiilein varustettuja ja venttiilit tulee pitää suljettuna.

18. Vallitiloihin tai muihin varoaltaiksi luettaviin tiloihin kertyneitä sade- ja sulamisvesiä ei saa johtaa mereen tai sadevesiviemäriin ennen kuin niiden likaantumattomuus on asianmukaisesti selvitetty.

Paras käyttökelpoinen tekniikka (bat)

19. Toiminnanharjoittajan on oltava selvillä toimialansa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymisestä ja sitä on hyödynnettävä laitoksen toiminnoissa niin, että päästöt ja laitoksen ympäristövaikutukset ovat mahdollisimman vähäisiä sekä energian käyttö mahdollisimman tehokasta.

Tarkkailu ja raportointi

20. Hakijan tulee 31.12.2012 mennessä toimittaa Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle tarkkailusuunnitelma, josta ilmenee vähintään vallivesien ja sade- ja hulevesien tarkkailu sekä ilmaan johdettavien haihtuvien orgaanisten yhdisteiden (voc-yhdisteiden) päästön tarkkailun ja laskennan perusteet. Päästöjen tarkkailun tulee perustua tämän lupapäätöksen lupamääräyksiin. Muutokset tarkkailusuunnitelmassa tulee käsitellä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen edellyttämällä tavalla.

21. Hakijan on kalenterivuositain, viimeistään tarkkailuvuotta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä toimitettava Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Rauman kaupungin ympäristönsuojelu-viranomaiselle vuosiyhteenveto, joka sisältää ainakin:

- toiminnasta aiheutuvat päästöt ilmaan ja veteen

- varastoidut kemikaalit ja näiden vuotuinen läpivirtaus

- auto- ja laivalastausten lukumäärä

- yhteenvedon toiminnassa syntyneistä jätteistä, niiden laadusta ja määrästä sekä toimittamisesta käsiteltäväksi

- tiedot onnettomuus- ja häiriötilanteista sekä niistä aiheutuneista päästöistä tai muista vaikutuksista ympäristöön

- vuoden aikana toteutetut ja suunnitteilla olevat muutokset toiminnassa.

Tiedot tulee toimittaa soveltuvin osin sähköisesti Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ilmoittamalla tavalla.

Poikkeukselliset tilanteet

22. Päästöistä ja muista ympäristöön vaikuttavista vahinko- ja häiriötilanteista on ilmoitettava viipymättä palo- ja pelastusviranomaisille, Rauman kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Poikkeavista tilanteista on selvitettävä tilanteeseen johtaneet tekijät, jotta vastaavien tilanteiden varalle voidaan varautua ennakolta. (YSL 62 §)

Toiminnan lopettamiseen liittyvät määräykset

23. Luvan saajan on hyvissä ajoin, viimeistään kuusi kuukautta ennen toiminnan lopettamista esitettävä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle yksityiskohtainen toiminnan lopettamissuunnitelma. Mikäli toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimituksista ei valvontaviranomaisen ja toiminnanharjoittajan kesken päästä yksimielisyyteen, on toiminnan lopettamista koskeva ympäristölupahakemus jätettävä Etelä-Suomen aluehallintoviraston käsiteltäväksi. (YSL 90 §)

Lupamääräysten tarkastelu

Ympäristölupa on paljon laajempi tekstisisällöltään kuin kemikaaliturvallisuuslupa (16 sivua vs. 4 sivua). Toimintaa on kuvattu laajemmin kuin kemikaaliluvassa. Lupamääräykset ovat yksityiskohtaisempia ja kukin määräys on perusteltu.

On ilmeistä, että kemikaaliturvallisuutta koskevat tarpeelliset määräykset voitaisiin antaa pelkästään KemTL:n nojalla. Jätteitä koskevissa määräyksissä ei ole mitään

nimenomaisesti hakijaa velvoittavaa toimenpidettä, vaan kaikki annetut määräykset toistavat jätelaissa asetettuja yleisiä velvollisuuksia. VOC-päästöjä koskevat määräykset liittyvät päästöjen laskennalliseen raportointiin ja velvollisuuteen osallistua mahdolliseen yhteiseen päästöjen tarkkailuun. Melua koskevat määräykset ovat myös teoreettisia. Hulevesiä koskevat määräykset voisivat olla merkityksellisiä, jos ne ovat likaantuneita. BAT määräys on rutiininluonteinen. Ainoaksi konkreettisia toimenpiteitä aiheuttavat kohdat ovat tarkkailusuunnitelman laatiminen ELY-keskuksen hyväksyttäväksi sekä vuosiraportointi.

Vuosiraportoinnissa on asioita (kemikaalien läpivirtaus, lastausten lukumäärät), joiden raportoinnissa on todennäköisesti päällekkäisyyttä TUKESin kanssa.

Kemikaalipäätös

Hakemus tullut vireille TUKES:ssa 28.2.2011

Hakemuslomakkeen ohjeen mukaan:

- hakijan on selvitettävä pohjavesialueiden sijainnit ja luokitukset ympäristöviranomaiselta
- ympäristön kaavoitustilanne; alueen on oltava kaavoitettu vähintään teollisuustontiksi. Suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan laitoksen suositeltu kaavamerkintä on T_{kem}
- pahimpien ja tyypillisimpien onnettomuustilanteiden vaikutusalue ja vaikutukset on arvioitava
- hakemukseen liitetään YVA, jos hanke on YVA-velvollinen
- hakemuslomakkeessa pyydetään lisätiedot toteutusperiaatteista, mm. seuraavista:
  - kemikaalien käsittelymenetelmien valinnasta,
  - alueen suunnittelusta,
  - rakennusten ja rakenteiden valinnasta ja suojaamisesta
  - turvallisuusjärjestelmistä (mm. ilmanvaihdon mitoitus, säiliöiden vuotohallintaperiaatteet, sammutusvesien hallinta, valvonta- ja varolaitteet)
- kussakin kohdassa viitataan kyseiseen normiin, jotka näin saatetaan hakijan tiedoksi
- hakemukseen on tarvittaessa liitettävä myös dokumentit, joilla osoitetaan, että em. periaatteita on noudatettu, toiminnanohjausjärjestelmää koskevat tiedot, kuvaus turvallisen käytön ja kunnossapidon järjestämisestä, ohjeistuksesta ym.

Lupapäätös

TUKESin lupapäätös 2640/36/2011 on annettu 10.8.2011 eli käsittelyaika oli vajaa 6 kk. Päätöstekstin pituus 4 sivua.

Lupamääräykset:

1. Palavan nesteen varastoinnissa noudatetaan standardin SFS 3350 tasoa
2. Varastosäiliöt sijoitetaan betoniseen suoja - altaaseen. Pumppaamo varustetaan kynnyksellä. Lastaus - ja purkupaikat on asfaltoitu. Suoja-aitaiden tulee olla tiiviitä ja kemikaalia kestäviä. Järjestelmä varustetaan sulkukaivoilla, öljynerottimilla ja vuodonilmaisujärjestelmällä.
3. Vaarallisten kemikaalien käsittely- ja varastointitilat varustetaan riittävällä ilmastoinnilla kauppaja- ja teollisuusministeriön päätöksen (313/1985) mukaisesti.
4. Palavan nesteen säiliöt ovat palavan nesteen säiliöstandardin mukaisia ja niiden tarkastusta pyydetään tarkastuslaitokselta. Säilöistä laaditaan säiliökirja. Säiliöt on lämpöeristetyt.
5. Vaarallisten kemikaalien putkistoihin sovelletaan vähintään painelaitteista annetun kauppaja- ja teollisuusministeriön päätöksen (938/1999) putkistoluokan I vaatimuksia. CE-merkintää ei kuitenkaan käytetä, ellei em. päätös edellytä sitä käytettäväksi.
6. Palavian nesteen säiliöt, laitteistot ja putkistot liitetään potentiaalintasaukseen ja maadoitetaan. Mittauksista pidetään kirjaa.
7. Säiliöt, pumppaamo ja purkauspaikka varustetaan riittäväillä valvontalaitteilla ja tarvittaessa käytetään lukituksia.
8. Säiliö, purkauspaikka ja putkistot varustetaan turvallisen käytön ja onnettomuustilanteisiin varautumisen edellyttämällä merkinnöillä
9. Laitokselle laaditaan räjähdyssuojasiasiakirja. Tilaluokituksessa huomioidaan varastosäiliöt (etenkin säiliöiden yläosa), pumppaamo ja purkauspaikka. Laitteiden tulee olla asennuspaikkansa tilaluokitusvaatimusten mukaisia.
10. Varastolle laaditaan kirjalliset käyttöohjeet ja ohjeet toiminnasta poikkeavissa tilanteissa. Työntekijöille ja säiliöautonkuljettajille annetaan riittävää koulutusta ja opastusta muutoksesta.
11. Työntekijöillä on käytettävissä asianmukaiset suojavarusteet ja suojavaatetus. Lisäksi on käytössä hätäsuihkuja ja silmänhuutelulaitteita.
12. Laitteistot, putkistot sekä turvallisuuden varmistamiseksi asennetut laitteet ja järjestelmät sisällytetään tehtaiden kunnossapito/ennakkohuoltosuunnitelmiin.
13. Vaarallisissa kunnossapito- tai huoltotoissa käytetään kirjallista työlupamenettelyä.
14. Sammutuksen osalta varastossa noudatetaan standardin SFS 3357 tasoa.
15. Varastolle laaditaan sisäinen pelastussuunnitelma. Varmistetaan, että palokunta voi lähestyä varastoa turvallisesti eri tilanteissa. Säiliöt, pumppaamo ja putkisto tulee suojata liikenteeltä.

Päätöksen perustelut

Turvallisuus - ja kemikaalivirasto (Tukes) on saanut asianmukaiset selvitykset muutoksista. Toiminnanharjoittaja on laatinut riskien arvioinnin ja esittänyt toimenpiteet riskien pienentämiseksi.

Toiminta sijoittuu Rauman öljysatamaan hyväksytylle palavan nesteen varastoalueelle. Varastointiin liittyvien suuronnettomuusvaarojen tunnistamisen ja arvioinnin osalta yhtään suuronnettomuus vaaraa eikä yhtään vakavaa ennen tuntematonta vaaratekijää ei yhtiön laatimassa tarkastelussa tullut esille.

Päätöksen tarkastelua:

Esimerkkitapauksessa huomiota kiinnittää, että suuri osa hakemuslomakkeen kohdista oli jätetty tyhjäksi, esimerkiksi toteutusperiaatteita koskevissa kohdissa 12-13 ei ollut yhtään liitettä. Lupapäätöksessä ei käy ilmi, onko hakemusta täydennetty prosessin aikana. Päätöksessä ei käy ilmi, että asiasta olisi pyydetty lausuntoa ympäristöviranomaiselta tai paikallisilta muilta viranomaisilta.

Hakemuksen liitteenä oli konsultin v. 2011 laatima kevyt what-if -riskianalyysi. Analyysissä käsitellään mm. sadevesien käsittelyä ja siihen liittyviä erotinlaitteita. Satamalaiturille johtavan lastauslinjan omistaa Rauman kaupunki ja se on yhteiskäytössä naapurilaitosten kanssa. Yhdeksi vaaratekijäksi on tunnistettu kemikaalien vuodot. Vuodot pystytään ottamaan talteen saostuskaivoista tai asfalttilaatalta.

Ympäristöluvan ja kemikaaliluvan lupamääräyksissä on paljon päällekkäisyyttä. Ympäristöluvassa on joiltakin osin yksityiskohtaisempia määräyksiä mm. vuotojen ehkäisystä. Toisaalta kemikaaliluvan päätöksessä viitataan useisiin standardeihin ja normeihin, joita on kokonaisuudessaan noudatettava. Ennen säiliöiden käyttöönottoa on pyydettävä TUKESin tarkastusta. Kemikaaliturvallisuuslupapäätöksessä myös edellytetään suunnitelma-asiakirjojen laatimista (esim. räjähdysuojasiasiakirja, tilaluokitus, kirjalliset käyttöohjeet ja ohjeet toiminnasta poikkeavissa tilanteissa.) Nämä ohjeet käydään läpi tarkastusten yhteydessä.

Pohdintaa: voitaisiinko riskianalyysissä edellyttää, että myös vahinko- tai kunnossapitotilanteissa syntyvien jätteen käsittelyä käsitellään? Voisiko edellyttää hakemuksen liitteenä yhtiön jätehuolto-ohjetta, josta voitaisiin todeta jätteenkäsittelyn olevan jätelainsäädännön mukaista? Voisiko hönkäkaasujen päästöjen ehkäisystä lisätä vähimmäisvaatimuksia esim. vaarallisten kemikaalien käsittely- ja varastointitilojen ilmastointia koskevassa ministeriön päätöksessä?

Voisiko TUKES antaa lupamääräyksen, jossa veloitettaisiin hakijaa toimittamaan VOC-päästöjä ja hulevesiä koskeva tarkkailusuunnitelma ja vuosilaskelmat ELY-keskukselle?

Tapausselostus B

Ympäristölupa

Valkeakosken ympäristölautakunta päätös 2014-57-YLH. Vireille 20.2.2014. Päätös 18.9.2014 (7 kk).

Toiminnan kuvaus

B Oy valmistaa kemikaaleja paperi- ja selluteollisuuteen. Ympäristönsuojelulain 28 § 1 momentin ja ympäristönsuojeluasetuksen 1 § 1 momentin kohdan 5 a vaarallisen nestemäisen kemikaalin varasto, jossa voidaan varastoida tällaista kemikaalia vähintään 100 m³, on ympäristöluvanvaraista toimintaa. Kyseessä on olemassa oleva toiminta.

Toiminnalle on myönnetty sijoituspaikkalupa 25.4.1989. Lisäksi B Oy on tehnyt teollisuusjätevesien johtamista koskevan sopimuksen Valkeakosken kaupungin vesi- ja viemärlaitoksen kanssa 8.5.1989. Asemakaavassa alue on merkitty teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi.

Tuotteet valmistetaan panosprosessina kahdessa 9 m³ reaktorissa. Valmistusprosesseihin liittyy liuotusta, laimennusta, sekoitusta ja polymerointia. Valmiit tuotteet varastoidaan sisätiloissa varastosäiliössä, joiden koot ovat 2 x 50 m³, 30 m³ ja tarvittaessa yhdessä ulkosäiliössä, jonka koko on 54 m³.

Kemikaalimäärät vaaralausekkeittain koottuna:

Aine	Suurin varastoitu määrä (t)	
Haitallista vesieliölle (R52/53)	90	
Ärsyttävät, haitalliset (Xi, Xn)	113	
Syövyttävät (C)	1,5	
Ympäristölle vaaralliset (N)		0,6
Hapettavat (O)	0,4	
Yhteensä	205,5	

Päästöjä maaperään ei ole. Ilmaan vapautuu pääasiassa hiilidioksidia maakaasulla toimivasta höyrykehittimestä, sekä pieniä määriä vesihöyryä. Toiminnasta ei aiheudu melua. Viemäriin päästetyt jätevedet ovat n. 1 800 m³, josta 1 700 m³ kuluu prosessien jäähdyttämiseen. Loput viemäriin päästetyistä vesistä, n. 100 m³, muodostuu pesu- ja saniteettijätevesistä. Tehtaalla on tehty 2007 maaperänpilaantuneisuus tutkimus, jossa ei ole todettu maaperän pilaantuneisuutta.

Hakemuksesta on saatu ELY-keskuksen ja pelastuslaitoksen lausunnot. Pelastuslaitos toteaa lausunnossaan, että Ilmoitus kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista tulee tehdä pelastusviranomaiselle.

Hakemuksesta ei jätetty määräaikaan mennessä yhtään muistutusta tai mielipidettä.

Toiminnanharjoittajan vastineessa todetaan, että Ilmoitus kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista on toimitettu pelastusviranomaiselle. Pelastusviranomaisen kanssa on sovittu, että B Oy tekee yhdessä Pelastusviranomaisen kanssa selvityksen ja suunnitelman siitä miten ja missä aikataulussa kemikaalisäiliöiltä puuttuva suoja-allastus saadaan rakennettua sisällä oleville varastosäiliöille ja ulkona olevalle varastosäiliölle, sekä purku- ja lastauspaikalle.

Lupamääräykset:

Yleiset lupamääräykset

1. Toiminta on järjestettävä niin, ettei toiminnasta aiheudu epäsiisteyttä, roskaantumista, pöly- tai meluhaittaa, hajuhaittaa, maaperän tai pinta- tai pohjavesien pilaantumista eikä muutakaan haittaa ympäristölle ja terveydelle. Toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi selvillä toimialansa parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittämisestä ja varauduttava sen käyttöönottoon.

Kemikaalien varastointi ja käsittely

2. Kemikaalit on varastoitava kullekin kemikaalityypille tarkoitettussa ja asianmukaisesti merkityssä säiliössä tai astiassa. Keskenään vaarallisesti reagoivat kemikaalit on varastoitava siten, että ne eivät pääse kosketuksiin toistensa kanssa.
3. Ulkona sijaitseva kemikaalivarasto tulee pitää lukittuna.
4. Sisätilan pesupaikan viemärikaivo on varustettava sulkuventtiilillä, jonka avulla viemäri voidaan sulkea vuototilanteessa.
5. Kemikaalien pääsy sade- tai jätevesiviemäriin on estettävä. Sisällä olevat vaaralliset nestemäiset kemikaalit tulee varastoida viemäroimättömässä tilassa, jossa on suoja-allastus tai umpikaivo mahdollisten vuotojen keräämiseksi talteen.
6. Ulkona olevan kemikaalisäiliön varojärjestelyt on rakennettava sellaisiksi, että kemikaalin leviäminen piha-alueelle vahinkotilanteessa on estetty. Sisällä ja ulkona olevien kemikaalisäiliöiden sekä purku- ja lastauspaikan vuodonhallinnan suunnitelmat toteutusaikatauluineen tulee toimittaa ympäristölupaviranomaiselle 1.1.2016 mennessä.

Jätteet, niiden käsittely ja hyödyntäminen

7. Toiminnassa syntyvät jätteet on käsiteltävä siten, ettei niiden käsittelystä tai varastoinnista aiheudu haittaa ympäristölle. Hyödyntämiskelpoiset jätteet on kerättävä erilleen muista jätteistä ja toimitettava hyödynnettäväksi asianmukaiseen käsittelyyn.

8. Toiminnassa syntyvät vaaralliset jätteet (ent. ongelmajäte) tulee toimittaa asianmukaisesti jatkokäsittelyyn. Vaaralliset jätteet on varastoitava asianmukaisesti merkityissä astioissa ja säilytettävä lukittavassa tilassa.
9. Vaarallisia jätteitä luovutettaessa on jätteiden siirrosta laadittava siirtoasiakirja.
10. Jätteet saa luovuttaa kuljetettavaksi vain alueellisen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksellä jätetiedostoon hyväksytylle toiminnanharjoittajalle.

Poikkeukselliset tilanteet

11. Vahinko- ja onnettomuustilanteiden varalta tuotantotiloissa on oltava aina varattuna riittävä määrä imeytysmateriaalia, lastoja, lappioita ja muita tarvittavia välineitä, jotka ovat helposti saatavilla. Vuotoina ympäristöön päässeet aineet on kerättävä välittömästi talteen.
12. Toiminnanharjoittajan on viipymättä ilmoitettava ympäristönsuojelu- ja pelastusviranomaisille vahingosta tai onnettomuudesta, josta voi aiheutua päästöjä tai jätteitä siten, että ne voivat aiheuttaa välitöntä tai ilmeistä ympäristön pilaantumisen vaaraa ympäristölle tai terveydelle. Tilanteesta, jossa on vaara haitallisten aineiden joutumisesta viemäriin, on lisäksi ilmoitettava vesihuoltolaitokselle.

Toiminnan tarkkailu- ja raportointimääräykset

13. Kemikaalisäiliöiden ja putkistojen kunto sekä suoja-aldaiden, kaivojen, viemäreiden, sulkuventtiilien ja niiden liitosten tiiviys tulee tarkistaa säännöllisesti. Tarvittavat korjaustoimenpiteet on suoritettava välittömästi.
14. Luvanhaltijan on pidettävä kirjaa laitoksen toiminnasta. Vuosittainen yhteenveto on toimitettava lupaviranomaiselle seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä. Yhteenvedossa on mainittava ainakin:
  - Käytetyt kemikaalit: vuotuinen kulutus sekä varastointimäärä
  - Toiminnassa syntyneet jätteet: jätejäte, alkuperä, määrä ja toimituspaikka
  - Huoltotoimet ja häiriötilanteet: ajankohta ja korjaustoimenpide

Toiminnan muutos, keskeyttäminen tai lopettaminen

15. Toiminnanharjoittajan vaihtumisesta, toiminnan muutoksista tai toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava ympäristölupaviranomaiselle vähintään kolme kuukautta ennen toiminnassa tapahtuvia muutoksia.

Lupamääräysten tarkastelu:

Ympäristöluvasta on kuvattu perusasiat toiminnasta. Kemikaalit on lueteltu vaaraluokittain, mikä helpottaa toiminnan luokitusta KemTL:n näkökulmasta, mutta ei mahdollista yksittäisen kemikaalin aiheuttaman ympäristöriskin arviointia esim. tarkkailun, viemäripäästöjen tai jätehuollon näkökulmasta.

Suurin osa lupamääräyksistä koskee asioita, joista voitaisiin määrätä myös KemTL:n nojalla. Jätteitä koskevissa määräyksissä ei ole mitään nimenomaisesti hakijaa velvoittavaa toimenpidettä, vaan kaikki annetut määräykset toistavat jätelaissa asetettuja yleisiä velvollisuuksia.

Ainoa varsinaisia toimenpiteitä edellyttävä määrä koskee ulkona olevan säiliön vuodonhallinnan suunnitelmaa, joka on toimitettava ympäristölupaviranomaiselle. Tätä koskeva asia oli jo laitettu vireille pelastusviranomaisen kanssa ja voitaisiin ratkaista KemTL:n nojalla.

Kemikaalipäätös vähäisestä kemikaalien varastoinnista ja käsittelystä

Pirkanmaan pelastuslaitoksen päätös 30.09.2014 kemikaali-ilmoituksen johdosta. vireille 28.5.2014 (4 kk).

Päätöksen ehdot:

- 1) Käyttöturvatieotteet ovat ajan tasalla.
- 2) Vaarallisten kemikaalien käytölle, käsittelylle ja varastoinnille tulee olla käyttö- ja huolto-ohjeet.
- 3) Henkilökunta on saanut opastusta ja ohjeistusta kemikaalien turvallisesta käsittelystä ja varastoinnista.
- 4) Selvitettävä varastoitavien kemikaalien yhteensopivuus.
- 5) Pelastussuunnitelmassa on huomioitu vaaralliset kemikaalit.
- 6) Kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin tarkoitettulle laitteistolle on laadittu huolto- ja kunnossapitosuunnitelma (säiliöt, varusteet, putkistot, reaktorin varoventtiili).
- 7) Räjähdyssuojausasiakirja on laadittu (jauhepöly, maakaasu). Laitteiden tulee olla tilaluokituksen mukaisia.
- 8) Selvitettävä sammutusjätevesien todennäköinen laatu, mahdollinen myrkyllisyys, käsittelytarve- ja mahdollisuudet sekä vaikutukset vesistöön ja maaperään.
- 9) Selvitettävä sammutusjätevesien mahdolliset kulkeutumisreitit vesistöön ja todennäköinen imeytyminen maaperään sekä näiden estämismahdollisuudet.
- 10) Henkilökunnalla on käytettävissään tarvittavat suojaimet vaarallisten kemikaalien käsittelyä varten.

- 11) Vaarallisten kemikaalien siirtoon saa käyttää letkua vain, jos sen käyttö on perusteltua tärinän, liikkeen tai muun rinnastettavan syyn vuoksi.
- 12) Laitoksella on riittävästi hätäsuihkuja ja silmähuuhtelupisteitä helposti luokse päästävissä paikoissa.
- 13) Kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin yhteydessä (tuotantotilat, varastointi, lastaus- ja purkupaikat) mahdollisesti tapahtuvat vuodot pystytään ottamaan talteen. Tehtaalla on asianmukaista torjuntakalustoa mahdollisen vuodon nopeaa keräämistä varten ja ympäristöön leviämisen estämistä varten.
- 14) Tuotantolaitoksen laitteistot, säiliöt, putkistot sekä kemikaalien varastointitilat ja paikat varustetaan turvallisen käytön onnettomuustilanteisiin varautumisen edellyttämällä merkinnöillä.
- 15) Prosessitilat ja varastotilat on muodostettava omiksi palo-osastoikseen.
- 16) Sisäsäiliöt on allastettava siten, että vuodot voidaan havaita ja kerätä talteen. Allastetusta tilasta ei saa päästä kemikaaleja viemäriin.
- 17) Säiliöiden täyttö- ja tyhjennyspaikat tulee allastaa siten, että saadaan kerättyä talteen suurimman täytettävän tai tyhjennettävän kuljetussäiliön tilavuus.
- 18) Säiliössä tulee olla sekä pinnanvalvonta- että pintahälytint.
- 19) Ulkona oleva vaarallisia kemikaaleja sisältävä säiliö tulee sijoittaa suoja-altaaseen.
- 20) Toiminnan keskeyttämisestä tai lopettamisesta on ilmoitettava pelastusviranomaiselle.

Tarkastuspöytäkirja 30.9.2014

Tarkastuksella käytiin läpi päätöksen määräyksiä ja ehtoja:

Kohteella vastaa kemikaalien käyttöturvätiedotteista kemisti. Hän pitää raaka-aineiden ja tuotteiden käyttöturvätiedotteet ja määrät ajantasalla.

Vaarallisten kemikaalien käytölle on laadittu työohjeet. Ohjeet käydään läpi työntekijöiden kanssa aina kun niihin on tehty muutoksia ja tämä todennetaan kuittauksin.

Työntekijöille ei ole tapahtunut mainittavia onnettomuuksia kemikaalien käsittelyn yhteydessä.

Kemikaalien yhteensopivuus on selvitetty. Tiedetään, miten kemikaalit reagoivat prosessissa. Varastoinnissa on selvitetty kemikaalien yhteensopivuus. Hapot ja

emäkset varastoidaan omassa altaassaan. Peroksidi on varastoitu omassa tilassaan, jossa ei ole muita kemikaaleja.

Kemikaalien käsittelyyn ja varastointiin tarkoitettulle laitteistolle, kuten säiliöille ja putkistoille on tulossa huolto- ja kunnossapitosuunnitelma.

Hätäsuihkuja on yksi kappale (happo/emäs). Lisäksi on silmänhuuhtelupulloja.

Kohteessa on viemärinsulkumattoa ja imeytysmateriaalia, jolla pystytään saamaan pienet vuodot talteen.

1. Pelastussuunnitelma on laadittava. (Pelastussuunnitelmassa on arvioitava kemikaalien riskit ja selvittävä, miten niihin on varauduttu. Lisäksi on oltava ohjeistus, miten toimitaan onnettomuustilanteissa).
2. Räjähdyksivaaran riskinarviointi on tehtävä pölyäville kemikaaleille. Lisätietoa asiasta löytyy Työterveyslaitoksen (<http://www.ttl.fi/fi/kemikaaliturvallisuus/atex/sivut/default.aspx>) ja Tukesin (<http://www.tukes.fi/fi/Toimialat/Kemikaalit-ja-kaasu/>) sivuilta.
3. Selvittävä sammutusjätevesien todennäköinen laatu, mahdollinen myrkyllisyys, käsittelytarve- ja mahdollisuudet sekä vaikutukset vesistöön ja maaperään.
4. Selvittävä sammutusjätevesien mahdolliset kulkeutumisreitit vesistöön ja todennäköinen imeytyminen maaperään sekä näiden estämismahdollisuudet. Tehtaan lähellä on oja, joka menee Lotilan järveen. Lisätietoa 3-4 kohtaan löytyy netistä VTT:n julkaisu Sammutusjätevedet ja ympäristö ja Perttu Mukkalan opinnäytetyöstä (lähetetty sähköpostilla nn:lle)
5. Työssä käytettävät suojaimet on listattava.
6. Säiliöön on asennettava pinnanvalvonnan lisäksi ylitäytönestin (pintahälytin; varmistus kahdella eri tavalla).
7. Maakaasun pitoisuuttava mittaavat kaasuhälyttimien kalibrointi on lisättävä huolto- ja kunnossapito-ohjelmaan.
8. Pelastussuunnitelmaan on lisättävä toimintaohje, miten toimitaan kaasuvaaratilanteessa (maakaasu).

Päätöksen kohdassa 15. edellytetään, että prosessi- ja varastotilat on palo-osastoitu erilleen. Prosessitilan ja varastotilan välille rakennettava palo-osastoiva seinä hankaloittaisi merkittävästi toimintaa. Toiminnanharjoittaja on esittänyt, että he asentaisivat automaattisen suojausjärjestelmän prosessitilaan. Tämä on hyväksyttävä ratkaisu.

Päätöksen kohta 16. Toiminnanharjoittaja on suunnitellut toteuttavansa siten, että he allastavat säiliötilan siten, että vuodot voidaan havaita.

Päätöksen kohta 17. on toiminnanharjoittaja esittänyt, että säiliön tyhjennys- ja täyttöpaikka allastetaan siten, että saadaan kerättyä talteen suurimman

täytettävän- tai tyhjennettävän kuljetussäiliön tilavuus (tai säiliön lohko, jos ne ovat tiiviisti erillään). Sekä kohdan 16. ja 17. vuodot ohjataan maanpäälliseen keruusäiliöön.

Päätöksen kohta 19. Ulkona oleva kemikaalisäiliö tulee sijoittaa suoja-altaaseen, jonka tilavuus on vähintään säiliön tilavuus.

Toiminnanharjoittajien tulee laatia selvitys ja suunnitelma 1.1.2016 mennessä pöytäkirjaan kohtien 15,16,17 ja 18 vaatimusten täyttämiseksi toteutusaikatauluineen. Suunnitelman laatimisen jälkeen toteuttamiseen olisi noin kolme vuotta aikaa. Suunnitelma on lähetettävä pelastusviranomaiselle 1.1.2016 mennessä. Määräsuuntoiset toimenpiteet suoritettava 01.03.2015 mennessä.

Lupapäätöksen tarkastelua

Päätöksessä on hyväksytty kyseisten kemikaalien valmistus. Päätös ei sisällä minkäänlaista toiminnan kuvausta, joten päätöksen toimittaminen tiedoksi esim. ympäristöviranomaiselle tai viemärlaitokselle ei merkittävästi helpota näiden valvontatoimintaa. Sen sijaan päätöksen liitteenä oleva kattava luettelo toiminnassa käytetyistä aineista käyttömäärineen, vaaraominaisuudet ja vaaralausekkeet on hyödyllinen ympäristöviranomaiselle ja viemärlaitokselle. Osasta kemikaaleja on tosin ilmoitettu vain kauppanimi.

Päätöksestä ei käy ilmi, että asiassa olisi pyydetty lausuntoja muilta tahoilta.

Lupamääräykset ovat selkeitä ja muodostavat hyvän tarkistuslistan tarkastuskäyntiä varten. Koska toiminnan nykytila ei käy ilmi päätöksestä, on kuitenkin vaikea erottaa lupamääräyksistä ne, joissa annetaan konkreettinen määräys epäkohdan korjaamisesta ja missä vain muistutetaan lainsäädännön velvoitteista. Minkään määräyksen kohdalla ei ole annettu määräaika. Määräyksissä on otettu hyvin huomioon myös ympäristönsuojelu vuotovesien osalta sekä viemärlaitoksen häiriöiden ehkäisy.

Tarkastus on suoritettu samana päivänä kuin viranomaispäätös on annettu, joten tarkastuspöytäkirja muodostaa lupapäätöksen kanssa yhden kokonaisuuden. Tarkastuspöytäkirjassa on käyty läpi päätöksen ehdot ja tarkennettu lupaehdon toteuttamistapa ja aikataulu. Pöytäkirjasta käy ilmi, mitä vaihtoehtoja määräyksen toteuttamiseen on käytettävissä ja mitkä toiminnanharjoittajan ehdottamat toteutustavat ovat hyväksyttäviä. Pöytäkirjasta käy ilmi, että viranomaisen toiminta on ollut asiakasläheistä ja neuvovaa. Tarkastuskäynti välittömästi päätöksen jälkeen varmistaa päätöksen ymmärtämisen ja toimenpiteiden nopean käyntiin lähdön.

Tapausselostus C

Ympäristölupa

Lapuan Ympla 15.12.2015 § 142

Vireille 2.9.2015. Käsittelyaika 3,5 kk.

Alueella on tarkoitus varastoida räjähdysaineita ja sytytysvälineitä, emulsiomatriisia ja emulsiomatriisin valmistamiseen käytettäviä raaka-aineita. Emulsiomatriisi, emulsiomatriisin raaka-aineet, räjähteet ja sytytysvälineet tulevat alueelle niille tarkoitettuihin varastoihin (säiliö tai rakennus) kuorma-autotoimituksina.

Alueelle ei ole laadittu kaavaa. Toimintapaikka ei sijaitse pohjavesialueella.

Tuotantoalueella varastoitavat kemikaalit:

Raaka-aine	Varastointipaikka	Varastoin- timäärä	Vuosikulu- tus
ammoniumnitraatti	varastointisäiliö tuotantosäiliö	80 tn 29,9 tn	8000 tn
polttoöljy tai vastaa- va prosessiöljy	varastointisäiliö	30 tn	300 tn
emulgointiaine	IBC-kontit (1000 litraa)	15 kpl	150 tn
natriumnitriitti	säkit	5 tn	20 tn
vesi			4500 m ³
glykoli	IBC-kontit (1000 litraa)	15-20 tn	15-20 tn
etikkahappo	IBC-kontit (1000 litraa)	2 tn	6 tn
ammoniumnitraatti- prilli	säkit ja panostusajo- neuvo	69 tn+16 tn	2400 tn

Sammutusvedelle rakennetaan maaperään 1000 m³:n maapohjainen varastointiallas. Alueelta muodostuvat jätevedet kerätään umpisäiliöihin.

Alun perin lupaa haettiin myös räjähdysaineiden tuotantoon. Sen jälkeen, kun ELY-keskus ilmoitti, että toiminta edellyttää YVA-menettelyä, toiminnanharjoittaja on muuttanut lupahakemustaan siten, että muutettu hakemus koskee vain nestemäisen kemikaalin varastointia.

Lupahakemuksesta on pyydetty terveydensuojeluviranomaisen lausunto.

Lupamääräykset

1. Tuotantoalueella saadaan varastoida tämän päätöksen kertoelmaosassa esitetty määrä kemikaaleja ja tuotteita.

Varastosäiliöiden apulaitteineen on oltava Turvallisuus- ja kemikaali viraston (TUKES) tarkoitukseensa hyväksymiä ennen niiden käyttöä.

Luvan saajan on oltava selvillä käyttämiensä raaka-aineiden ja tuotteiden ympäristövaikutuksista. Käytettäväksi kemikaaleiksi on valittava muut edellytykset huomioon ottaen ympäristön kannalta mahdollisimman haitattomia kemikaaleja.

Päästöt vesiin ja maaperään

2. Varastointirakennusten lattiat sekä liikennöintialueet on rakennettava nestetiiviistä materiaalista. Pinnoitteiden ja rakenteiden on kestävävä laitoksella käsiteltävien kemikaalien ja tuotteiden sekä jätteiden kemiallinen ja fysikaalinen kuormitus sekä liikennöinnin aiheuttama kuormitus.

Toiminnanharjoittajan tulee esittää selvitys varastoalueella käytettävien pinnoitteiden ja rakenteiden kemikaalikestävydestä ennen alueen rakentamistoimenpiteisiin ryhtymistä.

3. Varastoalueella käytettävät kemikaalit on varastoitava niiden varastointiin soveltuvissa astioissa tiivispohjaisessa, reunuksella ja kynnyksellä varustetussa tilassa. Varastotilan lattian tulee kestää varastoitavia kemikaaleja. Keskenään vaarallisesti reagoivat kemikaalit eivät vuototilanteessakaan saa joutua kosketuksiin toistensa kanssa. Kemikaalien varastoinnissa ja käytössä tulee noudattaa kunkin valmisteen käytöturvallisuustiedotteissa annettuja ohjeita.
4. Nestemäisiä kemikaaleja sisältävät säiliöt tulee sijoittaa suurimman säiliön tilavuutta vastaavaan suoja-altaaseen, ellei kemikaaliviranomainen toisin edellytä. Suoja-altaissa on oltava sulkuventtiilit, jotka pidetään normaalisti suljettuina ja avataan vain sadeveden poistamista varten, kun on varmistuttu, ettei vedessä ole kemikaaleja. Suoja-aldaiden pinnoitteen kunto on tarkastettava säännöllisesti ja todetut vauriot on korjattava viipymättä. Säiliöissä on oltava ylitäytön estävä hälytys- tai lukitusjärjestelmä.
5. Nestemäisten polttoaineiden suoja-altaan tilavuus on mitoitettava siten, että vuototilanteessa siihen sopii vähintään 1,1 kertaa siihen sijoitetun suurimman säiliön nestetilavuus. Polttoöljysäiliön kunto on tarkastettava säännöllisesti, kuitenkin vähintään kymmenen vuoden välein. Säiliö on varustettava ylitäytön estävällä hälytys- tai lukitus- järjestelmä.
6. Varastoalueelta muodostuvat jätevedet tulee johtaa asianmukaisesti umpisäiliöihin. Umpisäiliöiden tulee kestää alueella varastoitavia kemikaaleja ja umpisäiliöt tulee varustaa hälytysjärjestelmällä.
7. Toiminnanharjoittajan tulee esittää suunnitelma nestemäisten kemikaalisäiliöiden ja polttoainesäiliön suojauksesta sekä tuotantoalueen viemärintisuunnitelma ennen rakennustoimenpiteisiin ryhtymistä ympäristönsuojeluviranomaisille. Ympäristönsuojeluviranomainen voi tarvittaessa antaa suunnitelmien johdosta lisämääräyksiä, jotka ovat tarpeen ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi.

8. Umpisäiliöiden jätevedet voidaan toimittaa vain laitokseen, jolla on ympäristölupa vastaanottaa ja käsitellä tuotantolaitokselta muodostuvia jätevesiä. Toiminnanharjoittajan tulee olla selvillä varastoalueelta syntyvien jätevesien laadusta ja määrästä.

Umpisäiliöstä muodostuvaa jätevettä voidaan käyttää lannoiteaineena vain, jos se on hyväksytty lannoiteaineeksi.

9. Öljynerotuskaivojen kuntoa, toimintaa ja täyttymistä on tarkkailtava ja ne on tyhjennettävä säännöllisesti. Öljynerotuskaivo on varustettava sulkuventtiilillä ja hälytysjärjestelmällä.

10. Öljynerotuskaivon ja mahdolliset umpisäiliöiden pohjalietteet on toimitettava käsiteltäväksi paikkaan, jolla on asianmukaiset luvat vastaanottaa ja käsitellä ko. jätteitä.

Mikäli umpisäiliölietettä on tarkoitus toimittaa jätteen loppusijoitukseen, on lietteen kaatopaikkakelpoisuus aina ensin selvitettävä valtioneuvoston asetuksen kaatopaikoista mukaisesti ja asiasta on etukäteen sovittava kaatopaikan hoidosta vastaavan kanssa.

11. Sosiaalitilan jätevesien umpisäiliö on tyhjennettävä säännöllisesti ja jätevesi on toimitettava asianmukaiseen käsittelypaikkaan. Mikäli sosiaalitilan jätevesille rakennetaan suodatuskenttä, tulee sen rakentamiseen olla toimenpide- tai rakennuslupa.

12. Säiliöajoneuvojen lastauspaikkojen tulee olla rakenteiltaan, muotoiluiltaan ja pinnoituksiltaan sellaisia, ettei kemikaaleja pääse häiriö- tai onnettomuustapauksissakaan virtaamaan ympäristöön tai imeytymään maahan.

13. Vuotoina ympäristöön päässeet kemikaalit, polttoaineet ja muut aineet on kerättävä välittömästi talteen.

Varastotoalueella tulee olla saatavilla riittävä määrä imeyttämismateriaalia nestemäisten vuotojen kuivaamiseksi ja leviämisen estämiseksi. Lisäksi varastoalueella tulee olla riittävästi tilaa mahdollisten vuotojen yhteydessä syntyvien epäkuranttien raaka-aineiden ja tuot- teiden varastointiin.

Jätehuolto

14. Ensisijaisesti on vähennettävä syntyvän jätteen määrää ja haitallisuutta. Jos jätettä kuitenkin syntyy, jätteen haltijan on ensisijaisesti valmistettava jäte uudelleenkäyttöä varten tai toissijaisesti kierrätettävä se. Jos kierrätys ei ole mahdollista, jätteen haltijan on hyödynnettävä jäte muulla tavoin, mukaan lukien hyödyntäminen energiana. Jos hyödyntäminen ei ole mahdollista, jäte on loppukäsiteltävä.

Jätteitä on varastoalueella käsiteltävä ja säilytettävä niin, ettei niistä aiheudu roskaantumista tai muuta haittaa ympäristölle. Erityisesti on huolehdittava, että kemikaalien ja muiden vaarallisten jätteiden pääsy maaperään, pohjaveteen, viemäriverkostoon tai vesistöön estetään. Jätteiden lajittelussa ja käsittelyssä tulee ottaa huomioon kun- nalliset jätehuoltomääräykset. Jätteet tulee toimittaa käsiteltäviksi laitokselle, jolla on voimassa oleva ympäristölupa ko. jätteen vastaanottamiseen ja käsittelyyn. Hyötykäyttökelpoiset jätteet on toimitettava asianmukaiseen käsittelyyn hyödynnettäviksi. Jos hyödyntäminen ei ole mahdollista, on jäte toimitettava loppukäsiteltäväksi.

15. Ammoniumnitraattisäkkejä voi toimittaa hyödynnettäväksi vain sellaiselle toimijalle, jolla on lupa hyödyntää ko. jätettä.
16. Vaaralliset jätteet on säilytettävä niiden laatua ja vaarallisuutta osoittavilla merkinnöillä varustetuissa tiivisti suljetuissa astioissa tai säiliöissä, katetussa ja lukitussa tilassa, tiiviillä reunakorokkein varustetulla alustalla tai varoaltain varustetuissa astioissa siten, että vuototapauksissa vaaralliset jätteet saadaan kerättyä talteen. Toiminnassa syntynyttä vaarallista jätettä ei saa laimentaa eikä muulla tavoin sekoittaa lajiltaan tai laadultaan erilaiseen jätteeseen taikka muuhun aineeseen.

Vaarallisen jätteen pakkaukseen on merkittävä jätteen haltijan nimi, jätteen nimi sekä turvallisuuden ja jätehuollon järjestämisen kannalta tarpeelliset tiedot ja varoitukset. Vaaralliset jätteet tulee toimittaa vähintään kerran vuodessa hyödynnettäväksi tai käsiteltäväksi laitokseen, jonka ympäristöluvassa kyseisen jätteen vastaanotto ja käsittely on hyväksytty. Vaarallisten jätteiden siirtoa varten on laadittava siirtoasiakirja, joka annetaan jätteen kuljettajalle luovutettavaksi edelleen vaarallisen jätteen vastaanottajalle. Siirtoasiakirja tai sen jäljennös on säilytettävä kolmen vuoden ajan. Räjähdyksinejäämiä, räjähdysainepakkausmateriaalia sekä muita materiaaleja, jotka voivat sisältää räjähdysainejäämiä sisältävät jätteet luokitellaan vaarallisiksi jätteiksi.

17. Toiminnanharjoittajan on seurattava ja tarkkailtava järjestämänsä jätehuoltoa säännöllisesti ja suunnitelmallisesti sen varmistamiseksi, että toiminta täyttää jätelain vaatimukset ja että valvontaviranomaiselle voidaan antaa toiminnan valvomiseksi tarpeelliset tiedot. Toiminnanharjoittajan on myös huolehdittava siitä, että jätehuollosta vastaavat henkilöt perehdytetään toiminnan seurantaan ja tarkkailuun ja että heille annetaan siitä riittävät tiedot. Toiminnanharjoittajan on viivytyksettä ryhdyttävä toimiin seurannan ja tarkkailun perusteella havaittujen toiminnan puutteiden poistamiseksi.

Jätteitä koskeva kirjanpito

18. Toiminnanharjoittajan on pidettävä kirjaa jätteistä. Kirjanpitoon on toiminnan sisällytettävä seuraavat tiedot:

- jätteen määrä
- jäteluettelon mukainen jätteen nimike ja kuvaus jätelajista sekä olennaiset tiedot jätteen ominaisuuksista ja koostumuksesta
- jätteistä annetun asetuksen 179/2012 liitteen 3 mukaiset pääasialliset vaaraominaisuudet
- toimitettaessa jäte muualle käsiteltäväksi jätteen vastaanottajan ja kuljettajan nimi ja yhteystiedot sekä jätteen käsittelytapa.

Kirjanpitotiedot on säilytettävä kirjallisesti tai sähköisesti kuusi vuotta.

19. Jätteenhaltijan on laadittava siirtoasiakirja vaarallisesta jätteestä, sako- ja umpikaivolietteestä sekä hiekan- ja rasvanerotuskaivojen lietteestä. Em. jätteet voidaan luovuttaa ainoastaan toimijalle, jolla on jätehuoltorekisteriin tai ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröinnin tai ympäristöluvan perusteella oikeus ottaa vastaan kyseistä jätettä. Siirtoasiakirjassa on oltava seuraavat tiedot:

- jätteen tuottajan tai muun jätteen haltijan, kuljettajan ja vastaanottajan nimi ja yhteystiedot
- jätteen siirron ajankohta sekä alkamis- ja päättymispaikka
- jäteluettelon mukainen jätteen nimike sekä kuvaus jätelajista
- jätteen määrä
- jätteen haltijan vahvistus annettujen tietojen oikeellisuudesta
- jätteen siirron päätyttyä jätteen vastaanottajan vahvistus jätteen vastaanotosta mukaan lukien tiedot vastaanotetun jätteen määrästä

Vaarallisen jätteen siirtoa koskevassa siirtoasiakirjassa on lisäksi oltava seuraavat tiedot:

- jätteen koostumus, olomuoto ja liitteen 3 mukaiset pääasialliset vaaraominaisuudet
- jätteen pakkaus- ja kuljetustapa
- jätteen käsittelytapa

Jätteen haltijan on huolehdittava siitä, että siirtoasiakirja on mukana jätteen siirron aikana ja että se annetaan siirron päätyttyä jätteen vastaanottajalle. Vastaanottajan on vahvistettava jätteen vastaanotto ja vastaanotetun jätteen määrä asiakirjaan tehdyllä allekirjoituksellaan. Jätteen haltijan ja vastaanottajan on säilytettävä allekirjoittamansa siirtoasiakirja tai sen jäljennös kolmen vuoden ajan allekirjoituksesta.

Tarkkailu

20. Toiminnanharjoittajan tulee olla selvillä varastoalueella syntyvien jätevesien laadusta. Jätevesistä tulee tutkia ennen ensimmäistä umpisäiliöiden tyhjennyskertaa pH, sähkönjohtavuus ammonium, kokonaistyyppi, nitraatti, nitriitti, glykoli, öljyhiilivedyt, kokonaisfosfori ja orgaaniset aineet. Tarvittaessa ympäristönsuojeluviranomainen voi antaa lisämääräyksiä jätevesistä suoritettavista tutkimuksista. Tarkkailujen tulokset on toimitettava välittömästi niiden valmistuttua Lapuan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

21. Varastoalueelle tulee asentaa pohjaveden tarkkailuputki ennen toiminnan aloittamista. Pohjaveden tarkkailuputken asennuksessa tulee huomioida alueen pohjaveden virtaussuunta ja tarkkailuputki tulee asentaa siten, että tuotantolaitos sijaitsee pohjaveden virtaussuuntaan nähden tarkkailuputken yläpuolella. Toiminnanharjoittajan tulee toimittaa Lapuan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle suunnitelma pohjavesiputken asentamiseksi ennen toimenpiteeseen ryhtymistä.

Pohjavedestä tulee tutkia vähintään kerran vuodessa pH, sähkönjohtavuus ammonium, kokonaistyyppi, nitraatti, nitriitti, glykoli ja öljyhiilivedyt. Ensimmäiset tutkimukset tulee teettää ennen toiminnan aloittamista. Tarkkailujen tulokset on toimitettava välittömästi niiden valmistuttua Lapuan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

22. Näytteenotto ja analysointi on suoritettava ulkopuolisen asiantuntijan toimesta standardimenetelmien (CEN, ISO, SFS tai muu vastaavan tasoinen yleisesti käytössä oleva standardi) mukaisesti tai muilla tarkoitukseen sopivilla yleisesti käytössä olevilla viranomaisten hyväksymillä menetelmillä. Mittausraporteissa on esitettävä käytetyt mittausmenetelmät ja niiden mittausepävarmuudet sekä arvio tulosten edustavuudesta.

Raportointi

23. Toiminnanharjoittajan tulee ilmoittaa laitoksen ympäristönsuojelusta vastaavan yhteystiedot ympäristöinsinöörille ennen toiminnan aloittamista. Toiminnanharjoittajan tulee myös ilmoittaa mahdollisista yhteishenkilön muutoksista.

24. Kaikista uusista alueella varastoitavista kemikaaleista tai valmistettavista tuotteista tulee toimittaa ennen toiminnan aloittamista käyttöturvallisuustiedote ja käsittelymäärätiedot ympäristöinsinöörille. Myös prosessimuutoksista ja muista toimenpiteistä, jotka voivat aiheuttaa muutoksia toiminnan päästöissä, tulee ilmoittaa ennalta ympäristöinsinöörille.

Mikäli uusi kemikaali tai tuote poikkeaa ominaisuuksiltaan lupahakemuksen mukaisista kemikaaleista tai tuotteista ja/tai tuote on terveys- tai ympäristövaikutuksiltaan, ominaisuuksiltaan tai

käsiteltävyydeltään erityisen hankala, valvontaviranomainen voi edellyttää ympäristöluvan muuttamista. Lupaa voi olla tarpeen muuttaa myös muiden tuotannossa mahdollisesti tapahtuvien muutosten johdosta.

25. Toiminnanharjoittajan on vuosittain helmikuun loppuun mennessä toimitettava Lapuan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle edellisen vuoden toimintaa koskevat tiedot. Vuosiyhteenvedon tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- varastoalueelle tuodut kemikaalit (t/a)
- joulukuun lopussa varastoalueella oleva kemikaalimäärä (t/a)
- toiminnassa syntyneiden jätevesien määrä ja toimituspaikka
- laitoksella syntyneet tavanomaiset jätteet ja vaaralliset jätteet, niiden laji, määrä ja toimituskohteet
- yhteenveto häiriötilanteista ja merkittävistä huoltotöistä
- tiedot ympäristönsuojeluun liittyvistä suunnitelluista ja toteutetuista investoinneista tai muista toimenpiteistä esimerkiksi energiankäytön tehostamiseksi tai jätteiden määrän ja haitallisuuden vähentämiseksi tai hyötykäytön lisäämiseksi

26. Varastoalueella tulee olla ja laitoksen tulee pitää ajan tasalla erilaisia vaara- ja poikkeustilanteita varten varautumissuunnitelma, josta ilmenee ohjeet vahinkojen ja seurausten rajoittamiseksi. Toiminnan pelastussuunnitelma tulee tarvittaessa päivittää ja päivitetty suunnitelma tulee toimittaa tiedoksi Lapuan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Onnettomuudet ja poikkeukselliset tilanteet

27. Päästöistä ja muista ympäristöön kohdistuvista vahinko- tai onnettomuustilanteista on ilmoitettava välittömästi Lapuan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja tarvittaessa palo- ja pelastusviranomaiselle.

Toiminnanharjoittajan on ryhdyttävä välittömästi asianmukaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin päästöjen ja niiden leviämisen estämiseksi ja päästöstä aiheutuvien vahinkojen torjumiseksi sekä tapahtuman toistumisen estämiseksi.

Tuotannossa tapahtuvat muutokset

28. Toiminnanharjoittaja vastaa laitoksen toiminnan päätyttyä tarvittavista toimista pilaantumisen ehkäisemiseksi ja toiminnan vaikutusten selvittämisestä. Toiminnanharjoittajan tulee hyvissä ajoin, viimeistään kuusi kuukautta ennen toiminnan lopettamista, ilmoittaa siitä Lapuan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle ja esittää yksityiskohtainen suunnitelma jätehuoltoon, vesiensuojelua ja maaperänsuojelua koskevista toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimista ja laitoksella olevien jätteiden

toimittamisesta käsiteltäväksi. Ympäristönsuojeluviranomainen voi tarvittaessa antaa asian johdosta lisämääräyksiä.

29. Toiminnanharjoittajan on ilmoitettava viipymättä toiminnan keskeyttämisestä. Luvanhaltijan vaihtuessa uuden haltijan on kirjallisesti ilmoitettava vaihtumisesta Lapuan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Paras käyttökelpoinen tekniikka

30. Toiminnanharjoittajan on seurattava parhaan käyttökelpoisen tekniikan kehittymistä. Parasta käyttökelpoista tekniikkaa on hyödynnettävä toiminnassa niin, että päästöt ja laitoksen ympäristövaikutukset ovat mahdollisimman vähäiset.

Lupapäätöksen arviointi

Lupapäätöksessä on annettu runsaasti lupamääräyksiä (30 kpl). Niistä onnettomuuden ehkäisyä ja mahdollisesti myös maaperän suojelua koskevat määräykset voitaisiin antaa kemikaaliturvallisuuslupamenettelyssä ja tarkentaa niitä koskevia toimenpiteitä turvallisuusselvityksen käsittelyn yhteydessä. Lupapäätöksessä on annettu konkreettisia määräyksiä varastoalueella syntyvien hulevesien ja pohjavesien tutkimisesta ja kemikaalisäkkien jätehuollosta. Päätöksessä on runsaasti kirjanpitoa, raportointia ja muutoksista ilmoittamista koskevia määräyksiä, joita olisi hyvä koordinoita turvallisuusviranomaisen kanssa.

Kemikaaliturvallisuuslain mukainen lupa

TUKESin päätös 31.12.2015 4120/31/2015. Vireille 28.5.2015. Uusi hakemus 27.11.2015 sen jälkeen, kun ELY-keskuksen kannanotossa todettiin, että vaarallisten kemikaalien laajamittainen valmistus ja toiminta edellyttää ympäristövaikutusten arviointia. (hakemuksen käsittelyaika yhteensä 7 kk; uuden hakemuksen käsittelyaika 2 kk).

Perustamislupa uudelle toiminnalle. tuotantolaitoksella varastoidaan vaarallisuusluokan 1.1 räjähteitä ja emulsioräjähteiden valmistuksessa käytettäviä vaarallisia kemikaaleja (lähinnä hapettavia kemikaaleja). Lisäksi laitoksessa valmistetaan (laimennetaan vedellä tai liuotetaan veteen) vaarattomaksi luokiteltuja ammoniumnitraatin (NH₄NO₃) ja kaasutusliuoksen vesiseoksia, käytettävät raaka-aineet ovat vaaralliseksi luokiteltuja. Tuotantolaitos käsittää räjähdevarastot, NH₄NO₃-prillivarastot, NH₄NO₃-vesiliuossäiliöt, NH₄NO₃-prillin lastausruuvit, ajoneuvosuojat, ajoneuvojen täyttöpäikan (matriisi, NH₄NO₃-prilli- ja -vesiliuos, kaasutusliuos), vaarallisten kemikaalien varastotilan, huolto/sosiaalitalan, öljysäiliön, sammutusvesialtaan sekä muut turvallisen toiminnan edellyttämät tilat ja rakenteet.

Hakemuksesta pyydettiin lausunnot ELY:lta, AVI:lta sekä pelastuslaitokselta. Asiassa annettiin yksi muistutus liittyen läheisyydessä toimivat kivenmurskauksen jatkumisen vaarantumiseen.

Päätöksen määräykset

Toiminnanharjoittajan on huolehdittava, että laitoksen turvallisen toiminnan varmistavien järjestelmien, rakennusten, rakenteiden, säiliöiden ja putkistojen suunnittelu, rakentaminen ja tarkastus tehdään hakemuksessa esitettyjen periaatteiden mukaisesti ja kaikista suunnitelmista ja tarkastuksista on olemassa asianmukaiset dokumentit.

Toiminnanharjoittajan on hyvissä ajoin ennen tuotantolaitoksen käyttöönottotarkastusta lähetettävä Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle (Tukes) tai esitettävä viimeistään laitoksen käyttöönottotarkastuksessa seuraavat selvitykset ja asiakirjat:

1. Yhteenveto tuotantolaitokselle tehtyjen vaarojen tunnistamista ja riskien arviointia koskevien analyysien tuloksista. Tuloksista tulee käydä ilmi tyypilliset ja suurimmat mahdolliset onnettomuudet tuotantolaitoksessa sekä niiden seuraukset laitoksen alueella ja vaikutukset laitoksen ulkopuolelle. Lisäksi selvityksestä tulee käydä ilmi onnettomuuksien syyt sekä millä todennäköisyydellä tai minkälaisissa olosuhteissa tai tilanteissa niitä voi tapahtua.
2. Piirustukset, joista ilmenee tuotantolaitoksen rakennusten, laitteistojen ja varastojen sekä tärkeimpien käsittelypaikkojen sijoitus laitoksen alueella sekä laitteistojen sijoitus rakennuksissa.
3. Yksityiskohtainen kuvaus vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista sekä tarvittaessa sitä täydentävät kaaviot, kuten virtaus- tai putkisto- ja instrumentointikaaviot.
4. Osoitukset, joista käy ilmi, että rakenteiden, laitteiden, järjestelmien sekä turvatoimintojen toteutuksessa on noudatettu lupahakemuksessa kuvattuja periaatteita ja kuvauksia.
5. Kuvaus turvallisen käytön ja kunnossapidon järjestämisestä, joka kattaa toiminnan ohjeistuksen normaali- ja poikkeustilanteiden varalta, jätteiden käsittelyn, ennakkohuollon ja kunnossapidon järjestämisen sekä eri tehtävien edellyttämän osaamisen varmistamisen.

Käyttöönotto

Tuotantolaitosta ei saa ottaa käyttöön ennen kuin Tukes on tehnyt sille käyttöönottotarkastuksen. Käyttöönottotarkastusta on pyydettävä Tukesilta.

Tukes voi tulevassa käyttöönottotarkastuksessa pienentää varastoitavien kemikaalien tai räjähteiden määrää, jos osoittautuu, että suojaetäisyydet eivät täyty.

Turvallisuusselvitys ja sisäinen pelastussuunnitelma

Tukes on antanut laitosta koskevasta turvallisuusselvityksestä ja sisäisestä pelastussuunnitelmasta erillisen päätöksen 4984/31/2015. Selvityksestä ja suunnitelmasta on pyydetty AVI:n, ELY:n ja pelastuslaitoksen lausunnot.

Päätöksessä on esitetty johtopäätökset onnettomuusriskien tunnistamisesta, johtamisjärjestelmästä, teknisistä järjestelmistä ja onnettomuuksiin varautumisesta. Päätöksessä annetaan seuraavia määräyksiä:

- Toiminnanharjoittajan on huolehdittava turvallisuustiedotteen tekemisestä, ajantasaisuudesta, saatavilla olosta ja jakamisesta.
- Toiminnanharjoittajan on päivitettävä turvallisuusselvityksessä olevaa kemikaaliluetteloaan siten, että se vastaa vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (685/2015) liitteessä IV edellytettyä kuvausta.
- pelastussuunnitelmaa on täydennettävä
- Turvallisusselvitys ja sisäinen pelastussuunnitelma on tarkistettava ja saatettava ajan tasalle laitoksen yksityiskohtaisen suunnittelun edetessä, kuitenkin viimeistään kuukausi ennen käyttöönottotarkastusta. Tarkistettu turvallisuusselvitys ja sisäinen pelastussuunnitelma on lähetettävä Tukesille.

Tukes tulee antamaan päivitettyjen asiakirjojen perusteella lopullinen kannanoton turvallisuusselvityksestä ja sisäisestä pelastussuunnitelmasta, joiden perusteella tullaan laatimaan ulkoinen pelastussuunnitelma.

Lupapäätöksen tarkastelua

Kemikaaliluvan lupaprosessissa on kuultu AVI:a, ELY:a ja pelastuslaitosta. Tässä tapauksessa ympäristölupaviranomainen on tosin kunnan ympäristölautakunta, jolta ei ole pyydetty lausuntoa. Ympäristöviranomaiselle on myös annettu mahdollisuus vaikuttaa turvallisuusselvitykseen ja pelastussuunnitelmaan. Tässä yhteydessä olisi ainakin välillisesti mahdollisuus esittää esimerkiksi hulevesiin ja maaperän suojeluun liittyviä toimenpiteitä.

TUKESin päätösmalli on kehittynyt lähemmäs ympäristöluvan päätösmallia: toiminnan kuvaus on laajempi kuin vanhemmissa päätöksissä. Päätöksessä on kuvattu asian käsittelyvaiheita ja kuulemisia. Lupamääräyksiä on perusteltu aiempaa laajemmin. Päätöksessä on valitusosoitus.

Perustamisluvan käsittelyaika on lyhyempi kuin ympäristöluvan, mutta toisaalta prosessi jatkuu intensiivisenä perustamisluvan jälkeen mm. turvallisuusselvityksen ja pelastussuunnitelman käsittelyllä ja käyttöönottotarkastuksella. Elokuussa 2017 asian käsittely oli edelleen kesken, koska käyttöönottotarkastus oli vielä tekemättä.

LIITE 2. Vaihtoehtojen lainsäädännön muutostarpeet ja muut toimenpiteet

A. Poistetaan kemikaalivarastojen ympäristöluvanvaraisuus	
A1. Ei varsinaista rekisteröintimenettelyä	<ul style="list-style-type: none"> - YSL liite 1 tauluko 2 kohdan 5d kumoaminen - Yli 50 000m³ varastot ja pohjavesialueelle sijoitetut varastot jäisivät luvanvaraisiksi - mahdollisesti lisätä kemikaaliturvallisuuslakiin jonkinlainen viittaus vakaviin immissioihin tai päästöihin, jotta mahdollistettaisiin esim. VOC-päästöjä koskevat määräykset - valvonnallisesta ilmoituksesta tai laitosten valvonnasta säättäminen - täydentää tarvittaessa kemikaaliturvallisuuslain lupahakemuksen sisältövaatimuksia päästöjen osalta - ympäristöviranomaisen lausunto pakolliseksi (valtion valvontaviranomainen) - jälkivalvontarekisteriin kirjaus viranomaisen toimesta - TUKESin ohjeistuksen päivittäminen tarkkailun, syrjäytymiskaasujen raportoinnin sekä toiminnan lopettamisen osalta - voimaantulolakiin olemassa olevien lupien raukeaminen vasta toiminnan muuttuessa
A2. Rekisteröintimenettely	<ul style="list-style-type: none"> - muutetaan YSL:n 10 §:ää rekisteröitävistä toiminnoista sekä liitettä 2 - annettaisiin valtioneuvoston asetus yleisistä ympäristönsuojeluvaatimuksista (tarkkailu, raportointi, VOC-päästöt, jätteet, lopettamistoimenpiteet)
B. YSL:n ja KemTL:n mukainen yhteismenettely	
B1. TUKES:lle siirrettäisiin toimivalta myöntää lupa sekä ympäristönsuojelulain että kemikaaliturvallisuuslain nojalla	<ul style="list-style-type: none"> - muutos YSL:n laitosluetteloon siten, että vain TUKES:n toimivaltaan kuuluvat laitokset olisivat yhteismenettelyssä. - muutos KemTL:n 23 a § luvan myöntämiseen lakien mukaisen yhteismenettelyn osalta, erillinen pykälä yhteiskäsittelystä - uusi YSL 47 b § Kemikaaliturvallisuuslain mukaisen hakemuksen ja ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittely - YSL 39 §:n muutos yhteismenettelyn lupahakemuksen sisällöstä - muutokset YSL 24 §:ään ja 34 §:ään toimivaltaisista lupa- ja

	<ul style="list-style-type: none"> - valvontaviranomaisista - muutos KemTL:n 23 §:n luvanvaraisuuteen yhteishakemuksen osalta - uusi KemTL:n 23 b § kemikaalivaraston luvan myöntämisestä - KemTL:n uusi 26 b § tai muutos KemTL 115 § kemikaaliturvallisuuslain mukaisiin valvontaviranomaisiin
B2. Kemikaalivarastojen kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa luvassa annettaisiin tarvittavat ympäristönsuojelulakiin perustuvat määräykset ympäristönsuojelulain valvontaviranomaisen lausunnon perusteella	<ul style="list-style-type: none"> - uusi 23 b § Kemikaalivaraston luvan myöntäminen vaatimus lausunnon huomioimisesta - spesifiointi, mitä velvoittava lausunto voisi sisältää
C. Muut vaihtoehdot kemikaalivarastojen ennakkovalvonnan keventämiseksi	
C1: Ympäristölupavelvollisuuden korvaaminen ilmoitusmenettelyllä	<ul style="list-style-type: none"> - Kuten luonnoksessa hallituksen esitykseksi (5.9.2017) ehdotetaan säädettäväksi
C2: Yhden luukun menettely, jossa hakija asioi koordinoivan viranomaisen kanssa	<ul style="list-style-type: none"> - Kuten yhden luukun hanke tulee esittämään

Vaihtoehdon B1 säädösmuutostarpeista

Lupa-asian ratkaisemisesta yhteismenettelyssä tulisi säätää esimerkiksi seuraavasti:

YSL 34 § Toimivaltainen lupaviranomainen

”Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ratkaisee tämän lain ja kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa yhteismenettelyssä käsiteltävän lupahakemuksen.”

Ympäristönsuojelulaissa tulisi määrätä TUKES:lle toimivaltaa kemikaalivarastojen valvontaan myös ympäristönsuojelulain mukaisesti.

YSL 24 § Muut valvontaviranomaiset

”Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo x pykälässä tarkoitettujen kemikaalivarastojen osalta näiden säännösten noudattamista yhdessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kanssa. Viranomaisten tulee suunnitella ja kehittää näiden laitosten valvontatoimintaa yhteistoiminnassa.”

Kemikaaliturvallisuuslain 23 §:ssä säädetään paitsi luvanvaraisesta toiminnasta myös lupahakemuksen sisällöstä. Koska lupaviranomaisen muutoksella ja menettelyiden yhdistämisellä ei tavoiteltaisi kajoamista ympäristönsuojelulain aineellisiin vaatimuksiin, tulisi myös lupahakemuksen sisältövaatimusten vastata ympäristönsuojelulain yleisiä vaatimuksia.

KemTurvaL 23 § luvanvaraisuus

”Sellaisessa yhteishakemuksessa, joka koskee tämän lain mukaista luvanvaraista toimintaa ja ympäristönsuojelulain liitteessä 1 taulukossa 2 kohdassa 5d tarkoitettua kemikaalivarastoa, on esitettävä tarpeellisin osin myös ympäristönsuojelulain 39 pykälässä ja sitä täydentävässä valtioneuvoston asetuksessa mainitut selvitykset.”

Luvan myöntämisen osalta yhteismenettely vaatisi muutoksia kemikaaliturvallisuuslain luvan myöntämistä koskevaan 23 a §:ään. Muutos voitaisiin toteuttaa samalla tavalla kuin on aiemmin säädetty esimerkiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain yhteismenettelystä.

23 a § Luvan myöntäminen

”Ympäristönsuojelulain liitteessä 1 taulukossa 2 kohdassa 5d tarkoitettua kemikaalivarastoa koskeva lupa myönnetään, jos toiminta täyttää tämän lain vaatimukset sekä ympäristönsuojelulaissa säädetty luvanmyöntämisedellytykset.”

Yhteismenettelyssä olisi tarpeen pyytää lausunto ympäristönsuojelulain mukaiselta valvontaviranomaiselta. Myös tämän asian säätämisessä voitaisiin noudattaa aiempia malleja lisäämällä kemikaaliturvallisuuslain 23 a §:ään uusi momentti:

”Tämän lain ja ympäristönsuojelulain mukaisessa yhteismenettelyssä ratkaistavassa asiassa lupaviranomaisen on ennen luvan myöntämistä pyydettävä lausunto hakemuksesta ympäristönsuojelulain mukaiselta toimivaltaiselta valvontaviranomaiselta.”

Lupamääräysten antamisen mahdollistamiseksi kemikaaliturvallisuuslakiin tulisi lisätä myös uusi 23 b §.

Uusi 23 b § Kemikaalivaraston luvan myöntäminen

”Turvallisuus- ja kemikaalivarasto myöntää 23 §:ssä tarkoitetun luvan, jos toiminta täyttää mitä edellä on 23 a §:ssä säädetty sekä ympäristönsuojelulain 49 §:ssä säädetty ympäristöluvan myöntämisedellytykset. Lupa voidaan liittää ympäristönsuojelulain vaatimusten täyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä.”

Jotta kemikaaliturvallisuuslain ja ympäristönsuojelulain valvontajärjestelmä pysyisi eheänä, tulisi muutoksen yhteydessä säätää myös muutoksista valvontaviranomaisissa. Valvontaoikeus olisi tarpeen laajentaa kemikaaliturvallisuuslain mukaiselle viranomaiselle. Samalla ympäristönsuojelun valvontaviranomaisella säilyisi rinnakkainen valvontavastuu. Sääntämistapa olisi analoginen muiden ympäristöllisten yhteislupamenettelyiden kanssa. Muutokset olisi tehtävä sekä kemikaaliturvallisuuslakiin että ympäristönsuojelulakiin.

KemTL uusi 26 b § Tiettyjen kemikaalivarastojen valvonta

”Sellaisten kemikaalivarastojen, joiden toiminta edellyttää tässä laissa ja ympäristönsuojelulaissa säädettyä yhteistä lupamenettelyä, toimintaa valvoo yhdessä tämän lain määräysten mukaisten viranomaisten lisäksi ympäristönsuojelulain mukainen valvontaviranomainen.”

Taikka

KemTL 115 § Valvontaviranomaiset

”Ympäristönsuojelun valvontaviranomainen valvoo x pykälässä tarkoitettuja yhteistä lupamenettelyä edellyttäviä kemikaalivarastoja yhdessä tämän lain mukaisten viranomaisten kanssa.”

Kemikaalivarastojen kemikaaliturvallisuuslain ja ympäristönsuojelulain mukaisen hakemuksen yhteiskäsittelystä pitäisi myös säätää oma säännöksensä. Tähänkin löytyy analogisia malleja aiemmin käyttöön otetuista yhteismenettelyistä.

x § Kemikaaliturvallisuuslain mukaisen hakemuksen ja ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittely

”Tämän lain x pykälässä tarkoitettujen kemikaalivarastojen mukainen lupahakemus sekä samaa toimintaa koskeva ympäristölupahakemus on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut asiat käsitellään tämän lain mukaisessa menettelyssä ottaen huomioon, mitä kemikaalivarastojen lupahakemuksen ja päätöksen sisällöstä säädetään tässä laissa tai sen nojalla taikka ympäristönsuojelulaissa tai sen nojalla.”

Vastaava säännös tulisi olla myös ympäristönsuojelulaissa:

YSL 47 b § Kemikaaliturvallisuuslain mukaisen hakemuksen ja ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittely

Tämän lain x pykälässä tarkoitettujen kemikaalivarastojen kemikaaliturvallisuuslain mukainen lupahakemus sekä samaa toimintaa

koskeva ympäristölupahakemus on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana.

Edellä 1 momentissa tarkoitettut asiat käsitellään kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa menettelyssä ottaen huomioon, mitä kemikaalivarastojen lupahakemuksen ja päätöksen sisällöstä säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa tai sen nojalla taikka tässä laissa tai tämän lain nojalla.

Hakemuksen sisältövaatimuksista tulisi olla säännös myös ympäristönsuojelulaissa.

YSL 39 § Lupahakemus

”Tämän lain ja kemikaaliturvallisuuslain mukaisessa yhteismenettelyssä olevan hakemuksen sisällöstä säädetään kemikaaliturvallisuuslaissa.”

Myös muutoksenhausta tulisi säätää erikseen siten, että ympäristönsuojelulain mukaisella valvontaviranomaisella olisi muutoksenhakuoikeus yhteismenettelyssä olevien päätösten osalta.